¶ Synonima magistri Johānis de Garlandia: cum expositione magistri Galfridi anglici / nuperrime correcta.

Prohemium.

Ad mare ne videar latices deferre camino.
Igniculũ frõdes vel dẽsis addere syluis.
Hospiti bulcqȝ pira calabris dare/vina lieo.
Aut cereri fruges/apibus mel/vel thima pratis
Poma vel alchinoo/vel molli thura labeo.
Nil veterum tritis curo superaddere dictis.
Sed dare lac pueris proponens pauca pusillis
Quos solum ditant materne munera lingue
Sermonis tribuo pueris elementa latini.
Quorũ multiplicem lector preconcipe fructum.

¶Cum omnis diuisio libri sit vtilis ad faciliorem acceptionem. Ad euidentiam pleniorem:et ad memoriã firmiorem. Hac de causa in duas partes diuiditur principaliter hoc volumen/in prohemium videlicet et tractatum. Prohemium incipit ibi. Ad mare ne videar latices deferre camino. Tractatus siue pars executiua ibi. Pluribus officijs vnũ sunt nomina plura. Dũ seruit sensus. &c.

¶Pars autem prohemialis diuiditur in quattuor partes. In quarum prima vitat arrogãtiam per hoc quod dicit. Ad mare. &c. Uel ibi. Nil veterum tritis. In secunda captat beniuolentiã per hoc quod dicit. Quisquis. &c. In tertia suscitat attentionem/ibi. Sed multis plures. In quarta reparat docilitatem/ibi cum dicit. Est opus idcirco. Diuisio libri

¶Item tractatus siue pars executiua diuiditur in duas partes. In quarum prima tractat autor de synonimis/ibi. Pluribus officijs. In secunda parte tractat de equiuocis/ibi Augustus tyto.

¶Ista vltima diuisio potest colligi manifeste ex dictis autoris in prohemio. Unde versus. Particulis opus hoc placuit complere duab⁹. Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit.

¶Item vtramqȝ istarum partium exequitur autor tractando secundum ordinem alphabeti:quod satis claret ex dictis ipsius (Unde) Ut querenda loco statuantur singula certo. Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

¶Et quiã in quolibet prohemio quattuor cause debẽt tangi/propterea illas in hoc prohemio videamus. Cause operis

¶Causa materialis tangitur ibi/cum dicit. Equiuocis et ab vniuocis synonima distant. Nam materia est de synonimis et de equiuocis. ¶Causa formalis tangitur ibi. Hoc alphabeti. &c. Imitatur enim ordinem alphabeti:vt satis patet.

¶Causa efficiens tangitur/cũ dicit. Fallimus hinc alios et ab ipsis fallimur ipsi. Uidens igitur magister galfridus multos decipi in fallacia singularum dictionum:eo q̈ non cognoscerent synonimationem/et equiuocationem. Hoc opus aggressus est:quo eorum ignorantie raditatem lima doctrinationis erant.

¶His visis ad expositionem littere veniamus. Quidam incipiunt constructionem istorum versuum. Ne videar differre. Quidam ibi. Nil veterum tritis. Et vtraqȝ constructio est satis probabilis. Sed hoc est sciendum quosdam de Nil veterum tritis.

Constructio [illegible]

¶ Construe sic. Ego auro. i. volo/nil. i. nichil superaddere tritis. id est visitatis dictis veterū scʒ doctoꝝ/ me videar. i. non videar. i. appareā differre ad mare latices: vel camino igniculum. vel addere densis siluis frondeis: ꝙ pro ⁊ ne videar dare hospitibus calabris. i. talibꝰ populis qui sunt hospites. i. incole siue habitatores calabrie sciłʒ illius regionis/ pira vel dare lieo. i. deo vini vina Aut dare cereri. i. dee frugum fruges: vel dare apibus mel/ vel dare tima pratis. id est illos flores: vel alchinoo illi regi: vel deo pomorum poma: vel dare molli sabeo thura. quasi diceret. Si presumerē componere librum ꝑpter hoc tm̄ ꝙ libri sufficiētes non sunt traditi nobis ⁊ facti a magistris qui nos nostra precesserunt (in quibus nō sufficiētes tradita est doctrina) ita iuste merito deriderer. ac si illa facerem que sunt superius memorata. Quis enim me nō argueret stoliditatis supreme/ si ad mare aquas adducerē (quod exuberās est in aquis) si camino deferrē igniculum: qui ignibꝰ efferuere nō desinit. Si ad syluas vndiqʒ circū terras frōdibus folia deportarē. Si in calabriā pira trāsferrē (vbi piroꝝ copia legitur abundare). Si vino lieū/ cererē frugibus/ apes melle/ prata cū tymis/ cum pomis alchinoū/ cum thure sabeum: quēlibet cuʒ suis donis ornarem/ immo verius onerarem. Non equidem volo sic facere.

Constructio alioꝝ versuū.

¶ Construe sic. Sed ego proponens dare pusillis pueris. id est iuuenibꝰ non adultis/ lac. i. humilē doctrinam/ lac dico pauca. anglice (lytell thynge) scʒ respectu altioris sciētie que nō est conueniens pueris: nā debetur adultis siue prouectis: quos scʒ pueros munera materne lingue ditāt. i. qui nesciūt loqui nisi maternā linguā/ tribuo. i. do pueris scʒ talibus elementa. i. principia vel elementa. i. verba sermonis latini: quorū scʒ elementoꝝ: multiplicē fructum o lector preconcipe. Et sic mutatur ordo constructionis propter hoc relatiuū quorum quod conuenientius incipiet constructionem quam finiet. Potest tamen aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructum: quorū scʒ elementorum. Sed prior constructio magis valet.

Quisquis abundare cupit in sermone latino.
Atqʒ reseruare que mens cito lubrica fundit.
Eligat e multis hinc mutatoria vocum
Ut diuersimode rem significabit eandem
Atqʒ modo varias res significabit eodem
Edocet equiuocis opus hoc synonima iungens
Versibus ⁊ rithmis: vt vocum copia detur
Exemplis variis: breuis ⁊ producta docetur.

Constructio.

¶ Construe. Quisqʒ. i. quicunqʒ cupiat abundare in sermone latino. Atqʒ p[illegible] reseruare. id est custodire ⁊ seruare que mens lubrica cito fundit. Eligat hic id est in isto libro e multis. i. de multis dictionibus et vocalibus mutatoria. i. mutationes vocum. id est dictionum. hoc mutatoriū/ rij. ꝓprie est vestis preciosa pro qua sumenda alia mutatur. Uñ in hysto. regum legitur ꝙ Naaman duo veste mutatoria dedit. Giezi qui fuit seruus helisei ꝓphete. Et dr̄ mutatorium de muto/ as. ¶ Ut diuersimode rē. Construe. hoc opus. id est iste liber iungens synonima. id est librū synonimoꝝ equiuocis. i. libro equiuocoruʒ edocet. id est docet. vt id est qualiter supple dictio vel vox significabit diuersimode. id est diuersis modis eandem scʒ rem. Ut ista dictio ensis significabit

ista scilicet gladius/mucro sica: et huiusmodi et per hoc intelligit synonima: q pro et/vt. id est qualiter vna dictio significabit varias res. id est diuersas res eodem modo. Ut ista dictio canis significat equiuoce animal latrabile/ piscem marinum: et sydus celeste. Et per hoc intelligit equiuoca.
¶ Uersibus. rc. Ut copia vocum. id est dictionū detur versibus. id est metris et rithmis. id est rithmicantibus. Breuis syllaba et producta docetur varijs exemplis in hoc libro.

Sub multis plures vnam rem voce sub vna
Et fieri semper quod fit plerumqz putamus
Fallimus hinc alios et ab illis fallimur ipsi
Est opus idcirco cognoscere qualiter et equo
Equiuocis et ab vniuocis synonima distant.

¶ hic docet autor q aliqui credūt q quelibet dictio habeat nisi vnicā significationē: fm quos non esset equiuocū: vnde putant q ista dictio canis nichil aliud significat nisi animal latrabile: ⁊ tales taliter putātes decipiunt plerūqz in augmentationibus cū ad incōueniēs deducātur. Unde tales volunt concedere istam prepositionem. Omnis canis est latrabilis: ⁊ tamē illa est falsa: nam quoddā signū celeste est canis: ⁊ tñ non est latrabile. Et illud mouet autorem tractare de synonimis et equiuocis et hmōi. ¶ Etiā dicit q aliqui credunt q multe voces semper habeāt multas significatiōes: qz sic sepius ꝯtingit. ⁊ fm illos non essent noia synonima: et hoc est qđ dicit autor. Et fieri semper quod fit plerūqz putamus. Dicit ergo q opus est. i. vtile cognoscere qualiter synonima distant. id est differunt ab equiuocis et vniuocis. s. dictionibꝫ.
¶ Construe. Nos putamus plures res supple significari sub multis vocibus. Ut capiamus istos plures anglicos scz (a bone/a stone/a crane). Ita iste plures res significantur sub multis vocibus. Ut capiamus. Os/lapis/et grus. et sicut credunt in istis credunt in omnibus. Et sic negant synonima esse q significant vnam rem sub multis vocibus. ¶ Ulterius construe. Et nos putamus vnam rem significari sub vna voce: et sic negant equiuoca esse que significant multas res sub vna voce. Et nos putamus illud fieri semꝑ qđ fit nisi plerūqz id est aliqñ vel frequenter: qz aliquando ⁊ multociens accidit q vna res significatur sub vna voce ⁊ tamē non semper accidit. Ita hinc. i. ideo nos fallimus alios scz clericos in disputando vel argumentādo ⁊ nos ipsi fallimur. i. decipimur ab illis si ignoramus equiuocationem alicuius vocis. Et idcirco. i. ideo opus est. id est vtile vel necessarium est: cognoscere qualiter et quomodo est.
¶ Uel potest cōstructio incipi ibi. Nos putamus illud fieri super quod fit plerumqz: et pro id est plures res. rc. Constructio

Significat multas res vnius rationis
Uniuocum sicut homo particularia signat.

¶ Sepius autor dicit q opus est cognoscere quō differunt ab inuicem noīa vniuoca. ¶ Nomen vniuocum est quod sub vna voce tm̄ significat vnam rem vt hec dictio petra sub vna voce significat tm̄ vnam rem. anglice (a stone). Et hec dictio homo significat homines particulares: vt Johānē Petrū ⁊ Pan= Uniuocum.

Constructio. lam: vt Porphirius indiuiduum est. Aristoteles et Plato qui sunt homines particulares. ¶ Construe. Uniuoca scilicet nomen est quod significat multas res vnius rationis scilicet vnius diffinitionis et non diuerse. Et dicitur vniuocum quasi vnius vocis nomen.

Equiuocum celat sub eadem plurima voce.
Quorum nomen idem ratio diuersa sub illo
Quod notat equore/splēdet in ethere/latrat in ede
Significat triplici canis hec tria sub ratione.

Diffinitio equiuocorum. ¶ Hic docet autor quid sit equiuocum. Et dicit ꝙ equiuocū significat plurima sub eadem voce quorum nomen est idem: ratio tamen est diuersa in illo nomine. ¶ Huic consonat phūs dicens. Equiuoca dicuntur quorum solū nomen commune est/ratio autem substantie diuersa. Ut ista dictio canis sub eadem voce significat plura quorum nomen idem est ⁊ cōmune: quia animal latrabile ⁊ quidam piscis/⁊ quoddā signū celeste: habent idem nomen ⁊ cōe: scȝ canis: tn̄ ratio substantie diuersa est in illo: qꝛ aliud est canis animal/⁊ aliud est canis piscis: ⁊ aliud canis signū. ¶ Constructio. Construe. Illud quod natat i equore i. mare/splendet in ethere: ⁊ latrat in ede. hoc nomen canis est illud: et significat hec tria sub triplici ratione. id est diffinitione.

Diuersa celant vnum synonima voce
Ut mucro gladius ensis: res vna vocatur
Nominibus tribus his eadem significatur.

¶ Posito superius quid sit vniuocū et equiuocū. hic docet quid sit synonimū. Et dicit ꝙ synonima celāt. i. regūt vnū. i. vnā rem sub diuersa voce: vt. i. sicut vna res vocaᷓ mucro/gladius/⁊ ensis. Ista tria noīa vocanᷓ vna res: ⁊ sic sūt synonima: qꝛ eadē res significaᷓ his trib⁹ noībus scȝ mucro/gladius/ensis.

Sed quia dactilici sunt multa vocabula metri
Qui legem fugiunt operi quibus est opus isti
Quod breui longari placet et longum breuiari
Ut multis valeant versus in parte locari
Non aliter poterunt synonima consociari.

Excusatio autoris. Promptuaria. Odoriffecus. ¶ Hic excusat se autor eo ꝙ in sequēti ope sunt aliqui versus in q̄b⁹ alique dictiones q̄ metrū dactilicū fugiūt collocātur. Quales sunt odoriffecus/promptuaria opinio. Nam iste dictiōes nō pn̄t bn̄ poni in metro dactilico saltem exametro heroico. Qꝛ hec dictio odoriffecus nō pōt poni in metro ibi ista syllaba se: quē est breuis staret in principio tertij pedis qđ esse nō pōt: qꝛ media syllaba breuis nō pōt ibi stare: finalis breuis syllaba bene pōt stare ibi. Et sic

militer dic de prōptuaria. Sed nec opinio pōt stare i versu: qꝛ habet tres syl= labas breues imediate ꝯiunctas: ꝛ talis dictio non pōt stare in vsu: qꝛ nec media syllaba breuis/nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe pōt stare in versu. Et dico ideo polisyllebe: qꝛ monosyllaba breuis satis bn̄ pōt ibi stare: vt hic. Scribo simul lego qꝫ facio delector vtroqꝫ. Sed qꝛ tales dictiones sunt inter synonima collocande. Autor iste posuit eas in versib⁹ suis. ¶ Construe. Sed qꝛ multa vocabula sunt: que fugiunt. i. fugere volunt legē metri dactilici: quibus scꝫ vocabulis/opus. i. necessariū est isti operi scꝫ in quo tractatū est de synonimis/placet. i. placitū est michi de multis. s. vocabulis: illud longari qđ est breue/ꝛ illud breuiari qđ est longū. Q. d placet breuē syllabā lōgari sicut ponit infra de ista dictiōe prōptuaria: qꝛ ꝓducit hāc syllabā tu/q̄ est breuis ꝛ longam syllabā breuiari: sicut ꝑꝫ de ista dictiōe odotusecus: qꝛ corripit hanc syllabā do: q̄ est longa. ¶ Ulterius construe. Ut dictiones hmōi valeant locari. i. collocari vel poni in parte: vel in aliquo loco versus scꝫ dactilici: quia synonima non poterunt aliter consociari. id est simul sociari vel coniungi. Opinio Constructio

Particulis opus hoc placuit complere duabus
Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit.

¶ Hic docet autor qꝫ diuidit istud opus in duas partes/siue in duos libros. Primo ponit synonima: ꝛ incipit ibi. Pluribus officijs. In secūdo ponit equiuoca: qui incipit ibi. Augustus tyto. ꝛc. ¶ Construe. Placuit. i. placitum fuit michi complere. id est perficere hoc opus: duabus particulis. i. per duas particulas seu partes. Prior pars cedit. i. dat locū/multiuocis. id est synonimis pars altera. i. secunda/cedit. i. dat locū equiuocis: sicut patet in hoc tractatu: et alioqui incipit. Augustus tyto. Constructio

Ut querenda loco statuantur singula certo
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

¶ Hic docet autor qꝫ vtrumqꝫ librū. s. librum synonimoꝝ ꝛ equiuocoꝝ faciet ꝯm ordinem alphabeti: vt singule dictiones siue synonime/siue equiuoce notificentur facilius inquirenti. ¶ Construe. Ut singula scꝫ que continent in isto libro de synonimis et equiuocis/querenda. i. inuenienda statuantur. i. collocentur in certo loco: scꝫ in quo inueniētur: ordo gemini alphabeti. i. duoꝝ alphabetoꝝ nec diuersorum: quia vtrumqꝫ alphabetū est latinū: discriminat. i. discernit vel diuidit: sicut patet cuilibet intuenti. Constructio

PLuribus officijs anime sunt noīa plura
Dū sentit sensus ratio dū iudicat ꝛ mens
Dum quid cōmemorat animus dū cogitat ꝛ cor
Quādo quid affectat cū vult est dicta voluntas. Anima.

¶ Terminato prohemio: autor incipit principale opus/de quo ꝓmisit se superius determinaturū: videlicet de synonimis: et incipit ab hoc nomine anima tanqꝫ a digniori et excellentiori. ¶ Habet autem anima (vt ait Augustinus in libro de spiritu et anima) quandam naturam propriam omnibus his mundane molis elemētis excellētiorē qua vegaciter non possit in aliqua fan= Pars executiua libri.

fasmata corporalium ymaginū quas per sensus carnis percipimus cogitare
sed mēte intelligibili vitaq3 sentiri. Dicit ergo ꝙ anima ꝯm sua diuersa officia
Diffinitio aīe. diuersis nominibus appellatur. Diffinit autē eā. Aug. sic. Anima est spiritus
intellectualis/rationalis semper in motu/bone maleq3 voluntatis: capax se-
cūdum benignitatē creatoris: atq3 ꝯm operis sui officij diuersis nūcupat̃ no-
Diuersa aīe nomina. minibus. ¶ Dicitur nāq3 anima/dum vegetat. Spiritus/dum cōtemplatur.
Sensus/dum sentit. Animus/dum sapit. Mens/dum intelligit. Ratio/dū di-
scernit. Memoria/dū recordat̃. Voluntas/dum vult. Ista tamen nō differūt
in substātia quemadmodū in nomībus: q̄m oīa ista est vna anima: proprietates
quidem diuerse: sed essentia vna. In spiritu tamē ꝛ anima potest esse differen
Differunt illa tia: q̄m omnis anima est spiritus/non omnis spiritus anima. ¶ Nota differē
Sensus. tiā inter sensū/imaginationē/rationē/intellectū/et intelligentiā. ¶ Sensus
est ea vis anime: que rerū corporearū formas corporeas percipit presentes.
Imaginatio. ¶ Imaginatio est ea vis anime que rerū corporearū formas corporeas pci-
Ratio. pit: sed absentes. ¶ Ratio est vis anime que rerū corporearū naturas/for-
mas/differentias/ꝓpria et noīa accidētia percipit incorporea/sed nō corpo-
rea nisi ratione substantie. Attrahit eni a corporib⁹ q̄ fundant̃ in corporibus
Intellectus. non actione: sed consideratione. ¶ Intellectus est ea vis anime: que inuisibi-
Intelligētia. lia percipit: sicut angelos/demones/animas/ꝛ oēm spm̄. ¶ Intelligentia est
ea vis anime que immediate supponitur deo: cernit quidē ipsum summū bo
nū verū/ꝛ incōmutabilem. Sic anima sensu percipit corporea: imaginatione
corporis/similitudines. ratione corporis/naturas intellectum/spm̄ creatum/
intelligentia/spm̄ increatum. (His dictis ad expositionē littere veniamus).
Constructio. ¶ Construe sic. Plura nomia. i. diuersa nomina/sunt anime. i. istius dictionis/
anima pluribus officijs. id est ꝓpter plura sua officia. Nā sensus dr̃ aīa dum
sentit aliquid. Ratio/dum iudicat aliquid. Et dr̃ mens dum cōmemorat quid
id est aliquid. Et dicitur animus/dū cogitat aliq̄d. Et cor quando affectat. i.
cupit/quid. id est aliquid. Et anima est dicta voluntas/cum vult. id est cum
voluntatem habeat aliquid faciendi.
Anima viuit exuta carne. ¶ Hic nota ꝙ anima exuta carne viuit/videt audit: ꝛ omnes sensus atq3 in-
genia viuaciter tenet sine organo naturali. His visis videamus istarū origi-
Derinatio aīe. nē dictionū. et primo de aīa. ¶ Anima ꝯm Johannē ianuensem in suo catho.
deriuatur ab animos grece quod dicitur vētus latine: q̄r quidam putauerūt
Animus. animā esse ventum: quasi ore trahentes aerem vnde viuamus. Unde hic ani
mus/mi. de hoc animal/lis. ꝛ animo/as/aui/are. i. animā dare vel exhortari
Sensus. vel audacē facere. ¶ Sensus a sentio/tis/tire. sensi. idē qđ anima: ꝛ inde deri-
uatur hic ꝛ hec sensualis ꝛ hoc le/ad sensum pertinens vel sensui ꝛ corpori de-
ditus seu pertinens. Unde sensualiter aduerbium: et hec sensualitas/tatis.
Ratio. ¶ Ratio dr̃ a ratus/a/um. i. firm⁹/a/um. ꝛ scribit̃ per t/ꝛ nō p c. Et nota diffe-
rētiā inter rationē ꝛ ratiocinationē. Ratio est q̄dā motus animi visum mētis
acuēs/verū a falso distinguens. Uel ꝯm Aug. Ratio est animi aspect⁹ quo p se
ipm̄ verū intuetur. Ratiocinatio est inq̄sitio rōnis: q̄re illa op⁹ est ad vēdēdū
Rōcinatio. ac ad inquirēdum. ¶ Item in ratione sunt duo. Unū ad superna ꝛ celestia in-
Duo sunt in ratione. tendens: et illud dicitur sapientia. Aliud est ad transitoria ꝛ caduca respiciēs
ꝛ illud vocatur prudentia: hec duo ex ratione sunt: ꝛ in rōne cōsistūt. ¶ Et sci-
Diuisio rōnis. endum ꝙ ratio diuidit se in duo. s. sursum ꝛ deorsum. Sursum in sapientiam.
Deorsum in prudētiam: quasi in virū ꝛ mulierem: et vir sit superior et regat/
Differunt sensualitas ꝛ rō. et mulier inferior ꝛ regatur. ¶ Item nota differētiam inter sensualitatem et
rationem. Sensualitas est ea vis anime que corpus sensificat et mouet/vt
appetat que delectabilia sunt corpori ꝛ refugiat nociua. Ratio est illa vis ani
Rationale. me que inter bonū ꝛ malum/verū ꝛ falsum discernit. ¶ Et a ratio deriuatur
Rōnabile. hic et hec rationalis et hoc rationale. hic et hec rationabilis ꝛ hoc rationabi
le. Et licet ista nomina differenter accipiantur/differunt tamen: q̄r rationale
est illud quod vtitur: vel aptum natum est vti ratione: vt homo angelus.

¶ Sed rationale est quod ratione agitur vel deducitur et ronabiliter viuit. Unde multi homines sunt rationales: qui deducuntur rone. Et scias quod homo dicitur ronabilis. Angelus vero intellectualis. ¶ Mens dicitur a mene grece quod est luna latine secundum Aug. quia sicut luna crescit et deficit varia vicissitudine commutatur. in idem tamen quod fuit se quadam perfecta nonitate restituit: sic mens nunc caput somno inserit: nunc descendit ad infima: nunc sese refrenans sibi/ veris falsa secernit: modo ad corporalia regenda reflectitur/ modo eternis ronibus inspiciendis vel consoluendis adheret. ¶ Uel mens dicitur amens: et componitur cum ista prepositione a. et dicitur amens/ tis. et cum de: et dicitur demens: et vtrumque est idem quod insanus/ a/ um. ¶ Et nota differentiam inter mentem/ memoriam et cogitationem. Nam mens futura preuidit: memoria preterita retinet/ cogitatio presentia complectitur. Aliquando tamen sumitur vnum pro alio. ¶ Animus dicitur ab hec anima/ me. et tot habet significationes quot patet per versus. — Mens. — Differunt illa. Mens. Memoria. Cogitatio. Animus.

Est animus ratio/ sapientia/ vita/ voluntas.
Impetus/ ingenium/ proponit/ consulit/ audet
Sit virtus/ anima/ spes/ dispositio/ cura
Cogitat/ et sufflat/ preconcipit/ atque figurat. — **Animus.**

¶ Hic autor describit significationes huius nominis animus/ mi. Et est animus (secundum Augustinum) substantia quedam ronis particeps: regendo corpori commodata/ sapientia illustra: et suum principium respicit/ et seipsum cognoscit: et quantum sit iudiciorum (vt extra se querat quod ipse possit viuere) intelligit/ corporalibus vero passionibus consopitus: et per sensibiles formas extra seipsum adductus/ oblitus est quid sit et quid fuit: et quia nichil aliud fuisse se meminit/ nil preter quod videtur esse credit solo sensu circa corpora: et imaginatione circa corporum similitudines/ atque locorum varietates versatur: et hoc fit in eis siue dormiendo siue vigilando. etc. — Animus.

¶ Cum vero ab hac distractione per puram intelligentiam ascenderit: in vnum se colligit: et rationalis dicitur animus/ corporis ductor/ rector/ habitator/ et gubernator/ videt se per se/ et per seipsum: seipsum videt: nec querit auxilium corporalium/ primo ab omnibus corporalibus sensibilibus tanquam impedientibus et prestrepentibus abstrahit se ad se/ vt videat se in se/ vt moueat se apud se: et cum deum vult cognoscere eleuat supra se/ mentis acie. Natura enim aliquid tale deus est: qualis est animus: non tamen videri (nisi sub animo) potest: nec ita videri vt animus potest. — Descriptio animi superna respicientis.

¶ Nota quod animus componitur cum equus/ a/ um. et dicitur hic et hec equanimis et hoc equanime: vel equanimus/ a/ um. i. habens constantem animum. Unde equanimiter aduerbium: et hec equanimitas/ tatis. i. animi equitas: scilicet constantia animi. — Equanimis.

¶ Item cum vnus: et dicitur hic et hec vnanimis et hoc me. vel vnanimus ma/ mum. i. concors vel vnius animi. Unde vnanimiter aduerbium: et hec vnanimitas/ tatis. id est vnitas animi. — Magnanimis.

¶ Item cum magnus: et dicitur hic et hec magnanimis et hoc me. vel hic magnanimus/ ma/ mum. Unde. Statius. Magnanimum eacidem. id est audax vel fortis/ vel magni animi. Unde magnanimiter aduerbium: et hec magnanimitas/ tatis. id est animi magnitudo. — Unanimis.

¶ Et cum pusillus. et dicitur hic et hec pusillanimis et hoc pusillanime. vel hic pusillanimus pusillanima pusillanimum. Unde pusillanimiter aduerbium: et hec pusillanimitas pusillanimitatis. id est paruitas/ vel debilitas animi. — Pusillanimis.

¶ Et cum ex: et dicitur hic et hec exanimis et hoc exanime. id est stupefactus/ territus/ mortuus. Unde exanimiter aduerbium. Et hec exanimitas exanimitatis. — Exanimis.

¶ Et cum longus dicitur. hic et hec longanimis et hoc longanime. Uel hic longanimus longanima longanimum. Unde longanimiter aduerbium. Et hoc longanimitas longanimitatis. — Longanimis.

¶ Et cum semis. vt hic et hec semianimis et hoc se- — Semianimis.

mianime. Uel semianimus semianima semianimū. ⁊ sic de alijs. Et oĩa ista
composita sunt tertie declinationis: ⁊ bene possunt esse secūde declinatiōis.

Cor.

¶ Cor/a cordian grece: dicitur hoc cor cordis: et vt dicit Isidorus. Cor ideo
est vicinum pulmoni: vt cum ira fellis accenditur pulmonis humore tempe-
retur. ¶ Et nota ꝙ a corde sapimus/a pulmone loquimur/a felle irascimur/

Operatiões cordis/pulmonis fellis/splenis/ et iecoris.

a splene ridemus/a iecore nos amamus. vñ⁹. Cor sapit/et pulmo loquit/fel
ꝯmouet iras. Splen ridere facit: cogit amare iecur. ¶ Itē scias ꝙ rabba moy

Descriptio celi

ses dicit ꝙ celum in vniuerso est sicut cor in animali: cuius motus si ad hora
quiesceret/vita corporis finiretur. Et ex hoc patet ꝙ celum sydereum causat
generationem ⁊ corruptionem in istis inferioribus. ¶ Nota cū quis incubat

Periculū dormientis sup latus sinistrum.

sinistro lateri. Epar/fel/et stomachus opprimunt cor: quod principium mo-
tus est: et inde fit grauitas: ⁊ quādoqꝫ mors subitanea. Unde plures moriun-
tur in lectis iacētes in tali latere dormiēdo. ¶ Tres sunt vires in anima. Uis

Uires anime.

Quattuor elemēta in hoīe.

naturalis/vis virilis/vis aīalis. Scias itaqꝫ ꝙ cum corpus humanum ex qua-
tuor elementis cōpositum sit: ⁊ quodlibet elementū vendicet sibi certā par-
tem in corpore: sicut terra in carne ⁊ ossibus: aqua in humorib⁹: aer in pulmo-
ne: qm̄ idcirco semper pulmo in motu est: qꝛ vētilabrum est cordis: ne nimio
calore cor consumatur. Sedes ignis est in corde: et ideo inferius est latum/et
superius acutum: quam formā ignis tenet. ¶ Cor componitur cū con/⁊ dici-

Cor cōponitur Concors. Discors. Excors. Ecors. Secors. Uecors. Unicors.

tur hic et hec ⁊ hoc cōcors/dis. Et cū dis. ⁊ dr̄ discors/dis. Et cū ex. ⁊ dr̄ excors
dis. Et cum e. ⁊ dr̄ ecors/dis. Et cum se. ⁊ dr̄ secors/dis. Et cum ve. et dicit̄ ve-
cors. Et cum re. et dr̄ recordor/aris. verbū deponens. Et cum vnus. ⁊ dr̄ vni-
cors. Et scias ꝙ omnia illa nomina cōposita a cor/sunt generis omnis: et ter-
minant ablatiuū in e/vel in i/vt abltō ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc vecorde vel di.

Uoluntas.

¶ Uoluntas dr̄ a volo vis. Et sic diffinitur voluntas ab Augus. in li. lxxxiij. q.
Uoluntas est animi motus nullo cogente ad aliud amittendū: vel adipiscen-
dum: et tangitur terminus a quo cum dr̄ motus animi: ⁊ terminus ad quem
cum dr̄ ad aliud amittendum. ¶ A voluntas dr̄ voluntarius/a/um: qđ con-

Uoluntaria. Inuoluntaria.

ponitur cū in. ⁊ dr̄ inuolūtarius/a/um. i. nō volūtarius. ¶ Hic pōt queri vtrū

Questio vtrū omne peccatū sit volūtariū.

omne pctm̄ sit voluntariū? Uidetur ꝙ sic: qꝛ dicit Aug. Pctm̄ adeo volūtariū
est quod si nō est volūtarium nō est pctm̄. Item omnis motus/vel est natura-
lis/vel volūtarius/vel violentus: pctm̄ non est motus naturalis/nec violen-
tus: ergo voluntarius. Item si non est volūtarium/non est vituperabile. Qꝛ
dicit Damasce. ꝙ volūtarium est qđ neqꝫ per ignorantiā fit voluntarium/sed
contingit peccare per violētiam ⁊ ignorātiam: sicut qui timore mortis mēti-

Responsio.

tur vel fornicatur: igitur omne pctm̄ est voluntarium. ¶ Ad hoc respondetur
ꝙ omne pctm̄ est volūtarium: sicut mōstratur. Ad hoc qđ obijcitur de pecca-
to ignorantie dr̄ ꝙ ignorantia facti quod est necessariū ad salutem est pecca-
tum. ¶ Quod vero obijcitur de coactione dicēdum: ꝙ nō potest cogi volūtas
coactione sufficienti: cꝫ̄ulis efficienti: vt in illo qui timore mortis mentitur ac
cidit: ⁊ in illo qui timore mortis proijcit merces in mare. Duplex est enī volū-
tas sm̄ Johannem de rupella. Absoluta. quādo aliquis vult aliquid propter
se. Et determinata siue collatiua: qñ aliquis vult aliqđ cōsideratiōe alicuius
cause impellentis: vt propter naufragiū proijcere volumus merces in mare.

Ignorātia que et quē excusat/ et non excusat.

¶ Et quia ignorantia aliquando excusat/aliquando accusat: ad questionem
istam determinandum necesse est perquirere diuisiones ignorantie. ¶ Dico
ergo ꝙ ignorantia alia iuris/alia facti: et hoc vel indifferentis: et illa excusat
sufficienter. vt Corin. x. c. Non interrogantes propter conscientiam vel igno-
rantiā necessaria ad salutē: vt xp̄m passum ⁊ hmōi. ¶ Et circa hoc distinguē-
dum: qꝛ aut non pōt vitari: sicut est in homine quia natiuitate sua caret vsu ra-
tionis: et hec excusat. Aut qꝛ pōt vitari: sicut est in iudeis ⁊ paganis. ⁊ hoc nō

Ignorantia iuris.

excusat. ¶ Ignorantia iuris subdiuiditur: quia aut est iuris naturalis: et ista
nullum adultum excusat: sicut dicit decretum. Nulli adulto licet legem natu-
ralem ignorare/siue ius naturale. Ratio est hec: quia scribitur in corde homi-
nis: et ideo naturaliter nullum excusat eius ignorantia.

¶ Uel est ignorantia iuris legis scripte scʒ diuine prophetie/euãgelice apostolice doctrine et ista excusat sicut de mortali delicto eos qui tenentur ista scire vt prelatos: ⁊ precipue epos ⁊ metropolitanos qui tenẽtur omnipotẽti reddere rationẽ de ea que in eis fide et spe. ¶ Unde de episcopo querit an sciat nouum et vetus testamẽtum: hec accusat sicut de veniali supplices clericos ⁊ illiteratos qui cum potuissent didicisse non didicerunt. Unde ad Thimo. iiij. Attende lectionem/exhortationem ⁊ doctrinam. In nullo autem accusat laicos dũmodo non contẽnant. Item est ignorantia iuris positiui vt decretorũ legum que ad determinationẽ causarum pertinet: ⁊ ignorantia huius iuris solos iudices accusat. Item est ignorantia iuris positiui quod cõtinet mores constitutiones ecclesiasticas ad vitanda peccata: hec excusat sacerdotes habentes curas animarum et confessores.

ꝙ lex nature scribit in hominis corde.

Spiritus et anime/manes/perfectio vita
Uis indelechia/natura/potentia/virtus
Interior vel homo: predictis additur vmbra.

¶ Superius autem determinauit quomodo hec dictio anima ꝓpter diuersa sui officia diuersa sortitur vocabula: hic ponit specialẽ synonimationẽ istius nominis anima: dicens ꝙ omnia ista scʒ spũs. ⁊c. sunt idem quod anima.
¶ Sed nunquid vere sunt idem quod aĩa: Ad hoc dicimus ꝙ in aĩa sũt quedam naturalia ⁊ quedam accidentia. ⁊ quedam vires. ⁊ ista omnia sunt ideʒ cum anima et eandem rem significant: fm Augustĩ. in caꝑ. de spũ et anima. Et sunt quedam accidentalia in aĩa: et illa aĩa non est. Non est enim sua prudentia/sua temperantia/sua fortitudo/sua iusticia. Potentie anime sunt concupiscibilitas/irascibilitas/rõnabilitas. Uires anime sunt/sensus imaginatio ratio/memoria/intellectus/intelligentia. Potẽtie possunt dici vires ⁊ ecõtra
¶ Construe sic. Ac pro ⁊: et preter hec que superius ponũtur pro anima ista ꝗ hic sequũtur sunt idem quod anima vcʒ spiritus est anima: manes sunt aĩa id est idẽ qꝺ anima. ⁊c. ¶ Spũs a spiro dr. ¶ Manes sunt anime infernales. Uel fm Papiam Manes sunt vmbre vel anime mortuorũ vel infernus aut sepulchra/fauille malorum/vel nocumenta tertie declinatiõis: ⁊ caret singulari numero. Et dicitur a mene grece quod est defectus latine. Uel per antiphrasim: a manũ grece quod est bonum latine: quia nõ sunt boni immo mali qꝛ in inferno morantur. ¶ Perfectio scʒ interior est aĩa: ⁊ dicit a perficio/cis. quia ꝑficit hoĩem. qꝛ sine illa perfectione aĩa non esset. ¶ Uita est idem qꝺ aĩa ⁊ dicitur de viuo/uis. Et vita componitur cum contra ⁊ dicitur hoc conuitiũ tiĩ. cum t. in penultima syllaba. ¶ Et est cõuitiũ dictum opprobriosum cõtra bonam vitam alicuius: vt ille dixit plura conuitia. id est opprobriosa vel dicta opprobriosa. Et inde conuitiolus et hoc cõuitiolũ/li. diminutiuũ. id est paruũ conuitiũ; et producit hanc syllabam m. ¶ Uis scilicet interior est anima. Et differentia est inter vis et virtus secundum Papiam. Nam vis est anime et corporis. Sed virtus est anime. Item vis secundum eundem est potestas/violentia/virtus. Uis non habet nisi tres casus in singulari ⁊ vnicum in plurali secundum quosdam. vt sic. Nominatiuo hec vis. Accusatiuo hanc vim. Ablatiuo ab hac vi. Et pluraliter accusatiuo has vires: secundum doctrinale habet omnes casus plurales iuxta versum. Uis vim viꝙ dabit totum plurale tenebit: et tũc declinatur in plurali numero. nõ he vires. genitiuo harũ viriũ. dtõ his virib[9]. ⁊c. ⁊ dr a vireo/es. ¶ Endelechia est aĩa: ⁊ est endelechia fm calcidiũ: vt ait Papias ꝑfecta etas: quasi indelechia. id est intima etas fm Aristotelẽ absoluta perfectio: secũdum Platonem anima mũdi: ⁊ dicitur endelechia ab en qꝺ est in ⁊ delechia quod est perfectio quasi interior perfectio.

Constructio.
Manes.
Perfectio.
Uita.
Conuitium.
Conuitiosus.
Uis.
Quõ differunt vis et virtus.
Endelechia.

¶ Et nota q potest dici endelechia vel indelechia quia tātum valet en apud grecos quātum valet in apud nos. Uñ hmōi nc ia greca siue notha (que predictam prepositionem habent in sui compositione) possunt scribi indifferenter/modo per en modo per in. vt encaustum vel incaustū: entimema vel intimema emplastrum vel implastrum: energuminus vel inerguminus: et sic de alijs. ¶ Natura est anima: et dicit a noscor eris. ¶ Natura est cuiuslibet substanti specificati proprietas: et hec diffinitio intelligitur de natura naturata: quia duplex est natura scȝ natura naturata et natura naturās que est deus. A natura dicitur hic et hec naturalis ⁊ hoc/le. et naturo/as/aui/are. id est facere naturā vel ſm naturam facere/et producit hanc syllabam tu. Uñ Lex et natura christus simul omnia iura. Damnant ingratū lugent et eū fore natū.

Natura et est duplex.

¶ Potentia scilicet interior est anima: et potentia formatur a datiuo huius nois potens: sic potenti addita a fit potentia: ⁊ dicitur de possum/es/est. Uirtus est idem q anima: et dicitur a vireo/es. quia facit virū virere bonis moribus et non madere vitijs. ¶ Interior vel homo: vel pro et interior homo est animal. ¶ Et nota q homo est interior et homo exterior: et vterq̧ est homo Exterior homo est corpus hois. Homo interior est ipsa anima/homo vterq̧ est exterior homo et interior homo. i. corpus ⁊ anima: ⁊ hec duo vnus est hō. ¶ Umbra additur. i. sociatur: predictis scilicet noibus: quia vmbra idem est quod anima. Unde. Lucanus. Umbraq̧ erraret crassus multa.

Potentia. Uirtus.

Hō est duplex scȝ interior ⁊ exterior.

Umbra.

Orcus habet manes: animabus corpora viuunt Spiritus in celis vmbre per busta vagantur.

Differunt aia/ manes/ spūs/ ⁊ vmbra.

¶ Superius autor determinauit de synonimatione istorum noim. ⁊c. ⁊ quia inter ista quatuor: scȝ manes/aia/spiritus/et vmbra: est aliqualis differentia quo ad loca (in quib⁹ pprie credunt esse). Docet hic quomodo differūt ab inuicem. Dicens q manes sunt apud inferos: et sic reperitur apud poetas. Anima proprie dicitur dummodo est in corpore illud vegetando et viuificādo. Spūs proprie dicitur cū exutus est corpore ⁊ transfertur ad celū. Et vmbra est spūs qui (ſm poetas) semper circa mortuorū sepulchra vagat. Quia tres aias dicebāt poete quemlibet hoiem habere. Unā que post mortem hominis aduolat ad stellas a quibus hortum habet. Aliā que in infernū dimittitur. Tertiā que dicitur circa busta. i. sepulchra mortui homis vagari: ⁊ hec dicitur vmbra. ¶ Construe sic. Orcus. i. infernus: habet. i. possidet. manes. i. illas animas infernales: corpora supple humana viuunt animabus. i. p animas dum sunt in corporibus/spūs scȝ in celis/vmbre vagantur per busta. id est sepulchra mortuorū. ¶ Hic orcus/ci. dicitur de orce grece quod est capere latine. ¶ Hi manes pluraliter manium manibus. ⁊c. Et dicitur de mene grece quod est defectus latine: quia semper in defectu sunt.

Poete dixerūt hoiem habere tres aias.

Constructio.

Orcus. Manes.

Aula. Aula/vel atria/castra/palatia/regia regum

¶ Hic agit autor de synonimatione istorū noim que ptinēt ad habitationem dominorū dicens q omnia ista aula. ⁊c. idem significāt. i. simul signāt scȝ virū ¶ Formatur aliter constructionis sententia sic. Hic docet autor quot sunt nomina synonima cū isto noie hec aula/le. quod est mansio magnatum. Dicens q atriū atrij est idē qd hoc astrū/tri. ⁊ idem qd palatiū/tij. hec regia/gie. idē est. ¶ Construe. Aula vel atria. i. atriū numerus pro numero: castra p castro palatia. i. palatiū regia supple sunt/regem. i. regnorū dñorum et magnatum ¶ Hec aula/le. dicit ab altabo rege q primo aulas inuenit. ¶ Hoc atriū/trij. dr de attero/ris. qr atterit pedibus ambulantiū in ea. ¶ Hoc castrū/tri. dr de

Constructio.

Aula. Atrium. Castrum.

castro/as.qz castrent ibi licentia habitantiū:ne passim vagari liceat et pateāt hostibus. Dicuntur enim castra in expeditiōe tm̄ in plurali. Uel dr̄ castrū de castus/a/um:qz ibi tanq̄ casti debēt esse.luxuria enim viros enervat. ¶ Hoc palatiū/tij.de palo/as.i.vagari dr̄ ampla dom⁹ in qua multi vagari possunt. Uel dicitur a palans/tis.qui fuit rex archadie:in cuius honorem regiam cō=ditā palatiū vocauerunt. ¶ Hec regia/gie.de rex regis dr̄ aula. Unde Ouid. Regia solis erat sublimibus alta columnis. Palatium. Regia.

Aliger/ales/auis/volucrisq̄ʒ volatile prepes. Auis.

¶ Hic docet autor quot sūt nomina synonima cū isto noīe auis. Et dr̄ auis ab aueo/es.i.cupere. Dicit q̄ ista scʒ hic aliger aligri et cōponitur de ala ale.que est pars volucris. hoc volatile/lis.et ppr̄ie est omne qd̄ volat:siue musca siue auis. hic et hec prepes/petis.a prepeto/tis.ppr̄ie est auis q̄ ex rapina viuit. ¶ Construe. Aliger est auis/ales est auis/q̄ʒ pro et volucris est auis/volatile est auis/prepes est auis.i.idem quod auis. Aliger. Volatile. Prepes. Constructio.

Si sit auis specio/capio/vel garrio iunctum
Auspicor auspiciū simul auspex aucupor auceps
Augur et augurium/simul auguror efficiuntur. Auis.

¶ Hic docet autor q̄ si ista dictio auis cōponitr̄ cū istis trib⁹ verbis spacio/ca=pio/garrio:tūc illa q̄ sequūtur in sequētib⁹ versib⁹ oriunt̄ ab illis:vt si auis et spicio/cis.simul cōponātur:tūc deriuātur inde. ¶ Auspicor/ris.verbū depo=nens qd̄ idē est qd̄ diuinare per inspectionē auiū. ¶ Auspiciū.idē est qd̄ diui=natio. Auspex/cis.i.diuinator. Et si capio/pis.cōponitur cū ista dictione auis tūc aucupor.i.hoc verbū aucupor/ris.verbū deponēs.idē est qd̄ aues capere ¶ Et hic et hec auceps gtō hui⁹ aucupis/efficiūt̄.i.deriuant̄. Sic si garrio cō=ponit̄ cū isto noīe auis:tūc ista tria Augur/augurīū/augurior.efficiunt̄.i.de=riuantur. Augur declinat̄. hic et hec augur/gtō hui⁹ guris.dtō guri.i.diuina=tor per cātus auiū/vel gestus/vel volatu. ¶ Hoc auguriū/rij.i.peritia diuinā=di per auiū cātus/vel gestus/vel volatū. Augurior/aris.verbū deponēs tal'r deriuat̄:vt superius dr̄. ¶ Et hic vide qualiter de hmōi augurijs et diuinatio=nibus senserit. Aug. et scribitur in canone.xxvi.q.v. Nō obseruabitis dies q̄ di=cuntur egyptij aut kalēdas ianuarij:in quib⁹ fiunt cātilene et cōmessationes: et ad inuicē dona donant̄:quasi in pncipio anni boni facta auguria:aut aliq̄t menses/aut dies/aut annos/aut lune cursum:qz quicūq̄ʒ has et quascūq̄ʒ diui=nationes/aut facta/aut auguria obseruat/aut intēdit/aut attendit/aut con=sentit obseruātibus/aut talibus credit/aut in eoꝝ domū vadit/aut in suā in=troducit/aut interrogat/sciat se fidē christianā aut baptismū renocasse:et pa=ganā et apostatā.i.retro abeuntē:et dei inimicū/atq̄ʒ irā dei incurrere ineter nū:nisi ecclesiastica pnia emēdatus recōsilietur. Ecce q̄ detestabilis sit q̄libet diuinatio. ¶ Cōstrue sic v̄sus. Si specio.i.hoc v̄bū specio cis/speri/cere.idem qd̄ video/des.s; nō est in vsu:sit iūctū huic noī auis/et si capio sit iūctū huic noī auis/vel si garrio sit iūctū in cōpositione huic noī auis:tūc auspicor/ris.hoc auspiciū/cij.et hic et hec auspex/cis.media cor.simul pro et:hoc verbū aucupor aris.et hic et hec auceps/aucupis.media cor.et hic et hec augur/ris.et hoc au=guriū/rij.simul pro et augurior/aris.efficiūtur.i.deriuātur/vel facta sunt. Auspicor. Auspicium. Auspex. Aucupor. Auceps. Augur. Augurium. Augurior. Augustin⁹ contra icātatores. Constructio.

Hic archa et thecas cistas vel scrinia capsas
Capsula/capsella/de capsa diminuuntur. Archa.

Constructio. Archa. Theca. Cista. Scrinium. Capsa.

¶ Hic docet autor quot sunt nomina synonima cum isto noie hec archa/che. est idem qd cista/te. et idem qd scriniū/nij. et idem qd capsa/se. et idem quod capsula. idem quod capsella. idem qd theca. Et autor dicit q ista duo vltima scilicet capsula et capsella/sunt diminutiua de hoc nomine capsa/se. ¶ Construe. Dic thecas esse archas/vel pro et dic scrinia esse archas. Capsula idem est quod archa. et capsella qd idem est/diminutiuū. i. sunt diminutiua de hoc nomine capsa capse. ¶ hec archa arche. de arceo/ces. dicitur: qr arceat. id est prohibeat visus. ¶ hec theca/ce. positio vel positoriū: qr imponitur aliquid vel dicitur a tego tegis. tunc non aspiratur: sicut nec archa. ¶ hec cista. ciste. dicitur de hec costa coste. ¶ hoc scrinium/nij. a scrutor/aris. Capsa capse. de capio/capis.

Arduus. Arduus/excelsus/celsus sublimis: et altus.
Summus/et elatus/sublimatusqz/leuatus
Est et sublatus predictis associatus.

Constructio. Arduus. Excelsus. Sublimis. Celsus. Alt⁹. Sūmus.

¶ Hic autor docet quot sunt nomina synonima cum isto nomine arduus/a/um. dicens q omnia illa que sequuntur in versibus idem significant. ¶ Construe. Excelsus/a/um. Et hic et hec sublimis et hoc me. Celsus/a/um. et altus a/um. Summus/a/um. Et elatus/a/um. q pro et sublimatus/a/um. leuatus a/um. supple sunt idem qd arduus/a/um. et sublatus/a/um. sit associatus. i. adiunctus. predictis scilicet adiectiuis: quo ad significationem. ¶ Arduus/a/um. de ardeo ardes dicitur. ¶ Excelsus de ex/et celsus componitur. ¶ Sublimus. de sub et limus/mi. ¶ Celsus: a cello cellis dicitur. Uel a celo quasi celestus ¶ Altus de alo/lis. ¶ Sūmus de supra. ¶ Elatus de effero/fers. ¶ Sublimatus. de sublimo/as. ¶ Sublatus de suffero/fers.

Auxiliū. Auxilium vel opem/suffragia dic vel asilum
Presidium vel subsidium quibus adde iuuamen
His adiumentum/simul adiutoria iunge
His adminiculum/simul addas opitulamen
Et de propitior fit propiciatio nomen.

Auxiliū. Opē. Suffragiū. Asilum. Presidium. Subsidium. Iuuamen. Adminiculū. Opitulamen. Constructio. Propiciatio.

¶ Hic docet autor q oia noia que ponuntur hic sunt eiusdē significationis cū hoc noie hoc auxiliū/lij. de augeo/es. dr. ¶ Opē opes ab ops de ops. i. de dea terre dicitur. ¶ hoc suffragiū/gij. de suffragor/aris. dicitur. ¶ hoc asilum/li. cōponitur de a: quod est sine: et silen quod est tractus: qr non licet aliquē trahere de loco illo: et proprie est domus refugij quā Romulus fecit Rome Secūdo modo est ecclesia. ¶ hoc presidiū/dij. de psideo/des. dr. hoc subsidium/dij. de subsideo/es. dr. ¶ hoc iuuamen/nis. hoc adiumentū/ti. hoc adiutoriū rij. de iuuo/as. dicitur. ¶ hoc adminiculū/li. de ad et miniculū: sicut hoc opitulamē/nis. dr de opitulor/aris. verbo deponentali. ¶ Construe. Dic suffragia. i. suffragiū: vel q pro et/opē/vel pro et asilum: et auxiliū. i. idem qd auxiliū quib⁹ noibus/adde. i. iūge presidiū: vel que pro et/et subsidiū et iuuamē/simul p et: iunge his noibus hoc adiumētum/ti. et adiutoria. i. adiutoriū/rij. et hoc nomē ppiciatio qd ɔsimilis sigtiōis sit cū illis. Et deriuat de hoc verbo deponēti ppitior/aris. qd idē est qd auxiliari/vel suffragari. ¶ Adiumētū/adminiculum: et opitulamē stant male hic. Sed autor excusat se de hui⁹ positiōe su-

pris in prohemio/ibi. Quod breue. &c.

Torrēs flumē aqua fluui⁹ lacus vndaqꝫ limpha — Aqua.
Dic riuos latices puteos dic stagna paludes
Illis addatur amnis simul atqꝫ fluentum
Est aqua stans arte stagnū stannūqꝫ metallum
Amnis iungatur a quo mediamna vocatur
Immotas natura facit stagnare paludes.

¶ Hic docet autor ꝙ oīa ista noīa que hic ponūtur cōsignificāt.i.sunt eiusdē significationis cū hoc noīe aqua. Ponit etiā equiuocationē hui⁹ dictiōis stagnum in illo versu. Est aqua.&c. Dicēs ꝙ stagnū est aqua stans:& hoc ꝑ artem et ingenium hoīm. Item aliter stagnum naturaliter fit quod innuit autor cū dicit. Immotas natura. Et late declarāt. Albertus magnus sup metheororū vbi agit de metallis & Bartholomeus de proprietatibus rerum. Itē stagnū metallū quod vt quibusdam placet dicit stannum. Sed vere Isidorus papias & aliꝫ nobiles autores dicūt stagnū per g & non per n. Stannū.angl. (tyn). — Differunt. Stagnum. Stannum.
¶ Construe. Torrens/flumen/fluuius/lacus/vnda.qꝫ pro &/lympha sunt idē quod aqua. Dic riuos.id est riuū/puteos:et dic stagnū & paludes esse idē qđ aqua:& ponunt in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. Hic est equiuocatio huius dictionis stagnum. ¶ Cōstrue. Sagnū est aqua stans arte.i.per artem hominū.anglice (a ponde) qꝫ pro & stannum est species cuiusdā metalli.id est quoddā metallum.anglice.(tyn) Amnis iungatur hic a quo scꝫ noīe hec dictio mediamna vocat.id est deriuatur. ¶ Et est mediamna spaciū terre:circa quā vtrinqꝫ decurrit aqua.anglice (an holme). Et ꝯponit de medi⁹/a.um quasi sita id est posita in medio amnis. Immotas.&c. Cōstrue. Natura facit aliquādo paludes immotas.i.immobiles/stagnara.i.deuenire stagna nullo homine subueniente. Et proprie palus est cuius superficies tenuis terram cooperit subtus tamen aqua lutosa est & in parte stans ꝑpter suispissionem. Et nec pondus magnum ferre potest quin illud absorbeat. — Construct. — Palus.
¶ Hic torrens/tis.de torreo/es.torrere. ¶ Hoc flumen hic fluuius.de fluo/is. — Torrens.
¶ Hec aqua de equus/a/um. — Fulmē. Aqua.
¶ Hic lacus/ci.de liqueo es. Et est lacus aqua stās naturaliter vel parū fluens siue habeat pisces siue non:ꝙ autē dicit lacus quasi locus aque.ethimo. est. Et differt a stagno a piscina. ¶ Stagnum est aqua stans artificio habēs pisces. ¶ Piscina est aqua stans carens piscibus. Unde a pisce dicitur per cōtrarium. ¶ Hec vnda de eo is dicit. ¶ Hec limpha a nympha n/mutata in l/ dicitur lympha. ¶ Hic puteus/tei.a puto/tas.dicitur. ¶ Hic latex/ticis.a lateo/lates dicitur. — Lacus. — Stagnum. Piscina. Lympha. Latex.

Glarea vel gipsis glis est argilla bitumen — Argilla.
Glis animal/glis terra tenax/glis lappa vocatur.
Ris primum glissis tenet altera:tertia glitis.

¶ Autor docet quot sunt nomina cum isto nomine hec argilla argille. Dicēs ꝙ hec glaria glarie est idem.hoc gipsum gipsi est idem. hec glis glissis est idē hoc bitumen bituminis est idem. ¶ Deinde ponit autor equiuocationem

in ista dictiōe glis: dicit q equiuocat ad tria. Nā glis est quoddā aīal paruū quod per totā hyemē dormiēs vigilat in estate. Glis gliris aīal dicit a glis cero qđ est dulce vel a gliscoꝛ/cis. qđ est impinguescere: qꝛ dormiendo pinguescit Et habet circa colum et sub ventre album colorem: ⁊ in dorso rubeū: vt mustela. ¶ Isidorus dicit glires dicti sunt qꝛ pingues eos efficit somnus. Nam gliscere dicimus crescere: et hyeme tota dormiunt: et immobiles quasi mortui iacent. Estiuo tpe reuiuiscūt. Et glis est argilla. Et glis est lappa. ¶ Deinde dicit q glis ſm diuersā sui significationē/diuersam habet variationē in gtō. Nam glis quando est aīal facit gliris in gtō: et declinatur his glis gliris. Sed quando est terra tenax facit glissis in gtō: ⁊ est feminini generis. Et quā do est lappa facit glitis in gtō et feminini generis. Unde versus. hic animal/

Constructio. hec terra tenax: hec lappa vocatur. ¶ Construe sic. Glaria vel pro et gipsis pro gipsum glis faciens glissis in genitiuo: et bitumen est argilla. i. idem quod

Glis. argilla. ¶ Glis animal ⁊c. hic est equiuocatio istius dictionis glis. ¶ Cōstrue Glis vocatur quoddam animal: et glis vocatur terra tenax: et glis vocatur lappa. Primum. i. aīal glis tenet. i. habet ris. i. gliris in genitiuo. altera. i. glis quando est terra tenax tenet glissis in gtō. Tertia. i. glis quando est lappa tenet glitis in gtō. hic glis gliris. anglice (a dourmous) hec glis glissis. anglice

Glaria. (a clay) hec glis glitis. anglice (a burre) ¶ Glaria ſm Uirgilium est argilla. i.

Gipsum. terra humida vel lapilli parui quos fluuius trahit. ¶ hoc gipsum ſm hugo. Unde gipseus/a/um. et gipso/as/aui/are. i. linire. et est grecū nomen gipsum.

Argilla. hec argilla/le. de argos quod est proprium nomen ciuitatis in grecia. ¶ hoc

Bitumen. bitumen/inis. de bibo bibis.

Ahenum. Est sartago/patella/plebs/cacabus/vel ahenum.
A pateo patenam dicens: coniunge patelam.
Uas dico patenam: sed quod tegit esse patenam
De sarcos et ago: sic et sartago vocata.
Nam sarcos grece caro dicitur esse latine.

Ahenum. ¶ hic autor docet quod sunt nomina synonima cum isto nomine hoc ahenum ni. quod proprie est olla enea. anglice (a brasen pot). Et dicitur de hoc es eris Dicens q hec sartago inis. idem est. hec patella/tele. diminutiuū de patena

Lebes. est idem. hic lebes/etis. media producta est idē. ⁊ est masculini generis apud Uirgilium. Papias dicit lebes/etis. ſm regulam prisciani feminini esse. Sed Ouid. masculinū facit. hec lebeta/te. ſm Papiam est idē qđ lebes. Unde versus. Salue sancta lebes que nobis fercula prebes. Per hūc versum notat feminini generis. Tertia dona facit geminos ex ere lebetes. Per hunc versum

Cacabus. notatur masculini gñis. Et dr de leuo/as. hic cacabus/bi. est idem. ⁊ dr de hoc camina/tis: media correpta qđ est incēdium: qꝛ multū est incendio. i. in igne.

Patena. ¶ hec patena/ne. media correpta est idem. hec patella/le. est idē. Sed patel

Patella. la est ꝓprie in qua frixātur carnes. Deinde ponit autor differētiā inter patenā cuius media ꝑducit: ⁊ patenā cuius media corripitur. Patena cuius me

Sartago. dia producitur est coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor q sartago/inis. cōponit de sarcos grece qđ est caro latine: et ago/agis. Unde vˀ. De sarcos ⁊

Constructio. ago sic est cartago vocata. Sartago patella est. ¶ Cōstrue. Sartago patella lebes/vel cabasus est idem qđ acen. hic cacabus/bi. de caro/nis. ⁊ hoc camina tis cōponitur. hec lebes/etis. est grecū. vel dicitur de leuo/as. Cetera plana sunt. Dicens. i. tu dicens. patenā a pateo/es. supple deriuari: cōiunge patella

quod idem est quod ahenũ. ¶ Vas dico. &c. ¶ Construe. Ego dico patenam cuius media corripitur esse vas scilicet ahenum vel cacabum. Sed dico patenam cuius media producitur: esse illud quod tegit supple: calicem scilicet cooperculum calicis. ¶ De sarcos. ¶ Cõstrue. hec sartago/inis. est vocata sic de sarcos grece et ago agis. Nam sarcos grece dicitur esse caro latine. id est idem quod caro.

Affecto vel amo cupio desidero glisco Affecto.
Opto vel admiror aueo vel gestio capto
Ambio quod facit ambitio simul ambitiosus.

¶ Autor docet hic quot sunt verba eiusdẽ significationis cũ hoc verbo affecto/as. dicens q̃ oĩa illa que ponũtur in versibus/dicit & in tertio versu q̃ hec
ambitio/onis. idem est quod cupiditas/atis. descẽdit ab hoc ambio/bis. idest Ambitio.
quod cupere. ¶ Construe. Amo/cupio/desidero/vel glisco/opto vel admiror Constructio
aueo vel gestio/capto/& ambio: qḋ verbũ facit. i. deriuat ex se ambitio: simul pro & ambitiosus: omnia ista sunt idẽ quod affecto/ctas/aui/are. verbũ frequentatiuũ. Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio/cis. scz affectu
u in o/fit affecto/ctas. ¶ Afficio cõponit̃ de ad et facio/cis. Et significat tria: Affitio.
vt patet per versuz. Afficit informat/punit/cupit/hec tria signat. ¶ Amo/as. Amo.
componitur cum ad. et dr̃ Adamo/as. et cũ re. & dr̃ reamo/as. Et aliquando
interponitur d/et dr̃ redamo/as. i. iterũ amare. ¶ Cupio/pis/pij/vel piui. cu Cupio.
pere/pitũ/pitu. habet preteritũ & supinum ad modum quarte coniugationis.
Desidero/as. cõponit̃ de de/et sydero/as. quod non est in vsu: quod descen Desidero.
dit ab isto nomĩe hoc sydus/eris. ¶ Glisco/cis/cere. caret preterito et supino. Glisco.
Unde versus. Glisco preteritũ conquexi tolle supinũ. Sensus est q̃ glisco non habet preteritũ: conquexi quod est preteritum de conquinisco/cis/conquexi/conquiniscere. i. caput inclinare. Uñ versus. Cum caput inclino me cõquiniscere dico. Et non habet supinum. ¶ Opto/tas. componitur cum ad/et dicitur Opto.
adopto adoptas. et exopto/ptas. ¶ Admiror/aris. componitur de ad/et mi Admiror.
ror/aris. verbum deponens. ¶ Aueo/es/ui/auere. id est cupere. Unde quidã Aueo.
dixit. Si dare multa potes quicquid auebis habes.
¶ Gestio/tis/tiui/tire. quarte coniugationis dicitur de gero geris. Gestio.
¶ Capto frequentatiuũ est de capio/pis/captu. u in o/fit capto/tas. Capto.
¶ Ambio/bis/biui/bire. interposita b/causa euphonie. Ambio.
¶ Et hic nota q̃ oĩa cõposita de eo/is/ire. habent e ante o: vt transeo/abeo/ Notabile de cõ
exeo/ineo: preter ambio quod habet i ante o. Item omnia corripiunt i/ante positis a vertum in supinis: vt trãsitum/tu. exitũ/tu. media correpta preter ambio quod bo eo/is/ire.
producit i ante tum/tu. media producta.
¶ Item eo/is. cũ suis cõpositis facit participiũ p̃ntis tp̃is terminare gtĩm in untis. vt iens euntis. obiẽs obeũtis. subiẽs subeuntis: preter ambio qḋ facit gtĩm participij sui in entis: vt ambiẽs ambientis. Uñ versus. Semp iens cũ prole sua formabit euntis. Ambio lege caret quod in entis dat genitiuum.

Est rector currus auriga vereda: veredus Auriga.
Plaustrum plaustellũ subit illis annumerandũ
De veho de reda dictum reor esse veredam
Aurigeq; suum dant aurea et rego nomen

Sunt supꝛa partes epiredia reda dicta

Auriga. Hic docet autoꝛ ꝙ sunt verba synonima cū isto nōie hec auriga aurige. Et est
Ueredus. auriga ille q̄ ducit currum. anglice (a carter) Hic veredus veredi. i. auriga: ⁊
etiā equus vehens redā dr̄ veredus ſm Hugui. in. c. de veho vehis. Hec reda
Reda. rede. de redo redis: vel potius de hec rota rote. Et est reda quatuoꝛ rotarū.
Et q2 sollicitudo aurige est circa ducēdo currus: docet quot nōia ponūtur ꝓ
curru. Dicit ergo ꝙ currus plaustrū/ ⁊ plaustellum: siue plostellū: ⁊ reda: que
oīa regēda ad officiū aurige requirūtur: sunt synonima ⁊ sigñtia ꝓ vno ⁊ eo=
dem sumūtur. Deinde dicit. Ueredus cōponitur de veho vehis vexi/ere. i. du
cere: ⁊ hec reda/de. vn̄ vereda quasi vehens. i. ducēs redam. i. currum. Et hec
auriga aurige. ꝯponit̄ de hec aures auris. ⁊ rego/is. q2 auriga regit equū ad
tactum auris cū virga. Item epi. qḋ est supꝛa cōponit̄ cū hec reda: ⁊ dicit̄
Epiredium. hoc epirediū/dij. Et est epirediū operimentū quoddā qḋ collis equoꝝ īponi
Constructio. solet ne trahēdo ledātur. anglice (an homera). Construe sic. Uereda est au=
riga. i. rectoꝛ currus: ⁊ veredus est auriga: plaustrū plaustellū qḋ est diminu=
tiuū de plaustro subit annumerandi illis scʒ curru ⁊ rede. De veho. ⁊c. reoꝛ
id est credo veredā. i. hoc nomē veredā esse dictum de hoc verbo veho vehis:
et de reda/de. Aurige. ⁊c. Construe. Aures. i. hec dictio auris: et rego. i. hoc
verbum rego: dant aurige. i. dictioni aurige: nomen suum. i. deriuationē suā.
Currus. Currus dicitur de curro/curris: quia videtur currere cū trahitur. Plaustrū
Plaustrū. a plaudo/dis. vnde plaustellum diminutiuum de plaustrum.

Aper. **Poꝛcus aper verres: mas et sus/poꝛcaqʒ scropha.**
Femina/sus/sucula/poꝛcellus diminuuntur.
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla
Scropha parit fetum: moꝛbus quoqʒ scropha vo=
catur.
A scrobe dic scropham: cui rostro terra cauatur.
Aut quia verrit humū: verres de verro vocatur.

Autoꝛ docet de consignificatione dictionū huius dictionis aper/pri. que idē
est quod hic poꝛcus poꝛci. idem quod verres/ris. et idem quod sus suis: scḋm
quod est masculini generis. idē quod aper. anglice (a boꝛe). Hec poꝛca/ce. Hec
scropha/phe. ⁊ sus suis ſm qḋ est femininum gn̄is: idē sigñt. anglice (a sowe) q2
plus declinat̄ hic et hec sus suis sigt̄ masculū ⁊ puellam inter poꝛcos. Dein=
Sucula. de illa noīa que ex istis deriuātur et derimūtur scʒ sucula que est diminuti=
Poꝛcellus. uum de hec sus suis: et hic procellus/li. diminutiuum. hic poꝛculus/li. diminu
Poꝛculus. tiuum de hic poꝛcus poꝛci. Et suilla que vocantur carnes suis: deriuatur de
Suilla. sus suis. ⁊ hoc per medium: quia de sus suis dicit̄ suinus/a. um. dicit̄ suillus/a.
Suinꝰ/na/nū. um. ⁊ hec suilla/le. diminutiuum. Postea ponit autoꝛ equiuocationem in ista
Scropha. dictione scropha scrophe. dicens ꝙ scropha in vna sigñtione est sus: in alia si=
gnificatione est moꝛbus quidā. Deinde docet vnde scropha et verres deriuā
tur dicens ꝙ dicitur de hic scroba/bis. i. fouea: quia libēter foueas incolit. vel
ſm alios dr̄ a scrofoho quem solet emittere. Uerres dr̄ de verro/ris. q2 verrit
Constructio. humū cū rostro suo. i. sulcat terram cum rostro suo. Construe. Poꝛcus. i. hoc

nomen porcus/ci. aper. i. hoc nomen hic aper. verres. i. hoc nomē hic verres/ris. ꝛ sus mas. i. hoc nomē sus ꝑm quod est masculini gñis scȝ sigt idē sive vnū. anglice (a bore). Porca. i. hoc nomen porca/ce. ꝙ pro ꝛ scropha. i. hoc nomen scropha/phe. et sus feminina. i. hoc nomen sus: ꝑm quod est feminini gñis scȝ sigt vnū. anglice (a sowe). Sed sucula ꝛ porcellus diminuūtur. i. sunt diminutiua de sus suis: porcellus ꝛ porcus/ci. ¶ Sus suis. ꝛc̄. Construe. Sus supple facit suis in gtō: ꝛ caro ex illa scȝ sue dr̄. i. vocatur suilla/le. Scropha. i. sus parit. i. profert/fetum. i. partum/quoqꝫ pro et scropha vocatur quidam morbus ¶ A scrobe. Construe. O lector dic scropham deriuari a scrobe. i. ab hoc noīe scrobs/bis. id est fouea vel cauea/cui. i. qua/terra cauatur. i. sulcaṫ vel perforatur. ¶ Aut quia. ꝛc. Construe. Aut pro ꝛ verres. i. hoc nomen verres vocaṫ id est dicitͬ de verro/ris. i. sulco/as. vel qꝛ euertit terram sicut sues faciunt: qꝛ verrit. i. sulcat/humum. i. terram cū rostro suo. ¶ Porcus quasi spurcus dr̄. i. vilis: qꝛ vile animal est ꝛ assuete satiat se vilibus. Porcus quasi puro carens: vel pus custos. Uel porcus dicitur de puro ꝑ cōtrarium: qꝛ minime sit purus: immergat enim se sceno. i. stercore. Hic porcarius. anglice (a swynherde) hec porcaria. ¶ Aper dicitur de aperio/ris/rui/re. qꝛ rostro aperit terram. Uel scd̄m Isidorū aper a feditate dicitur: qꝛ bestia fera est. Uñ aprinus/na/num. possessiuum. ad aprum pertinens. Et hec aprina caro apri. anglice (braune). ¶ Sus a subigo/gis. dicitur: eo ꝙ terra subacta estus acquirit. Uel secūdum Isidorum dr̄ de suo/suis/suidnere. qꝛ ex cetis eius sotulares sumūtur.

Porcus. Porcarius. Aper. Aprinus. Sus.

Est verue x aries: cui virtus est generandi
Fit bina de dente bidens dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit: vel victima facta bidentum
Sacrificans ouat/ex ouibus fit ouatio plausus
Sed cum balatu balantem balo figurat
Uerue x in capite vermen gerit/arietat inde
Hinc veruecine carnes dicuntur ouine

Uerue x.

¶ Hic docet auctor ꝙ ista nomina verue x/bidens/ouis/balans: sunt idem cuȝ ariete. Et deriuatur balans de balo/as/aui/are. quod est proprium clamare ouium. Et balans est participium de balo balas. sed in priori sensu scilicet ꝑ ariete vel oue tenetur substantiue. In ista significatione participali tenetur adiectiue: ꝛ quando tenetur substantiue declinatur hic balans/tis. ꝑ masculo. hec balans/tis. pro famella. Et a balo/as. Hic balatus/tus/tui. id est clamor ouium. ¶ Sed cum balatu. ꝛc. Construe. Hoc verbum balo/las. figurat id est format balantem. id est istam dictionem: hic balans cum balatu. id est cum ista dictione balatus/balatus/balatui. concordant in significatione cum hoc nomine hic aries arietis/media correpta. Et dicit vnde deriuatur: ꝛ primo incipiens ab hoc nomine aries. Dicit ꝙ aries dicitur de ares grece: quod est virtus latine: quia inest sibi virtus generandi. ¶ Bidens dicitur de bis: et dens dentis: ꝛ nō de binus bina binum: et dens/tis. sed dicitur bidens quasi binos dentes habens: quia habet inter octo dentes duos altiores alijs. Et ꝙ non componitur de binus/bina/binum: et dens dentis patet. Quia bidens corripit primam syllabam: ꝛ binus producit primam syllabam. Sed componitur de illo aduerbio numerandi bis: quod corripitur: et de dens dentis.

Balans. Constructio. Aries. Bidens.

Bidental. Et de bidens/tis. deriuatur hoc bidental/alis. media producta: quod est lo-
Ouis. cus vbi fulmē cadit: vel vbi oues ꝛ bidentes sacrificabant antiq̄tus. ¶ Ouis
sm̄ assi. dr̄ de offero offers: eo ꝙ offerebatur diis apud antiquos. Uel ouis dr̄
de ouo/as/are/aui. idē qđ gaudere: qꝛ sacrificantes oues ouabāt. i. gaudebāt
Uerues. Et de ouo/as. dr̄ hec ouatio/onis. i. plausus vel gaudium. ¶ Uerues, dr̄ ab eo
ꝙ vehit. i. gerit vermē in capite: cuiꝰ pruritu vervecces seinuicē pugnātes cō-
cutiūt: ꝛ cū magno impetu feriunt. Uel veruex dr̄ a viribꝰ: eo ꝙ ceteris ouibꝰ
sit fortior. Uel dr̄ eo ꝙ sit vir ouiū. i. sponsus. ¶ Construe. Ueruex est aries: cui
Constructio. scꝫ arieti virtus. i. ptās generandi est. Bidēs fit de bino dēte. i. dr̄ qꝛ hꝫ binos
dentes altiores inter octo. Sed componitur vt dixi de bis: ꝛ dens/tis. Tu dic
inde. i. de bidens hoc bidental supple esse locum vbi fulmen cecidit: vel locuꝫ
vbi victima. i. sacrificiū/bidētium. i. ouiū fuit facta. i. frequentata. ¶ Sacrifi
cans. ꝛc̄. Sacrificās. i. aliquis/sacrificās. i. faciens sacrificiū ex ouibus: ouat.
id est gaudet. Et per hoc innuit autor ꝙ ouis dr̄ ab ouo/as. Ouatio. i. hoc no
Ouatio. men verbale quod idē est quod plausus. i. gaudiū/fit. i. factū. ¶ Ueruex. ꝛc̄.
declinatur hec veruex/cis/ci. media producta. Et inde dicitur vervecinus/a/
Uerueccinus. um. nomen possessiuum aliquod pertinens ad veruecem: et carnes veruecine
id est de veruece. ¶ Cōstrue. Hinc veruecine. ꝛc. Hinc. id est inde ꝙ veruex est
Constructio. ouis: veruecine carnes dicuntur ouine. Et scribitur veruetis in gtō per t.
¶ Cōstrue. Ueruex vehit. id est gerit vermē in capite suo/inde. id est ea causa
arietat. i. ille veruex arietat. i. percutit cum capite suo/quodcunqꝫ fuerit sibi
obiectum. Et est pes proceleumaticus constans ex quatuor breuibus: ꝛ poni
tur pro dactilo: quia equipolet ei in temporibus.

Astruo. **Astruit/affirmat/assenerat: tria sunt hec**
Asserit est quantū: que signant quatuor vnum.
Annuo/concedo: simul autoriso tibi do.

¶ Autor docet hic ꝙ ista quatuor verba/astruit quod componitur cum ad: ꝛ
struo/is. et affirmat quod componitur cum ad: et firmo/as. asseuerat qđ com
ponitur de ad/et seuero/as. quod in simplici non est in vsu/sed in compositio-
ne vt hic: ꝛ componitur cum per: ꝛ dr̄ perseuero/as. Assero/ris/rui/rere. com-
Constructio. ponitur cum ad et sero/ris. Construe. ¶ Hec tria verba, scilꝫ astruit/affirmat
et asseuerat sunt: et asserit est quartum scꝫ verbum: que quatuor scꝫ verba si-
Astruo. gnant vnum scꝫ significatione. ¶ Astruo facit astruxi in preterito: et astructū
Assero. astructu: in supinis. Assero asseris: facit asserui in preterito ꝛ assertum assertu
Annuo. in supinis. ¶ Annuo/is/nui/ere/annuitum/tu. in supinis: quod componiꝉ. de
Concedo. ad/et nuo/is. quod non est in vsu. ¶ Concedo/dis/concessi/dere/cessum/su. in
Autoriso. supinis: quod componitur de con/et cedo/dis/cessi/cedere/cessum/cessu. in su-
pinis. ¶ Autoriso/as/aui/are. Ista tria verba significāt idem quod predicta
quatuor verba. ¶ Construe. Ego do tibi annuo/concedo/simul pro ꝛ autoriso
in consimili significatione cum predictis quatuor verbis. ¶ Autoriso/as. de
autor autoris dicitur.

Abdico. **Abdicat econtra/negat/abnuit/inficiatur**
Obuiat et renuit/his vnum significatur.
Et contradicit: his abnegat associatur.

Abnuo. ¶ Autor docet hic que sunt verba eiusdē significatiōis cū hoc verbo abdico/
as. Et dicit ꝙ ista nego/as. abnuo/is. quod componitur de ab et nuo/nuis.

¶ Inficior/aris. verbū deponēs: ⁊ componitur de in/⁊ facio: ſm Catho. ⁊ inde inficie/arū. i. treuge/vel negationes denegate: vel fracte: ⁊ caret ſingulari numero. Inficior.
¶ Obuio/as/aui/are. verbū neutrū: ⁊ cōſtruit̄ cū dtō caſu: ⁊ obuio/as. cōtraire: vt cū dico talis obuiauit michi in vico. Sīr eſt cōtradicere: vt cū dr. Dicta tua obuiant rōni. i. cōtradicūt. Et ꝯponit̄ de ob/⁊ via vie. Et dr de obuius/a/um. qd ⁊ ſic cōponit̄. Obuio.
¶ Renuo/is/renui/ere. cōponit̄ de re ⁊ nuo/is. et non hȝ ſupina ad vſum: tñ ſm artem hȝ ſcȝ renuitū/tu. Renuo.
¶ Contradico: de cōtra. ⁊ dico/cis. cōponitur. ¶ Abnego/as/aui/are. de ab ⁊ nego/as. cōponitur. ¶ Nota ꝙ iſta verba q̄ hic ponūtur ſunt cōtraria in ſignificatione verbis: in ſigtiōe locatis: ſcȝ abſtruit ⁊c. Quia dicūt affirmatiuā: iſta dicūt negatiuam. Contradico. Abnego.
¶ Cōſtrue. Unum. i. vna res ſigtur: his. i. in his verbis ſcȝ abdicat. negat/abnuit inficiatur/obuiat/⁊ renuit. ecōtra. i. cōtra ſignificationē ſuperioꝝ verborū ſcȝ aſtruit. ⁊c. Et ꝯtra dicit aſſociat̄ his verbis/abnegat aſſociat̄ his v̄bis. Conſtructio.
¶ Abdico/as. cōponit̄ de ab/⁊ dico/as. cuiꝰ prior ſyllaba corripit̄. ¶ Et dico/as. hȝ tres ſigtiones: vt in hoc verſu. Hec dico ſignat: cōfirmo/copulo/ſacro. Abdico.

Cum ſuffragatur/iuuat/adiuuat/auxiliatur
Subuenit addatur/ſuccurrit propitiatur
Si permittatur a metris opitulatur. Auxilior.

¶ Hic docet autor quod ſunt verba eiuſdē ſignificationis cū iſto verbo auxilior/aris. Dicit ꝙ ſuffragor/aris. qd cōponit̄ de ſub/⁊ hic fragus/gi. Et eſt fragus patella q̄ eſt in genu. Et inde dr hec ſuffrago/inis. i. poples. Unde poples facit poplitis in gtō. anglice (a hamme) idem eſt: ⁊ eſt deponēs. Et inde venit hoc ſuffragiū/gū. i. auxiliū. Suffragor. Fragus. Poples.
¶ Iuuo/as/iuui/iutū/tu. in ſupino: ⁊ inde hoc iuuamen/inis. p auxilio. Et iumētum/ti. i. equa/vel aīal auxiliare. Iuuo.
¶ Adiuuo/as/adiuui/adiutū/tu. Et adiutor adiutrix: noīa verbalia. Et hoc adiuuamē/inis. Et cōponit̄ de ad ⁊ iuuo. Adiuuo.
¶ Subuenio/nis. ⁊ eſt idem cum auxilior/aris. Subuenio facit ſubueni in p̄terito media pducta: ⁊ ſubuentū/tu. in ſupino. Et cōſtruitur cū dtō: vt ſubuenio tibi. Et inde hec ſubuētio//onis. ⁊ ſubuētor/ſubuentrix: verbalia. Et cōponit̄ ſubuenio de ſub/⁊ venio/nis/nire. et retinet dictionē ⁊ lr̄aturā ſimplicis p oēs modos: ⁊ tpa. Subuenio. Subuentor. Subuentrix.
¶ Succurro/ris/ri/ſum/ſu. Unñ hic ſuccurſor/oris. Et hic ſuccurſus/ſus/ſui. i. auxilium. Succurro eſt idem qd auxilior/aris: eſt verbū mediū: ⁊ cōſtruit̄ cū dtō caſu: vt ſuccurre michi dñe. Succurro. Succurſor. Succurſus.
¶ Propitior/aris. verbum deponens: eſt idē quod auxilior/et opitulor/aris. idē eſt qd auxilior/aris. Et dicitur opitulor de opus: ⁊ tulo/lis. qd nō eſt in vſu Propitior dicitur de propitius/a/um. Propitior. Opitulor.
¶ Nota ꝙ opitulor habet primas tres ſyllabas breues. ideo non poteſt ſtare in verſu. Sed autor qui poſuit illud in verſu: excuſat ſe dicens. Si permittatur a metris. ⁊c. Notabile.
¶ Conſtrue. Iuuat ſcȝ auxiliatur. id eſt idem quod auxiliatur/⁊ adiuuat cum ſuffragatur: eſt idē qd auxiliatur: ſubuenit addatur. i. iungatur illis: et ſuccurrit ſupple addatur: et opitulatur addatur illis: ſi illud ſcȝ opitulatur: permittatur. id eſt tolleretur a metris ſcȝ a metro ſecūdum quod debet penultima iſtius dictionis opitulatur: prout ſtat hic in verſu produci. Conſtructio.

Subtrahit/et tollit/ſubducit/et eripit/aufert
Surripit/et ſpoliat/aſportat res alienas
Priuat/predatur/defraudat eis ſociatur. Aufero.

Subtraho. Tollo. Subduco. Eripio. Surripio. Spolio. Asporto. Priuo. Predor. Defraudo. Constructio.

¶ hic docet autor q sunt verba consignificantia: siue synonima cum isto verbo aufero/aufers/abstuli/auferre/ablatum/tu. in supinis. Dicit q subtraho is. subtrahi/subtractum/tu. est idem quod aufero. ¶ Subtraho est verbum actiuum. Et componitur de traho trahis traxi. ¶ Tollo/tollis. est idem ⁊ est actiuum. ¶ Subduco/cis. est idem. Et componitur de sub/et duco/ducis. ¶ Eripio/eripis/eripui/ereptū/tu. est idem. Et cōponitur de e prepositione: ⁊ rapio/pis. quod est actiuum. ¶ Surripio/pis. componitur de sub et rapio/rapis: quod est actiuum. ¶ Spolio/as/aui. idem est. Inde hoc spolium/lij. ¶ Asporto/tas/aui/are. est idem. Et dicitur asporto de ab/et porto/portas. ¶ Priuo/as/aui/are. est idem. ¶ Predor/aris/predatus sum/predari: est idē Et dicitur de hic predo/nis. ¶ Defraudo/as/aui/are. est idem. Et cōponitur de de/⁊ fraudo/as. quod dicitur de hec fraus fraudis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert. id est idem quod aufert/tollit/subducit/⁊ eripit: sunt idē quod aufert/surripit/⁊ spoliat/et asportat: sunt idem quod aufert res alienas. Per istum actm̄ casum innuit autor q ista verba regunt actm̄ casum: vt dicendo. Fur subtrahit res alienas: et sic de ceteris verbis. ¶ Priuat. Construe. Priuat hoc verbum sociatur eis scȝ verbis precedentibus: et predatur sociatur/ et defraudat sociatur eis.

Alloquor Conuenit alloquitur/pariter cōpellit/et inter
Pellat/et affatur predictis associatur

Conuenio. Conuenit. Compello. Interpello. Affor. Constructio.

¶ hic docet autor q ista verba conuenit/cōpellat/interpellat/et affatur: conueniunt in significatione cum hoc verbo alloquor/ris. qđ est deponēs. Et cōponitur de ad et loquor/ris. ¶ Cōuenio/nis/ire/ueni/uentū/tu. in significatione qua hic sumitur est actiuum: vt conuenio te: et tu conuenieris a me. bñ dr. Sed conuenire in alia significatione est simul venire: ⁊ tunc est verbum neutrum tātum. Item cōuenit aliquādo est verbum impersonale: ⁊ tūc est idem quod contingit. Unde Pamphilus. Conuenit vt nostros queras quasi nescis casus. ¶ Compello/las/lare/aui. verbum actiuum. Et componitur de con/et pello. Interpello/as. verbum actiuum. Et componitur de inter et pello/as. ¶ Affor/aris. verbum deponens componitur de ad et for/faris. id est loqui. ¶ Construe. Cōuenit. i. hoc verbum cōuenit est alloquitur. i. idē qđ alloquitur pariter. p simul/⁊ compellat. est simul alloquitur. Interpellat est alloquitur/ et affatur. id est hoc verbum associatur predictis verbis.

Augeo. Auget et augmentat exaggerat et coaceruat
Aggregat accumulat congestat congerit addit
Ampliat amplificat apponit et adijcit vnit
Cum supradictis assint adiungit adunit.

Augeo. Autor. Autrix. Augmento. Exaggero. Coaceruo. Aggrego. Accumbo. Congesto.

¶ hic docet autor q oia verba superius posita sūt eiusdē signtionis cū isto v̄bo augeo/ges/auxi/gere/auctum/tu. in supinis. Augeo cōponitur cum ad/et dr ad augeo/ges. Et cum ex dr exaugeo/ges. Ab augeo/ges. dr hic autor/toris. hec auctrix/cis. hec autio/onis. noia verbalia. ¶ Et hoc augmētū/ti. Augeo ges. verbū actiuū est cū oibus suis cōpositis. ¶ Augmēto/as. de hoc augmētum/ti. dr. ¶ Exaggerat componitur de ex/et aggero/ras. ¶ Coaceruat cōponitur de ad et grego/gas. quod dr hic grex gregis: sed in simplici non est in vsu. ¶ Accumulo/as. de ad cōponitur/et cumulo/las. qđ dicitur de hic cumulus/li. ¶ Congesto/as. est verbū frequētatiuū/⁊ formatur ab vltimo supino huius verbi aggero/ris/gessi/gerere. congestū/tu. u in o/fit congesto/tas/taui/tare.

¶Congero/ris.componitur de con:et gero geris gessi gerere gestum gestu. Congero.
¶Addo/dis.componitur de ad et do das. ¶Amplio/as.deriuatur ab amplus/a/um.amplificus/ca/cum.componitur de amplus/a/um.et facio facis. Addo. Amplio.
Appono/nis.de ad et pono/nis. ¶Adijcio/cis/adieci in preterito:adiectum/tu.in supinis/componitur cum ad et iacio iacis ieci.ere.tertie coniugationis. Appono. Adijcio.
¶Nota q adijcio/cis.scribitur in secunda syllaba cum duplici ij/et i prior cōsonante:secunda i/vocali:quia iacio in compositione mutata a in i/⁊ sic habet duplex ij. Et si ibi esset nisi simplex i/versus esset falsus. Notabile.
¶Unio vnis vniui vnire vnitum/de vnus vna vnum deriuatur. Unio.
¶Adiungo/gis.de ad et iungo iungis iungere componitur. Adiungo.
¶Aduno/nis/niui.de ad et vnio vnis.componitur. Aduno.
¶Cōstrue. Exaggerat est augetid est idē quod auget:⁊ augmētat est auget.id est idem quod auget:et sic de ceteris vsq ibi. Cum supradictis. Construe. Adiungit/et hoc verbum adunit:assunt.id est sunt cum predictis. Constructio.

Arcet/compescit/inhibet/cohibetq coheret
Refrenat/reprimit/angustiat atq coartat
Cogit/constringit/angariat/artat et angit
Urget/compellit:his sensus conuenit idem. Arceo.

¶Hic docet autor q sunt verba eiusdem significationis cum isto verbo arceo arces.anglice (to constrayne) Dicit q omnia illa que ponuntur in versibus.
Compesco/cis.compescui in preterito caret supino:componitur de con ⁊ pesco,quod non est in vsu. Compesco.
¶Inhibeo inhibes inhibui inhibere:inhibitum inhibitu in supinis:quod cōponitur de in ⁊ habeo habes. Unde inhibitor:et inhibitrix et inhibitio/onis.nomina verbalia. Inhibeo.
¶Cohibeo/bes/bui/bere/cohibitum/tu.in supinis:de con et habeo/bes.cōponitur. Unde cohibitor cohibitrix et cohibitio/onis.omnia verbalia. Cohibeo.
¶Cohercio/ces/cui.in preterito/cere.cohercitum/tu.vel cohertum/tu.per sincopam de con ⁊ arceo arces dicitur. Coherceo.
¶Refreno/as/aui/are.de re ⁊ freno frenas dicitur. Refreno.
¶Reprimo/is.pressi.ere.pressum.su. Uñ repressor/oris.⁊ repressio/onis.verbalia.et componitur de re ⁊ premo/mis. Reprimo.
¶Angustio/as.aui.are.de hec angustia angustie dicitur. Angustio.
¶Coarto/as.aui.are.componitur de con ⁊ arto/as.aui.are. Coarto.
¶Cogo cogis coegi cogere coactū/tu. Uñ coactor coactrix.⁊ hec coactio/nis.noia verbalia:et componitur de con ⁊ ago agis. ¶Cōstringo/gis.cōstringere constrictum/tu.in supino:componitur de con ⁊ stringo stringis. Cogo. Constringo.
¶Angario/as.are.de hec angaria/rie.dr:et est idē quod cogere. Uñ angariauerunt symonem cyreneum vt tolleret crucem iesu.id est cogerunt. Angario.
¶Arto/as.frequētatiuum de arceo/ces.formatur enim ab vltimo supino scꝫ artu/u in o/fit arto/tas. Ango/gis.anxi.gere.caret supinis secūdum vsum. Et notenter hic versus. Respuo/linquo/timet/t isco/posco/metuoq. Et cluo cū renuo simul addit vrget et angit. Sūt licet actiua damus illis nulla supina Sensus est q illa verba que in istis versibus continentur carent supinis non obstante qđ actiua sunt:et hoc secundum vsum non secundum artem. Arto. Ango. Actiua carentia supinis.
Urgeo vrges.si.gere.caret supinis vsualiter. Compello cōpellis.cōpulsi.ere.compulsum compulsu in supinis. Inde cōpulsio/onis.⁊ cōpulsor/oris.verballa. Urgeo. Compello.
¶Construe sic. Idem sensus.i.vnus sensus:vna significatio conuenit.i.conueniens his scilicet verbis Arcet/compescit.⁊c. Constructio

Indignans onager seruire per arua vagatur
Est simplex asinus/seruile lege ligatur
Fetus asellus erit/asininant moribus illi
Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.

Onager.
Asellus.
Asinino/as.
Constructio.

¶ hic docet autor duo. Unū de cōsignificatiōe istarū dictionū onager asinus ꝛ asellus. q̄ tres vnā rem signt: sed hoc implicite: alterū de differētia istarum dictionū dicēs ꝙ onager est asinus siluestris laborib⁹ hoim insuetus. Asinus ecōtra sub cōtinua seruitute laborat. Asellus est diminutiuū de asinus: ꝛ proprie pullus vel fetus asini. ¶ Deinde autor docet ꝙ asinino/as. qđ ꝓprie ptinet ad asinū trāsumit̄ ab illa signtione ad significādū illud qđ desipio/pis/pui/desipere. i. male sapere vel stulte sapere: vt dicimus de vno q̄ hꝫ obtusum ingeniū. Ista asininat. i. nō bene sapit: vel iste asininat. i. ita hebes est sicut asin⁹. ¶ Construe sic. Onager indignās. i. nō dignās seruire vagat̄ per arua: quasi diceret semp est in siluis ꝛ locis desertis: ꝛ simplex asinus. i. humilis asinus ligatur seruili lege. i. lege seruitutis. Asellus erit fetus. i. pullus asini vel asine. Illi sup. pueri vel hoies asinināt. i. faciūt ad modū asini: morib⁹. i. ꝯditionib⁹. Qui nō accipiūt doctrinā. s. magistri sui in pectore duro. i. ꝓpter duritiā cordis. Et dicit̄ onager ab onos grece qđ est asin⁹ latine: ꝛ de hic ager agri. Asinus de sedeo sedes: q2 hoies anteꝗ̄ equos habebāt asinis insidebant.

Dicitur accusans equales atq3 minores
Dicitur incusans maiores et meliores
Sed scelus excusans minuit/renuitq3 recusans

Questio.
Responsio.
Accusare.
Incusare.
Excusare.
Recusare.
Constructio.

¶ hic docet autor differētiam inter accusare/incusare/excusare/et recusare. ¶ Et si queratur quare ponit hic doctrinam de differentibus ex quo principale ꝓpositum fuit tractare de synonimis. ¶ Ad hoc dico ꝙ ista verba quodammodo possunt intelligi synonima: quia omnia deriuantur et cōponūtur de cuso/as. quod est frequentatiuū de cudo/dis. Formatur enim cuso/as. ab vltimo supino illius verbi in o mutata: fit cuso/as. Sed quia prepositiōes venientes secum in compositione faciunt ea ab inuicem differre nō omnino: sed aliqualiter: quia illa differentia causatur a parte prepositionis que est pars secundaria et non a parte verbi: que est pars principalis. Ideo ponens differentiā inter ista quatuor verba dicit ꝙ accusare est culpare: sed qui sūt equales id est pares alicui siue minores. i. minoris status et dignitatis. ¶ Incusare est reprehendere vel crimen imponere maioribus et melioribus: scꝫ viris qui sunt maioris stat⁹ vel altioris dignitatis sicut qn̄ aliquis simplex presbyter reprehendit epm̄ de aliquo crimine. Et cōponitur de in prepositione ꝛ cuso/as. ¶ Excusare est crimen impositum repellere/negare/deponere aliqua iusta causa exigente et faciente ad hoc. Et cōponitur de ad ꝛ cuso/as. ¶ Recusare est renuere/refutare/repellere: et componitur cum re ꝛ cuso/as. ¶ Cōstrue. Aliqua accusans equales id est pares suos: atq3 pro et minores. id est illos qui sunt minoris status ipso. Et aliquis dicitur incusans maiores ꝛ meliores se: scꝫ illos q̄ sunt gradus altioris ipo: ꝛ aliquis excusans se/minuit. i. minorat scelus. i. culpā sibi impositā: q3 p ꝛ aliqs recusans renuit. i. refutat. ꝛc̄.

Quod dat iudicio iudex adiudicat: et quod
Aufert iudicio: iudex adiudicat illud
Judico te damno/tibi iudico commoda quero
Et litem dirimens partes diiudicat inter
Et quos supplicijs affligit/iudicat illos.

¶ Autor docet hic differentiam inter adiudicare quod cōponitur de ad/⁊ iu=
dico iudicas. Et dijudicare quod cōponit̄ de di prepōne inseparabili ⁊ iudico
iudicas: deriuat̄ de iudex iudicis. Adiudicare est aliqd ꝑ iudiciū alicui dare. Adiudicare.
¶ Abiudicare est auferre alicui ꝑ iudicium rem quā habuit. ¶ Dijudicare Abiudicare.
est qn̄ aliqs elect⁹ arbiter inter duas partes iudicat ꝓ vtraq₃ parte qđ equū Dijudicare.
videt̄ et iustum. Judicare aliquē est dānare. Deinde dicit autor ꝙ iudico re Judicare.
git actm̄ post se: ⁊ tūc est idē qđ dāno: vt iudico te. i. damno te. ⁊ tūc est actm̄.
Et aliqn̄ regit post se dtm̄: vt iudico tibi. ⁊ tūc est idem qđ bonū iudiciū ⁊ vtile
tibi dare. ¶ Construe. Judex adiudicat illud qđ ipse dat iudicio. i. ꝑ iudicium Constructio.
et iudex abiudicat illud qđ ipse aufert ab aliquo iudicio. i. per iudiciū ⁊ iudex
dirimēs. i. delens/litem dijudicat inter partes sc₃ litigantes. Judico te. id est
damno: iudico tibi. id est quero cōmoda tibi. id est vtilia tibi.

Artificis nomen opifex assumit: et auctor
Inuenit autor: agit actor/res ampliat auctor.

¶ In isto versu docet autor que nomina conueniunt in significatiōe cum isto
nomine hic et hec artifex/cis. dicitur artifex de ars/tis. et facio/cis. dicens ꝙ Artifex.
hic ⁊ hec opifex/cis. dicitur de opis opem ab ope: ⁊ facio facis. et est idem qđ Opifex.
artifex et autor idem est. ¶ Deinde in secundo versu ponit differentiam in=
ter autor scriptum per u ⁊ simplex t/sine c. Et actor per c et t/sine u. Et auctor
per u c et t scriptum. Autor dicitur ab autentim grece quod est autenticum Autor.
vel graue latine. Autor dicit̄ inuentor materie de qua tractat: ⁊ est commu=
nis duorum generum hic et hec autor autoris. ¶ Actor scriptum per c et t si= Actor.
ne u: est nomen verbale formatum a primo supino istius verbi ago/agis egi/
actum actu. in supino fit actor. id est factor. ¶ Auctor scriptum per u c ⁊ t/est Auctor.
nomen verbale de augeo/es/auxi/ere/auctum/ctu. um in or fit auctor/oris. ⁊
est ille qui auget aliquem rem. ¶ Cōstrue. Opifex assumit. i. capit nomen ar= Constructio.
tificis. id est idem quod artifex. Autor inuenit. id est inuentor materie de qua
intēdit tractare. actor agit. i. facit: auctor ampliat res ampliores. ¶ Nota ali Notabile.
os versus differentiales. Autor ab autentū hic ⁊ hec sine c/venit actor. U sine
prebet ago: venit auctor ab augeo cum c.

Inter se distant timidus/temerarius/audax Audax.
Linquit omittenda/facit audax aggredienda
Cessat ab audendis timidus: simul et fugiendis
Audet omittenda temerarius et facienda.

Audax. Timidus. Temerarius. Constructio.

¶ Hic ponit autor differentiã inter ista nomia audax/temerarius/ꝛ timidus. Dicẽs ꝙ audax est ille q̃ audet facere ea q̃ sunt faciẽda: ꝛ dimittit ea q̃ nõ sũt faciẽda. ¶ Timidus est ille q̃ nõ audet facere faciẽda nec omittere omittẽda ¶ Sed temerarius est ille q̃ audet facere faciẽda ꝛ nõ faciẽda. ¶ Timidus a timeo/es. dr. Temerarius a temere. i. stulte dr. Audax ab audeo audes ausus sum dr. ¶ Construe. Timidus temerarius: ꝛ audax: ista noia distant. i. differunt inter se. Audax est ille q̃ supple audax linquit. i. dimittit omittẽda. i. ea q̃ debent omitti: ꝛ facit aggrediẽda. i. ea q̃ audax dꝫ aggredi. Et est aggredi incipere aliquid cum audacia: timidus cessat. id est deficit ab audiẽdis. id est rebus faciendis: et simul. id est pariter a fugiẽdis. id est a rebus non faciendis. Temerarius audet. id est audax est facere omittenda. id est que debẽt omitti: et facienda. id est ea que debent fieri.

Est auidus cupidus et auarus et ambitiosus. Diuitias cupidus cupit: ambitiosus honores.

Auidus. Cupidus. Auarus. Ambitiosus. Ambitio. Notabile. Constructio.

¶ Autor docet hic ꝙ oia ista noia sunt eiusdẽ significationis cũ isto noie auidus/a/um. Dicẽs ꝙ cupidus/a/um. idẽ est. ꝛ dr a cupio/pis. piui. vel pij. cupere ¶ Auarus/a/um. idẽ est. Et dr ab aueo/aues/aui/auere. i. cupere. ¶ Ambitiosus/a/um. est idem. Et dicitur de hec ambitio/onis. i. cupiditas honoris: ꝛ dr de hic ambitus/us. ui. cuius media corripitur: qꝛ est nomẽ. nã si media producitur tũc est participium. Unde versus. Ambitus est nomen: ambitus participale. Diuitias ꝛc̃. Autor ponit hic differẽtiam inter cupidus ꝛ ambitiosus dicens ꝙ cupidus est ille q̃ cupit diuitias. Ambitiosus est ille q̃ cupit honores. ¶ Cõstrue. Cupidus et auarus: ꝛ ambitiosus est idẽ qd̃ auidus. Cupidus cupit. i. optat diuitias. Ambitiosus honores supple cupit.

Nutrit fomentat reficit fouet et refocillat Pascit alit sensus his verbis conuenit vnus

Alo. Nutrio. Notabile. Fomento. Fomentum. Reficio. Foueo. Refocillo. Pasco. Pastura. Pascua.

¶ Autor docet hic ꝙ oia ista verba ꝯueniũt in sigtiõe cũ isto ṽbo alo alis alui alere. ¶ Nutrio/is/iui/ire. quarte ꝯiugationis. Et inde nutritor ꝛ nutrix: qd̃ nomen sincopatur: ꝛ dr nutrix deposita media syllaba tri. Et de nutrix deriuatur nutricius/a/um. ꝛ est idẽ quod nutrix si esset omnis gñis. Unde archithrenius in principio libri. Languida segnities veneris nutricia tractat. Ocia dilatrix operũ dissuada laborꝝ. Loquitur de vitijs q̃ sequũtur ociosos. Et ecce habes ibi in his versibus nutricia qd̃ declinatur sic. Nutricius/a/um. ꝛ ibi nutricia est idẽ qd̃ nutrices. ¶ Fomento/tas. a fomẽtũ/ti. dicitur. Et est fomẽtũ idẽ qd̃ nutrimẽtum: ꝛ dicitur de foueo/es. ¶ Reficio/cis. componitur de re ꝛ facio/cis. Papias dicit reficere/refocillare/recreare/constipare. Unde versus. Constipat reficit/recreat/simul et refocillat. ¶ Foueo/es. foui ere. fotum/tu. in supinis. componitur cum con: et dicitur confoueo/ues. media correpta: ꝛ cum re: ꝛ dicitur refoueo/es. ¶ Refocillo/as. de refoueo/es. dicitur. ¶ Pasco/cis. ere. paui. pastũ/tu. in supinis. Unde hic pastor/oris. et hec pastura/re. ꝛ hec pascua/cue. Et pluraliter hec pascua/orum. ꝛ est heteroclytum generis et declinatiõe. qꝛ in singulari numero est generis feminini et ꝑme declinationis. ¶ In plurali vero secunde declinationis ꝛ neutri generis. Unde versus. Pascua sola datur sed pascua plura dabũtur. Item potest declinari hec pascua/cue. Et plu-

raliter hec pascua/ar. Unde scribit ezech. xxxiiij. caplo quasi i medio. In mōtibus israel erūt pascue earū. Item in eodē caplo. Insup reliquas pascuarum vestrarū cōculcastis pedibus vestris. Itē in eodē caplo inuenit pascua in plu numero. Nonne satis erat pascua bona depasci. ¶ Pasco cōponit cū de: et dr depasco depascis. ¶ Nota q passiua istorū passiuorū scz pascor et depascor: construuntur cum accusatiuis casibus transitiue. Ut capra pascitur vel depascitur siluas. Et cum ablatiuis in eodem sensu. Unde secundū Papiam bn dicitur. Pascor hanc rem vel ab hac re. ¶ Alo/alis/alui/ere. alitum/tu. in supinis secundum Hug. Unde hic altor/oris. Et hic altor/toris. verbalia. id est nutritor: et hec altrix/cis. ¶ Construe. Unus sensus conuenit. id est conueniens est his verbis scilicet nutrit. &c. Notabile. Alo. Constructio.

Hinc nutrimentum deducitur ac alimentum
Fomentumq; comes simul est alimonia fomes

Alim.

¶ Autor docet hic q nomina deriuantur a predictis verbis et vnum et idem significant: et sunt synonima conuenientia in significatione: cum illo nole hoc alimentum alimenti. et dicitur de alo alis. ¶ Nutrimentum/ti. dicitur de nutrio nutris. ¶ Fomentum/ti. et hic fomes/tis. deriuatur de foueo/es. ¶ Construe. Nutrimentum deducitur. id est deriuatur/hinc. id est de nutrio nutris ac pro et alimentum deducitur hinc scilicet de alo alis/q pro et fomentū est comes. id est sociatum illis in significatione: quod deriuatur de foueo foues. simul p pariter: et alimonia est comes illis: quod dicitur de alo alis: et fomes est comes illis: quod dicitur de foueo foues.

Nutrimētum. Fomentum. Constructio.

Inter se distant albescit/albat: et albet/
Albitat/albificat: transire scias duo prima
Inchoat albescit minuit simul atq; frequentat
Albitat istorum celebratur vtrumq; solutum
Candeo candesco non transit/candido transit.

Albeo.

¶ Autor docet hic q ista verba q hic cōtinētur in versibus cōueniūt in signtione cum albeo/es. Itē docet differētiam inter ista verba dicēs q aliqua istorū sūt actiua/aliqua neutra et absoluta: aliqua sunt inchoatiua: et vnū istorū verborū est frequētatiuū verbū. ¶ Albesco albescis: est inchoatiuū verbū: et caret preterito: q2 oia verba inchoatiua ex significatiōe signt presentialiter: preterita vero signt preteritionē. Unde si haberēt preterita haberēt sibiipsis cōtraria. ¶ Formatur inchoatiuum a secunda persona presentis temporis singularis numeri: et indicatiui modi: vt amo amas: addita co/fit amasco amascis: id est incipere amare. Albeo albes: addita co: fit albesco. i. incipere albere. Notabile.
¶ Albo albas. i. album facere: ab albus alba album: dr verbum transitiuum. Albesco.
¶ Albeo albes. caret supino: et hoc fm vsum nō fm artem. ¶ Item albito/as. Albo.
est frequentatiuum de albo albas albatu/u in o/et a preposita mutata in i/ Albeo.
correptam fit albito/as. aui. are. i. parū albere: et est neutrum. ¶ Albifico/as. Albitro.
id est albū facere: et cōponit de albus/a/um. et facio/cis. Cādeo/des/dui/ere. Albifico.
caret supino. i. cādidum vel albū esse: quod idem est quod esse vel fieri album Candeo.

Candesco. ¶ Candesco/cis.inchoatiuũ formatum a candeo:addita co/fit candesco.i.in
Candido. cipere candere. ¶ Candido/as.aui.are.i.facere candidum:verbũ transitiuũ.
Constructio ¶ Construe. Albescit/ꝛ albat:ꝛ albet:albitat:ꝛ albificat:ista verba distãt.id est
differũt inter se. Scias.i.tu lector cognoscas duo scʒ verba:de istis verbis pme
cõiugatiõis trãsire.i.esse trãsitura:scʒ albo/as/are/aui.ꝛ albifico/as/are/aui.
Et alia tria sunt neutra:scʒ albescit albet:ꝛ albitat. Inchoat.ꝛc. hic docet au
tor ꝙ albesco/cis.est inchoatiuũ verbũ. Albito/as.est frequẽtatiuũ:ꝛ signat mi
nus ꝙ̃ suũ perfectũ scʒ albeo:qꝛ albeo significat album esse vel fieri:ꝛ albito
signat modicum vel paruũ albere. Deinde dicit ꝙ vtrumqꝫ istoꝝ verborum est
absolutum.i.nullo modo regat acm̃ transitiue: et sic vtrumqꝫ est neutrum.
¶ Cõstrue. Albescit scʒ hoc verbum/inchoat.i.inchoatiuũ est. Albitat scʒ hoc
verbum minuit.i.signat minutionẽ significationis sui perfecti verbi scʒ albeo/
albes.atqꝫ ꝑ ꝛ/simul.i.pariter/frequẽtat.i.frequentatiuũ est:sicut supius dr̃.
Et vtrumqꝫ istoꝝ scʒ albescit ꝛ albitat/celebratur.i.dr̃ esse/solutũ.i.absolutũ.
¶ Candeo.ꝛc. hic dicit ꝙ hec verba cando candesco:non sunt transitiua: sed
neutra:et ꝙ candido/das.est transitiuum. ¶ Construe. Hoc verbum candeo
non transit.id est non est transitiuum:ꝛ candesco non est transitiuum:sed cã
dido transit.id est transitiuum.

Amomũ. Dicit̃ vnguentũ cathaplasmaqꝫ nardus amomũ.
Suauiter hinc redolens/illis sociatur aroma
Fertur aromaticum:similem quod pꝛestat odoꝛẽ

¶ Autoꝛ docet hic conuenientiã significationis esse inter ista noĩa amomũ/catha=
plasma/nardus/aroma:et aromaticũ:omnia ista nomina significãt vnguen=
Cathaplasma. ta preciosa. ¶ Cathaplasma ſm hugu.componit̃ de catha quod est supra:et
plasma/tis.qꝛ supra formã morbi ponit̃ vel inducit̃:et est emplastrũ medica
minis. Sed cũ hoc methaplasma dr̃ a catha prepositiõe greca.i.iuxta:ꝛ plas=
ma.i.formatio:quia efficitur ꝛ ponit̃ iuxta apostemã:ꝛ remouetur apostema
a membro nobili ad minus nobile. Unde versus. Dolet apostema iuxta posi=
Nardus. tũ cathaplasma. ¶ Nardus ponitur pro nardo pisticato:siue ꝑ nardo pistico:ꝛ
vtrũqꝫ est vnguẽtum factum de nardo arboꝛe. Et est nardus arboꝛ suauissi=
Amomum. me redolens:ꝛ computat̃ inter herbas propter suã breuitatem. Hoc amo=
mum/mi.componitur de aer et oma quod est odoꝛ:quasi bonum aeris odo=
rem representãs. Et dicit Isidoꝛus. Amomũ dr̃ quod veluti odoꝛẽ cynamo=
Aromaticum. mi referat. ¶ Aromaticũ ab aromate:ꝛ põt declinari adiectiue.aromaticus
Constructio. ca.cum.et est omne quod pertinẽs est ad aroma. ¶ Construe. Cathaplasma/
ꝙ ꝑ ꝛ nardus et amomum sunt vnguentũ:ꝛ idẽ in significatione:aroma hinc redo
lens:quia redolens est suauiter:sociatur illis:scilicet predictis nominibus.
¶ Fertur aromaticũ.ꝛc. Construe. Et illud fertur.i.dr̃ aromaticũ quod pre
stat.i.dat similem odoꝛem:sicut illa que superius memoꝛantur.

Amurca. Debet fex olei:sedimen vel amurca vocari

¶ Intentio autoꝛis est dicere ꝙ sedimen et fex olei conueniũt in significatiõe
Amurca. cum hoc noĩe amurca/ce.quod est fex olei:et ſm hug.componit̃ amurca ab a
qued est sine ꝛ mergo/gis.qꝛ ab oleo se mergat inferius: scʒ inferioꝛ fex olei.
Mucrosus. Sed murca dr̃ superioꝛ fex olei:qꝛ fit quasi murus in oleo. Et inde mucrosus/
Mucrositas. sa/sum.hec mucrositas/atis. Et scias ꝙ amurca est pars olei/sed ponitur pro
fece alterius liquoꝛis. Et scd̃m quosdam dicitur ab amarus:quia est amara.

¶Sedimen/sediminis: a sedeo sedes dicitur: quia sedet vel residet in fundo olei. ¶Olea ab hec oliua/oliue dicitur: hoc oleum olei: et est differentia inter oliuam oleam/et oleum: siue oliuum. Oliua est arbor. Olea est fructus illius arboris. Oleum vel oliuum est liquor fluens vel factus de fructib9 illius arboris. ¶Construe sic. Fex olei debet vocari sedimen vel amurca. Et dicitur fex a figo figis.

Sedimen. Oliua. Olea. Oleum. Constructio.

Augur/sortilegus/est diuinator arruspex
Atq3 mathematicus: illis sociatur et auspex
Addi[t]ur ariolus hinc dicitur ariolari

Augur.

¶Autor hic docet quot sunt nomina synonima cum isto nomine hic augur/ris. dicens q sortilegus idem est. Et coponitur de hec sors et lego legis. Diuinator idem est. Et dicitur de diuino/nas. Mathematicus/ci. est ide. Et dicitur a mathesis τ est diuinatio. ¶Et est differetia inter mathesis cuius media corripitur et cum aspiratione: τ matesis cuius media producit sine aspiratione. Mathesis cuius media corr[i]pitur est doctrinalis scientia. Matesis cuius media producitur: est scietia diuinandi. Unde versus. Scire facit mathesis siue diuinare matesis. ¶Ariolus/li. est idem. Et dicutur arioli scd'm Papiam incantatores eo q circa aras preces nephartas emittunt. Unde ariolor/aris. id est diuinare. Cetera nola exponutur superius. ¶Construe. Sortilegus est augur. τ sic de ceteris dicas.

Sortilegus. Diuinator. Mathematic9. Mathesis. Matesis. Ariolus.

Fertur anus vetula/minuit sed anicula sensum
Dum dormitat anus turpis sibi sibilat anus

Anus.

¶Hic docet autor conuenietiam istorum nominu/anus/vetula/anicula: que omnia idem significant. anglice (an olde wyfe). hec anus/anus/anui: quarte declinationis: τ inde hec anicula/le. diminutiuu: et hic τ hec anilis τ hoc anile aliquid pertinens ad anum. ¶Uetula/le. de vetus veteris dicitur: quia vetus est. id est antiqua. ¶Du dormitat. τc. Differentia est inter anus cuius prior corripitur: et anus cuius prior producitur. Nam anus cuius penultima sylla ba corripitur est feminini generis τ quarte declinationis: τ est ide qd vetula. Anus cuius penultima p[ro]ducitur est masculini generis et secude declinationis: et est idem quod culus. ¶Costrue. Uetula est anus τ anula est anus: sed minuit sensum. i. signtione illius: q2 est nome diminutiuu. hic anus ani/p culo et hec anus pro vetula d'r. De hec anus/anu: hec anicula/le. de vetus/ris. d'r. ¶Dum dormitat anus. ¶Costrue. Dum anus. i. vetula dormitat. i. dormit: turpis anus. i. vilius culus sibilat sibi. Et est sibilare pprie serpentu. Sed quia culus emittit similem sonu: ideo transumitur ad signdu taliter sonare.

Uetula. Anus. Anus. Anicula. Constructio. Sibilare.

Unum significant arbor cum robore stipes
Stips stipis est obolus: sed stipes stipitis arbor
Stipo constipo: stipendia dicimus inde
Arbutus arboris est species sunt arbuta fructus

Arbor.

Stipes. ¶ Autor docet hic conuenientiam istarũ dictionũ hoc robur/ris. et hic stipes/
stipitis: media correpta cum isto noie arbor/arboris. hic stipes/tis. secũdum
hug. est trũcus vel truncus ligni qui sustinet aliq̃d: et dr̃ a sto/stas. ¶ Construe.
Constructio. hec noia arbor/ꝫ stipes cũ robore signt vnum .i. eandẽ rem. ¶ Stips/pis. ꝛc.
Stips. hic ponit differentiã inter hec stips/stipis: ꝛ hic stipes/stipitis: dicens ꝙ hec
stips/stipis: feminini gñ'is est obolus: quoddã põdus qd olim militibus stipẽ=
diarijs distribuebatur ꝓ pecunia: ꝛ ponitur ꝓ obolo. Et qr obolus solet dari
mendicis pro elemosina: ideo stips quoqꝫ dr̃ mendicitas/elemosina victus. Vñ
Stipus. hic stipus/stipi. mendicus. Sed stipes/stipitis: est arbor. ¶ Stipo constipo.
Stipo. Autor dicit ꝙ stipo/as. componitur cũ con: ꝛ dicitur cõstipo/as. ꝛ hoc stipen=
Constipo. diũ/dij. de stipo/pis. ¶ Stipo/pas. id est facere stipas. hoc stiparũ/ri. anglice
Stipendium. (stoches) vel stipare est ornare cũ stipa. Constipatus. anglice (to be costyfe).
Arbutus arboris est. ꝛc. hic autor ponit differẽtiam inter hec arbutus/ti. Et
Arbutus. plr̃ hec arbuta/orũ. dicens ꝙ hec arbutus est quedam species arboris: ꝛ sic nõ
Arbuta. est generalis arbor. Et arbuta sunt fructus illius arboris. Et declinatur hoc
arbutum/ti. et dicitur de hec herba: et similiter de hec arbor/arboris.

As/assis. Stips stipis as obolus: indeclinabile pondus
Illius est natus dipondius as: duplicatus
Altera pars assis semis duo tertia bisse
Tressis/quincussis/octussis: et inde decussis

¶ Autor docet hic ꝙ ista nomina hic as/assis. et hic stips stipis. hic obolus/li.
et hoc pondus indeclinabile sunt synonima ꝛ eiusdem significationis. Dein=
de dicit ꝙ pondus componitur cum dya quod est duo: et inde dicitur hic di=
Dypondius. pondius dipondij. Et dispondius est duo asses vel equiualens duob' assibus.
As assis. ¶ As assis est pondus duodecim vnciarum: et ponitur quandoqꝫ pro obolo.
As componitur cum semis/a/um. id est dimidius/a/um. ꝛ dicitur hic semis
Semis. semissis. Et est semis media pars assis scilicet sex vncie vel oboli quando as
Bisse. ponitur pro obolo. ¶ As componitur cum binus: et dicitur bisse indeclinabi=
le ꝛ est pondus octo vnciarum: qr si as diuidatur in tres partes equales octo
Tressis. sunt due partes illius. ¶ As componitur cum tres: ꝛ dicitur hic tressis/sis. si/
id est tres asses vel precium trium assium. ¶ Et cum quinqꝫ: et dicitur quin=
Quincussis. cussis/sis. Sed quinqꝫ de partibus assis dicimus/quod potest dici quodlibet
totum: quod etiam potest diuidi in duodecim partes equales. Cuius vnde=
na pars dicitur deunx quasi vna vncia dempta de asse. Dena pars dicitur de=
Deunx. cans. Nouena pars dicitur dodrans. Octaua pars dicitur bisse. Septia pars
Decunx. dicitur septunx. Sexta pars dicitur semis. Quinta pars dicitur quincunx.
Quarta pars dicitur triens. Tertia pars dicitur quadrans. Et pondus dua=
Notabile. rum vnciarum dicitur sextans: quia est sexta pars: ꝛ inde fit vncia duodena
Pars assis. pars assis: quia as cõtinet duodecim vncias. ¶ Construe. Pretermissis tamẽ
Constructio. duobus versibus primis satis facilibus. Altera pars assis: hic annumerat au=
tor quot sunt composita ab as assis: quorum vnum exponit scilicet semis. Est
semis altera pars. id est diuersa pars assis. duo tertia id est qui continet sex
vncias: sunt bisse. Vel si as accipiatur pro obolo sicut superius dicitur tunc se=
mis significat medietatẽ oboli. Cetera plana sunt. ¶ Aliter potest sic exponi.
hic semis est altera pars assis et duo. hic semis est altera pars assis. Et duo
tertia. id est duo trium partium sunt bisse. id est in bisse. Et potest declinari
hic bissis/sis. si bisse ablatiuo casu.

Assidet/assiduus studio suo continuato
Dicitur assiduus diues ab esse vocatus

¶ hic autor docet equiuocationem in hoc nomine assiduus/a/um. dicens q
assiduus est idem quod sollicitus: et tunc deriuatur de assideo/des. id est in= Assiduus.
dulgeo/es. Et tot habet significationes assideo: quot patent per versum. Assideo.
Assidet indulget iuxta sedet assimulatur. Item assiduus idem est quod diues
et tunc descendet de as assis. Constructio textus satis patet.

Calliditas/astutia/vel cautela/vel astus
His prudentia vel versutia consocietur

¶ hic autor docet quot sunt synonima conuenientia in significatione cũ hec Astus.
nomine hic astus/astus/astui. dicens q hec calliditas calliditatis: et est idem Calliditas.
et dicitur callidus/callida/callidum. id est serpens. ¶ hec astutia/astutie. est Astutia.
idem. Et proprie astus/astutus/astutia: sunt in malo. Et dicitur astutia de Cautela.
astutus/astuta/astutum: formatur enim a genitiuo astuti addita a. Prudentia.
¶ hec cautela/le. idem. Et dicitur de cautus/ta/tum. ¶ hec prudentia/tie. Versutia.
idem. Et formatur a datiuo prudenti addita a. ¶ Versutia/tie. idem. Et for= Versutus.
matur a genitiuo versuti addita a. Versutus a verto/tis dicitur. ¶ Astutus Astutus.
deceptor est: quia eius mens in quolibet actu ad quamlibet fraudem in facili
vertitur. Constructio textus patet.

Exigit/ac peragit/facit/efficit/ac operatur
Patrat/agit/cõplet/cõsummat/perficit/implet
Exequitur claudit concludit terminat atq;
Decidit/finit: medios deducit in actus.

¶ hic docet autor quot sunt verba cõsignificãtia cũ hoc verbo ago/gis. dicẽs
q illa sc; exigo/gis. egi. ere. exactũ/tu. vbũ actiuũ: ꝛ cõponit̃ de ex/ ꝛ ago/gis.
Et est exigere pfecte agere. Ut iste exigit opus suũ. i. pfecte fecit opus suũ: vel
compleuit vel pfecit. Itẽ exigere est expellere. Exigere est iniuste petere. Uñ Exiguo plures
exactio/onis. i. iniusta petitio. Itẽ exigere sumit̃ p simplr̃ petere: vel reqrere. sigñ.
Itẽ exigere est vltra vel extra agere. i. diuidere. Uñ exiguus/a/um. Perago/ Exactio.
peragis. de p ꝛ ago/agis. cõponitur. ¶ A facio/facis/feci/facere/factũ/factu. Exiguus.
Afficio/cis. cõponit̃ de ad/ ꝛ facio/cis. ꝛ sigñt tria: q̃ patent p versum. Afficit in= Perago.
format punit cupit hec tria signat. Itẽ cõponit̃ cũ ex: et dr̃ efficio/cis. Et cum Facio cũ com=
in: ꝛ dr̃ inficio/cis. i. infingere. Et cũ de: ꝛ dr̃ deficio/cis. Et cum p: ꝛ dr̃ perficio positis.
cis. Et cum ob: ꝛ dr̃ officio/cis. Et cũ sub: ꝛ dr̃ sufficio/cis. Et h; multas signifi=
cationes. Nam sufficere. i. satisfacere. anglice (to suffyce) vt sufficit tibi gratia
mea. Et secũdum hanc significationem inuenit̃ sufficit impersonale. Itẽ suffi= Sufficere.
cere est subrogare substinere. Uñ bene dicitur. iste est suspectus. i. substitutus.
Sufficere. i. subministrare: vt iste sufficit michi necessariũ. id est subministrat.
Item facio componitur cũ pro: ꝛ dicitur proficio/cis. ¶ Nota proficiscor/eris Proficiscor.
verbum deponens. id est ire. et habet suppletionem preteriti profectus sum
vel fui. id est transiui. Et cum re: et dicitur reficio/cis. feci. refectum/refectu.

Notabile. ¶ Nota quod facio est neutrum quo ad vocem: et non quo ad significationē: qz
Quedā activa sic est activum. Et nomina composita a facio cum prepositionibus: prout do
Quedā neutra natus accipit prepositiones: si in o desinant activa sunt preter ista quatuor:
scilicet deficio/proficio/officio, sufficio que sunt neutra. Deficio tamen pro re-
linquo: et sufficio pro ministro et substituo: activa sunt. Si vero desinant in or
passiva sunt: preter proficiscor eris. et inficior/aris. que sunt deponentia.
Alie plures regule dantur a facio/facis. et eiusdem compositis. quas vide in
Hugui. capitulo facio in fine. Operior/ris. verbum deponens dicitur de hoc
Operior. opus operis. Et componitur cum con: deputata n/ et dicitur cooperior/aris.
Patro. ¶ Patro patras patravi patrare: id est facere: et proprie opus veniens. Et cō-
Perpetro. ponitur cum per et dicitur perpetro/tras. id est facere. Et cum im. et dicitur
Impetro. impetro/as. id est querere. ¶ Compleo/es. evi. etum. tu. componitur de con:
Compleo. et pleo ples: quod in simplici non est in usu: sed in composito. ut repleo reples
Et alia cōpo- impleo imples. suppleo supples. depleo deples. et est deplere valde deplere
sita a pleo. vel evacuare. Expleo exples. oppleo opples. de ob et pleo ples. id est implere/
obturare. Et a pleo derivatur plenus plena plenum. et hic splen splenis.
Cōsumo et alia ¶ Consumo consumis consumpsi/ere. consumptum/ptu. in supinis. de con: et
composita. sumo sumis componitur. Et est consumere/devastare/destruere/simul sume
re. Unde consumptor/consumptrix/consumptio nomina verbalia. ¶ Sumo
est activum cum compositis. Impleo dictum est. Perficio dictum est supra.
Exequor. ¶ Exequor/eris. executus sum/exequi. media correpta. de ex et sequor com-
ponitur. Unde executor/executoris: executrix/executricis. hec executio exe-
cutionis: nomina verbalia. ¶ Claudo/claudis/clausi/clausum/clausu. in supi-
Claudo. nis. Unde hic clausor clausoris: et hec clausura/clausure. et hic clatrus/clatri:
Clatrus. et est repagulum quo ostium firmatur: vel quod opponitur estio: vel ipsum
ostium precipue hortorum vel vinearum. ¶ Termino/terminas/navi/nare.
Termino cum de hic terminus termini dicitur. Unde contermino/conterminas/navi/nare.
compositis. id est simul terminare vel cōiugere. Determino/nas/navi/are. id est diffinire
vel terminos auferre. Extermino/nas. exterminavi/exterminare: terminos
auferre: vel exulem facere: quasi extra terminos ponere et extrahere: et proprie
dicitur de exulibus. Et ponitur pro demolitur: ut ibi. Exterminant enim fa-
Nota. cies suos. id est demoliuntur. id est desinant/destruunt/dissipant: et extra ter
minos humane conditionis ducunt. Unde hoc exterminium/nii. id est deso-
Exterminium. latio/concussio/extra terminos exilium. ¶ Decido/dis/decidi/dere. decisum
Decido. su. in supinis. i. determinare. Unde iste decidit causam. i. determinavit causā.
Cedo. componitur de de et cedo/cedis/cecidi: media producta. Sed cado/cadis. fa
Cado. cit cecidi. ¶ Finio finis finivi finire: a finis dicitur. Diffinio/diffinis/diffinivi/
Finio. diffinire. id est determinare/diffinitionem dare. Deduco/deducis/deduxi/de
ducere: de de/et duco ducis: componitur. ¶ Construe. Exigit ac peragit. etc.
Constructio. omnia ista idem sunt quod ago agis. Medios deducit in actus. id est aliquis
deducit. id est ulterius dicit rem suam/vel opus suum: in medios actus. id est
ultra medios actus.

De promo promus qui promptuaria servat
De promo promis sunt promptuaria dicta.
Promptuaria vel celaria: dic apothecas.
Apotheca. Est apotheca domus cui virtus traditur omnis.
Est ypotheca rei non mobilis ut domus arvum
Rerum mobilium traduntur pignera pugno.

¶In istis versibus docet autor quid sit promus: quia in sequentibus facit me- Promus.
moriam de ista dictione promptuarium dicens quod dicitur de promo promis.
Dicit ergo quod hic promus/mi. est custos promptuarii: et vtrumque deriuatur de
promo/mis. ¶Construe duos primos versus. Primus dr. i. deriuatur de promo/ Constructio
mis. prompsi/ promere/ promptum/tu. id est ostendere: et qui scilicet promus seruat. i. Promere.
custodit/promptuaria. i. cellaria: et promptuaria. i. promptuarium sunt dicta. i.
dictum de promo/mis. Et est promptuarium domus secreta in qua omnia victua=
lia reponuntur. ¶Promptuaria. etc. Autor docet hic quod ista synonima sunt sy=
nonima. i. consignificantia hoc cellarium quod dicitur a celo celas. i. tego tegis: quia celat Cellarium.
id est tegit res que ibi reponuntur. ¶Hec apotheca/ce. etc. dicitur ab apo/quod
est re: et theca: quod est positio latine: quasi repositio vel repositorium: quia ibi seruan Apotheca.
tur res in repositorio. ¶Est apotheca. etc. hic ponit differentiam inter apotheca Ypotheca.
et ypotheca: dicens quod apotheca est idem quod cellarium: ypotheca est vadium rei
immobilis: sicut domus aruus ager: et similia. Et sic potest esse differentia in
istis versibus inter ypotheca et pignus. ¶Item nota differentiam inter hoc Notabile.
pignus/eris. cum e/in genitiuo: et hoc pignus/oris. cum o/scriptum in genitiuo.
Vnde versus: Pignera natorum: dicuntur pignora rerum. ¶Construe. ¶Apotheca Constructio.
est vna domus: cui scilicet domui/omnis victus. i. victualia/traduntur. i. dantur et
ypotheca est scilicet vadium rei immobilis: que facile moueri non potest: vt domus
id est edificium: et aruum. id est campus.

Nuncupat/appellat/sic euocat/aduocat/ista
Vociferat/enset/sensu funguntur eodem.

¶Autor docet hic quod ista verba que ponuntur in versibus predictis synonima sunt. Nuncupo.
¶Nuncupo/as. dr. de nomen/inis. Nomino/as. dr. de hoc nomen/inis. Appello/ Nomino.
as. componitur de ad et pello/as. quod non est in vsu. i. vocare. ¶Aduoco/as. de ad Appello.
et voco/as. Vocifero/as. dicitur de vocifer/a/um. adiectiuum. i. ferens vel portans Aduoco.
vocem et componitur de hec vox vocis. et fero fers. ¶Censeo/es. sui. censere. censum/ Vocifero.
su. habet istas significationes. i. computo/as. et idem est quod nuncupo/as. et idem est quod iudico/ Censeo cum suis
as. et proprie de moribus. Versus. Censeo computo/censeo nuncupo/censeo mores. Cen compositis.
seo componitur cum sub: et dr. succenseo/ses. sui. et est idem quod irasci. Et cum per: et dr. per=
censeo/es. i. perfecte vel valde censere: vel perquirere/circuire/peterrare. Unde
Ouidius in .ii. metha. Percensuit orbem. i. circuit orbem. Item componitur cum re: et
dicitur recenseo/ses. sui. ere. censum/su. in supinis. i. numerare/vel recitare: re
memorari/reuenerari. vnde versus. Censeo si studeas lector componere debet. Subno=
tat irasci: per circuit: et numerat re. Et de censeo venit hic censor/censoris. iu
dex de moribus: et hec censura/re. iudicium. ¶Construe. Ista verba nuncupat Construe.
appellat. etc. funguntur eodem sensu. Fungor/ris. construitur cum ablatiuo casu
Item nota quod est censeo/es. sui. ere. censum/su. in supinis. et censeo/is. sui. sere. cen= Notabile.
situm/situ. verbum tertie coniugationis: et censio/sis. sui. sire. quarte coniu= Censeo.
gationis: et ista non differunt in significatione: sed in litteratura: quia censeo/es. Censio.
secunde coniugationis: facit censui in preterito: et censum/censu in supinis. Cen=
seo/is. tertie coniugationis: facit etiam sui/in preterito. et censitum/censitu in supi
nis media correpta. Sed censeo/is. quarte coniugationis facit censitum/tu. me=
dia producta in supinis. vnde. Censio/censis/sui/. so. situm. sed censeo censum. Cen
sio sed quarte voluit prudentius esse. Et ista verba componuntur. Sed secundum quod sim=
plicia variantur in dictione sua composita variantur: vt possumus dicere recensita
media producta vel correpta: quia recensita penultima correpta/descendit
de censo quod est verbum tertie coniugationis: sed recensita descendit de recen
sio/sis/sui. sire. recensitum/tu. cuius penul. producitur quod est quarte coniugationis.

Regula. hec hug. ¶ Sed alij dicunt quod censeo/es. facit censum censu. in supinis. et omnia
composita ab eo faciunt censitum censitu. in supinis penultima correpta. Sed
recenseo/sis. verbum tertie coniugationis. facit recensui in preterito: et recen=
situm/tu. in supinis. ad modum quarte coniugationis: et nunquam recensui/recen
situm recensitu in supinis penultima correpta. Per istam regulam quod omne ver=
bum desinens in so/tertie coniugationis facit preteritum in siui: et supina in situm
ad modum quarte coniugationis: preter quinque scilicet capesso/lacesso/facesso/viso
et pinso. Unde doctrinale. So siui situmque facit.

Applico appellens/appellas nomine quemuis

Appello/lis. ¶ In isto versu assignat autor differentiam inter appello/is. appulit/ere. ap=
pulsum/su. in supinis. verbum actiuum. id est ad portum venire vel applica=
re. vt ibi. Postquam poeta animum suum appulit ad scribendum: apparuit. id est
applicauit. Et componitur de ad/et pello pellis pepuli/pellere/pulsum pul=
Appello/as. su. in supinis. ¶ Appello/as. i. vocare: vt superius dicitur. ¶ Construe. Appel
Plico. lens. id est aliquis appellens applicat. Et applicat componitur de ad/et pli=
co/as. plicui vel plicaui/plicare/plicitum/plicitu/vel plicatum/tu. in supinis.
Notabile. ¶ Et nota quod plico facit preteritum in cui/vel in caui/et supina in citum vel in
catum: et omnia sua composita cum prepositionibus similiter faciunt prete=
ritum in cui/vel in caui: et supina in citum/vel in catum: sed frequentius in cui
et raro in caui: et in catum. preter supplico/as. quod facit semper preteritum
in aui: et supina in atum. vt supplicaui supplicatum supplicatu. Esopus ha=
bet supplicui de supplico. Sed composita a plico: et ab aliquo nomine faciunt
semper preteritum in aui: et supina in atum: vt multiplico/as/aui/atum. tu.
Duplico/as. aui. atum. ¶ Construe sic. Appellens. i. aliquis appellens appli=
Constructio. cat: et tu appellas. i. vocas/quemuis. i. omnem hominem: nomine. i. per nomen suum.
Uel quem vis sunt due dictiones: et tunc sic expone: tu appellas. i. vocas nisi
quem vis vocare nomine suo. i. per nomen suum.

Ostia qui reserat/aperit/panditque recludit
Eiusdem sensus/depessulat additur istis

Aperio. ¶ hic autor ponit synonimationem in istis verbis aperio/ris. resero/ras. pan=
Refero. do/is. etc. Resero/as. aui. are. componitur de re/et sero/as. i. claudere cum sera.
Aperio. ¶ Aperio/ris. rui. ire. apertum/tu. in supinis/verbum actiuum/componitur de ab
vel ab a: et pario/ris. peperi. re. et componitur aperio cum ad: et dicitur adaperio/
Pando. ris. rui. ire. ¶ Pando/dis/di. pandere pansum/su. vel passum/su. in supinis secundum
quosdam vetus donatum in maiori. et Pap. Sed hugu. et doctrinale dicunt quod
Pandus. facit tantum passum/su. in supinis. De pando/dis. dicitur pandus/a/um. i. curuus/a/
Curuus. um: sed differunt: quia pandus sursum curuatur: et curuus deorsum curuatur: et
componitur repandus/a/um. Unde. Dans passum pando: subducit n s gemi=
nando. hug. dicit quod hec tria verba pando/pateo/et patior/habent simile supi=
Recludo. num videlicet passum. Unde. Pando pati pateo passum fecere supino. Reclu=
do/dis. recludi. ere. sum/su. in supinis. componitur de re: et claudo/dis. clausi/
Notabile. claudere. ¶ Et nota quod re notat aliquando contrarietatem vt in hoc verbo re=
cludo/dis. quia si ostium sit clausum: et dicam reclude ostium: idem est quod ape=
ri: et si ostium sit apertum: et dicam reclude ostium: tunc idem est quod claude
ostium: et ita re notat contrarios actus. Depessulo/as. aui. are. i. aperire. Et com=
ponitur de de prepositione: et pessulo/as. et est pessulare claudere vel firmare ostium
cum pessulo. hoc pessulum/li. anglice (a latche). Et dicitur de pello pellis.
¶ Construe. Ille qui reserat ostium aperit: que pro et/pandit et recludit depessu=

lat eiusdam sensus. id est eiusdem significationis additur istis tres verbis:

Hec tria iungas presumit: vsurpat et audet

¶ In isto versu docet autor conuenientiam significationis esse in istis verbis vsurpo/as. aui. are. qd deriuatur de vtor et rapio. ¶ Presumo/mis. presumpsi/presumptum/tu. in supinis. et componitur de pre et sumo/is. et inde presumptor/presumptrix. presumptio verbalia: et hic presumptus/us/ui. Unde presumptuosus/a/um. ¶ Audeo/es. ausus sum/audere verbum neutropassiuum. Et differentia est inter verba neutra passiua et verba neutro passiua. Uerba neutro passiua dicuntur illa que passiuis sunt similia in hoc quod carent preteritis et habent supplecionem preteritorum per participium et verbum substantiuum sicut et passiua. Ista autem quinque sunt que indicant versus. Audeo cum soleo fio quoque gaudeo fido. Quinque puer numero neutro passiua tibi do. ¶ Sunt autem neutrapassiua que significationem passiuorum habent: et que significant passionem aliunde illatam: que sunt quatuor: vt patet per versus. Exulo/vapulo/veneo/nubo quatuor ista. Sensum passiui sub voce gerunt aliena. Et ab audeo hic ausus sum/sui. hic et hec et hoc audax/cis. Unde hec audacia audacie. ¶ Construe. Jungas vel simul iungas hec tria que sunt eiusdem significationis videlicet presumo/vsurpo/et audeo.

Audeo. Notabile. Constructio

Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros.

¶ Autor docet hic conuenientiam esse quo ad significationem inter ista verba sulcat. etc. Sulco/as. aui. are. neutrum dicitur de hic sulcus/ci. Et sulcus dicitur de hic sol solis. Unde sulcus quasi solem capiens: et est ethimologia et non compositio dicitur de suo suis suere: quasi somere transsuitur. Aro/as. aui. arare/aratum/aratu verbum neutrum componitur cum ex: et dicitur exaro/exaras/aui. are. id est extra arare vel perfecte arare vel scribere. Unde Job. Quis michi det vt exarentur sermones mei in libro stilo ferreo vel celte sculpantur in scilice?

Sulcus. Aro.

¶ De aro/as. arator/oris. aratrix/tricis. et hoc aratrum/tri. sm quosdam media producta: et secundum alios media correpta profertur.

¶ Uerso/sas. aui. are. verbum frequentatiuum. id est frequenter vertere. Et formatur ab vltimo supino istius verbi verto/vertis/verti/versum/su. u in o. fit verso/sas. ¶ hec gleba/be. i. durus cespes cum herba vel sine herba terra auulsus. Et dicitur hic globus/bi. qr simul quasi globus. Unde hec glebula/le vel hec glebella/le. ambo diminutiua. Et globosus/a/um. et comparatur globosior globosissimus. Unde hec globositas/tatis. Et de globo dicitur hic globo/onis. id est rusticus arator.

Uerso. Gleba. Globus. Globosus.

¶ Colo/lis/lui. lere. cultum/tu. in supino quinque habet sensus. Colo ciuitatem id est habito: colo terram. i. aro terram: colo formam. i. orno: colo deum. i. veneror: colo parentes. id est diligo parentes. Quas quinque significationes versus sequentes declarant. Agros/rus/formam/superos colit/atque parentes. hos arat/hos habitat/ornat/honorat/amat. Unde verbalia cultor/oris. cultrix et hic cultus/tui. et hec cultura/culture.

Colo plura significat.

¶ Excolo/lis. lui. lere. excultum/tu. in supino. componitur de ex: et colo/lis/lui. lere. ¶ hic ager huius agri huic agro. id est campus: et componitur cum cultura: et dicitur hec agricultura/agriculture.

Excolo. Ager.

¶ Construe sic. Sulcat/arat/versat glebas/colit/excolit agros: omnia ista significant arare. Et ibi versat glebas pro vna dictione accipitur: et etiam excolit agros: et tantum significat quantum aro/aras/arare.

Constructio.

Alget et algescit/friget frigescit: et inde
Algidus ac algor: pariter maris alga vocatur
Ac infrigdatur predictis associatur

Algeo; Indulgeo; Notabile.

¶ hic docet autor quot sunt verba conuenientia in significatiōe cū hoc verbo algeo/es. alsi. algere. Dicens ꝙ sunt ista que ponuntur in versibus. ¶ Algeo es. alsi/alsum/su. in supino componitur cum in/interposita d/a mutata in u/ et dicit indulgeo/es. indulsi/ere. indulsum/su. vel indultū/tu. in supinis. et hꝫ tres significationes. Nā indulgere est gratis ꝯcedere: vt papa indulsit michi ptātem id est gratis cōcessit michi. Et indulgere est operam dare. Unde Catho. Indulgere gule noli quia ventris amica est. Et indulgere pro remittere. Ut indulge nobis peccata nostra. In prima significatione indulgere est actiuum: in alijs neutrum. Unde versus. Est indulgere quicꝙ̃ concedere gratis. Ac operā dare siue remittere significabit. Actiuū dicas ꝓ primo ꝓ reliquis nō.

Algesco. Frigeo.

¶ Algesco/cis. verbum inchoatiuū. i. incipio algere. Et componit cū ex. ꝛ dicitur exalgesco/cis. ¶ Frigeo/es. gui. caret supinis. Et est frigere frigefieri vel esse frigidum. Item frigere ponitur sepe pro cessare/sicut econtrario feruere ponitur pro frequentare: vt dicit hug. capitulo frigeo/ges.

Frigesco. Infrigidor.

¶ Frigesco/cis. inchoatiuum a frigeo/ges/frigere. ¶ Infrigidor/aris/atus sum. ari. et est passiuum. Infrigido/as. quod componitur de in et frigido/das. i. valde frigidari. Et est frigidare frigidum facere: sed infrigidari frigidum fieri.

Constructio. Alga.

¶ Cōstrue sic. Alget et algescit/friget frigescit ista verba significant idem: et inde. i. de hoc verbo algeo/es. venit algidus/a/um. i. frigidus/a/um. ac pro et hic algor algoris. i. frigus. ꝛ pariter. i. simul/hec alga maris. id est que est herba maris scꝫ crescens in mari: et quàm mare proijcit a se/quelibet istarū dictionum creatur. i. fit/id est deriuatur ab algeo/alges. ac pro et infrigdatur. pro infrigidatur: associatur. id est adiungitur predictis supple verbis.
¶ Nota quia non potest stare in versu infrigidatur ꝛ ideo deposuit i/ante d/ et dixit infrigdatur.

Ara.

Ara vel altare domini/vel mensa vocatur
Atqꝫ tripos dici consueuit appollinis ara
Aras inspiciens/hinc deriuatur aruspex

Ara.

¶ hic docet autor quot nōia inueniūtur posita pro hoc nomine hec ara/re: et dicit ꝙ ista que sequūtur. hec ara/re. ꝭm Isidorum dicitur de hoc es eris/ quia are antiquitus facte fuerunt ex ere. Uel de aro aras/ꝭm hug. Et componitur cum specio/cis. quod non est in vsu. id est videre. Et dicitur hic ꝛ hec

Aruspex. Altare. Altarium. Mensa.

aruspex/cis. media correpta. id est diuinator: quia ventura predicit ab aris. ¶ Itē ara cōponit cū altus/a/um. et dicitur hoc altare/ris. quasi alta ara vel altorum. id est deorum superorum ara. Unde hoc altarium/rij. idem qꝺ ara: et hoc altariolū/li. diminutiuū: et hoc altare/ris. in eodem sensu. hec mensa mense dicitur metior/ris. mensus/sum/metiri verbū deponens. Et de mēsa/ mense dr hec mensula/le. diminutiuū.

Tripos. Notabile.

¶ hic tripos/odis. componitur de tris quod est tres: et pos quod est pes/quasi tres habens pedes: qr sup tres pedes. id est tres colūnas stant illa ara. Et ꝓprie dicebatur ara apollinis. id est phebi vel solis: quia in illa solebant dari responsa de omnibus quesitis. Sed modo fides christiana prohibet talia fieri. Uñ galfridus in poetria. Nouella

sana fides a lule tollit. Eccl'ie tropidē phebi soliūqꝫ sibille. ¶ Cōstrue. Altare Constructio.
vel mensa dni vocat. s. ara: atqꝫ p ꝛ/tripos/podis. cōsueuit. i. solebat dici. i. vo
cari (a poetis) ara. i. altare/apollinis. i. solis: vel phebi qd idē est. ꝛc. ¶ Ara in=
spiciēs. Cōstrue. Dū alīqs ē inspiciēs aras/hinc. i. in̄ aruspex aruspicis deriuat.

Induit/ac operit/amicit/vestit/tegit atqꝫ Amitio.
Uelat predictis sensum dedit vsus eundem
Occulit/obnubuit/et obumbrat/celat/et abdit

¶ hic docet autor ꝙ sunt verba synonima cū isto verbo amicio/cis/cire. q̄rte
cōiugatiōis: ꝛ est verbū actiuū: ꝛ facit supinū amictū/tu. iuxta illud doctrina= Amicio.
lis. Amicire figurat amictū. ꝛ est actiuū. ¶ Amicio/cis. idē est qd cooperire/
vel adiūgere/vel ligare. Et dr̄ de hic amicus/ci. Et inde dr̄ hic amict⁹/tus/tui
Itē amitio. i. fustes angulares: cui⁹ singulare raro inuenitur. s. hic amictus.
Amicio cōponit cū circū: ꝛ dr̄ circūamicio/cis. ¶ Nota ꝙ hug. vult ꝙ scribet Notabile.
circūamitio ita ꝙ circū maneret integra dictio: cui⁹ opinionē (qr rōni nō con= Induo.
uenit) nō admitto. ¶ Induo/is/ui/ere. indutū/tu. in supinis. Un̄ hoc indumē=
tum/ti. est verbū actiuum. Et cōponit induo de in ꝛ duo/is. qd non est in vsu. Operio.
¶ Operio/ris/rui/rire. opertū/tu. in supinis. verbū actiuū. i. tegere. Uel ami=
cire ꝯponit de ob/ꝛ pario/ris. peperi/ere. Un̄ opertus/a/um. Et hic opertus/ Opertus.
tus/tui. Et hoc operimen/inis. penultima correpta: ꝛ hoc operimētū/ti. ꝛ hoc Operimen.
opertoriū/rij. Et hoc opculū/li. oīa idē qd tegimen. Un̄ in veteri lege scribit. Opertorium.
Uas sine operculo. i. tegimine immundū erit. Inuenitur ꝛ hoc operculum/li. Operculum.
per sincopam. Item cooperio cōponitur de cū/vel con/deposita n. ꝛ dr̄ coope
rio/ris. rui. ire. coopertum/tu. i. tegere. Cooperio ꝯponitur cū dis/ꝛ dr̄ disco= Cooperio.
operio/is. i. denudare/exere. Un̄ cum videris nudum cooperi eū. i. tege eum
cum vestibus. ¶ Nota ꝙ habetur operior/iris. opertus sum/riri. verbū depo Operior.
nens. i. expectare: vt operior te. i. expecto te. Sed qn̄ est deponens producit
primā syllabam: et qn̄ est passiuum corripit primā syllabam Uestio/tis/iui. Uestio.
ire. itum. tu. in supinis verbū actiuū dr̄ de hic vestis/tis. Unde hoc vestimen/
inis. Et hoc vestimētum/ti. Et hic vestitus/tus/tui. ¶ Tego/gis. texi. textū/ Tego cū suis
tu. Un̄ verbalia textor/toris/textrix/cis. Et hoc tectuꝫ tecti. i. domus. Et hoc cōpositis.
tegmen/inis. Tego componitur cū de. ꝛ dr̄ detego/tegis/detexi/ere. i. disco=
operire/reuelare: vt iste detexit secreta mea. i. reuelauit. Item cū p ꝛ dr̄ pro=
tego/gis. texi. ere. protectum/tu. in supinis. i. tueri/defendere/vt ibi. Protege
me dn̄e ab omi malo. i. defende. Uel hic. Protege dn̄e famulos tuos. i. defēde
Un̄ protectio. i. defensio vel tuitio. ¶ Uelo/as. aui. are. actiuū. i. tegere. Unde Uelo cū suis
hoc velum/li. dr̄. illud linthei quo vehit nauis in mari impulsione venti. Et a cōpositis.
velū/li. dr̄ hoc velamē/inis. Et hoc velamētum/ti. i. tegimē vel tegmen. Unde
velum dr̄ quasi ala volātis. A velo/as. dr̄ hoc velabrū/bri. illud vas quo fru= Uelabrum.
mētum purgat. Item componit aduelo/as. i. valde velare. Et aduelo/as. i.
discooperire: ꝛ deuelo/as. idem. Item reuelo/as. i. detegere/vel aperire/ma=
nifestare. Et oīa cōposita ab eo actiua sunt: et producunt hanc syllabam ve.
¶ Induit ac operit. ꝛc̄. ¶ Cōstrue. Usus. i. consuetudo dedit p̄dictis scꝫ vbis/ Constructio.
eūdē sensuꝫ. i. eandē sigt̄ionē. ¶ Occulo/lis. lui. lere. occultū/tu. in supinis ver Occulo.
bum actiuū: ꝛ componit de ob ꝛ colo/lis. p mutationē b in c/et illa syllaba co
in u: ꝛ est abscondere tegere. Un̄ Ouidius. Rumosas occulit herba domos. i.
tegit. Un̄ occultor/occultrix. Et hoc occultum/ti. i. pctm̄. Un̄ ab occultis meis.
ꝛc̄. ¶ Obnubo/bis. obnupsi/ere. obnuptū/tu. i. tegere verbū actiuū. Et cōpo=
nitur de ob ꝛ nubo/bis/nupsi/nuptū. Et hꝫ duas sigt̄iones. In vna idē quod Obnubo.
tego/gis. ꝛ n̄ obnubo/bis. componit de nubo/bis. tūc est actiuū. In alia signi=
ficatione nubo pertinet ad mulieres: ꝛ tūc est neutrū ꝛ neutrū passiuū: qr sub

Obumbro. voce actiua signat passionem: vt hec mulier nubit michi. et est michi nupta. Un versus. Neutrum nubo feres cum pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actiuum retinere. ¶ Obumbro/as. aui. are. verbum actiuum de ob: et vmbro/as. quod in simplici non est in vsu. ¶ Celo/as. are. id est sculpere/pingere. et celas. i. tego tegis per contrarium ad reuelare: sicut in philosophia lectione accipitur: et secundum hoc construitur cum duobus actis. vt celo te consilium: et sensus est abscondo a te consilium. Pro illis duabus significationibus nota versum. Hoc verbum celo notat duo quod ego sculpo Celo/as. componitur a concelo/as. id est simul celare. et recelo/as. id est reuelare: et est actiuum cum suis compositis: et omnia producunt syllabam ce. ¶ Abdo abdis abdere abditum abditu. id est tegere: et est actiuum. Et componitur de ad/ et do das dedi datum datu: in supino.

Celo/as. are. cum compositis.

Abdo.

Aceruus.

Est globus atque strues cumulus vel aceruus et agger
Est glomus hic glomero globo conglobo nascitur inde

¶ Autor docet hic quot sunt synonima cum isto nomine hic aceruus aceruil. i. coadunatio dicens quod ista que ponuntur in versibus. hic globus globi est idem. Unde hec gleba glebe. durus cespes cum herba. Item a globus dicitur globo/as/aui/are. id est aceruare cumulare coadunare conspissare globosum facere. Hec strues struis. i. aceruus congeries. Unde hec strucula strucule: diminutiuum. Et hec struma strume. gybbus in pectore: quasi strues humorum. Et est differentia inter congeries/ei. et hec glomeratio/onis. et hic strues struis: quia congeries proprie est cumulus lapidum: et glomeratio proprie est collectio fili/vel filorum: sed strues est collectio lignorum. vnde. Congeries lapidum tibi glomeratio fili. Lignorum proprie dicitur esse strues. ¶ Hic cumulus/li. Unde cumulo/as. aui. are. componitur accumulo as. concumulo/as. ambo actiua. ¶ Hic aceruus/ui. de acer secundum litteram. vnde aceruo/as. aui. are. et componitur coaceruo/as. id est cumulare. ¶ Hic agger/eris dicitur de agger/ris. aggressi. ere. i. afferre vel apportare. Et est agger proprie cumulus terre non naturaliter: sed artificialiter instructus. Lucanus. Late iacens apparuit agger. ¶ Hic glomus glomi secunde declinationis: et glomus/eris. tertie declinationis. idem significat. i. collectio proprie filorum. angl. (a clewe/or buttyn of threde) Unde. Hic glomus hoc ve glomus fertur glomeratio fili. Et quando declinatur hic glomus/ris. tunc ab eo deriuatur glomero/as. i. facere glomera filorum. ¶ Construe. Et glomus est aceruus hinc. i. ex hoc/glomero nascitur. i. deriuatur: et inde. i. ex globo globi. hec verba globo/bas. et conglobo/as. quod componitur de con: et globo/as. nascitur. id est oritur vel deriuatur. etc.

Globus.
Gleba.
Glebare.
Strues.
Strucula.
Struma.
Notabile.
Cumulus.
Aceruus.
Agger.
Glomus.
Constructio

Anachorita.

Hic anachoritas reclusos ac heremitas
Est heremo venit hic/sed ab ana nascitur ille
Hinc anachorite quasi corde superna colentes

¶ Autor docet hic que nomina conueniunt in significatione cum hoc nomine anachorita dicens quod ista hic reclusus/si. dicitur de recludo/dis. idem quod claudere: quia clausus est in vna cella per se. Hic et hec heremita/te. est idem. Deinde docet vnde hic et hec anachorita/te. hic et hec heremita/te. deriuantur dicens quod anachorita dicitur ab ana quod est sursum: et cordis: quasi sursum habens cor ad deum. Vel a theros quod est intendens: quasi sursum intendens scilicet ad celestia. ¶ Heremita dicitur de heremus. quia debet habitare in heremo. i. in deserto. Et heremus/mi. dicitur de hereo/

Anachorita.
Heremita.
Heremus.

res.hec hereme: qr ibi nunq̄ vel raro fit mansio. heremus enī est inuia solitudo vbi nunq̄ habitatū est. vel heremus dr a remoueo/es. eo q̄ remotus est a cōspectu hoim. Et habet hoc heremū/mi. in eodē sensu. ¶ Construe. Dic reclusos. ac ꝑ ⁊ heremitas esse anachoritas. Ex heremo. ⁊c. hic scʒ heremita venit ex heremo. ⁊ deriuat ab hoc noie hic heremus/mi. Sed ille scʒ anachorita dr ab ana grece quod est sursum latine: qr circa superna. i. diuina sollicitus est. ¶ hinc anachorite. ⁊c. Construe. Uel anachorite supple dicūtur quasi colentes. i. venerantes: superna. i. diuina: corde. id est cordibus suis.

Heremum.
Constructio.

Ambulo/vel gradior/eo/vado/deambulo/pergo
Additur his spacior: vel itinero vel proficiscor
Predictis iunge tendo/cum curro mouere.

¶ Autor docet hic q̄ oia ista verba que hic ponūtur sunt eiusdē significatiōis cū hoc verbo ambulo. ¶ Ambulo/as. aui. are. quod est verbū neutrum. vnde hoc ambulatrū/tri. locus spaciosus ad ambulandū. Et hoc ambulatoriū/rij. p loco apto ad ambulādum: ⁊ hic ambulus/li. porticꝰ lata ⁊ spaciosa. ¶ Ambulo componit ob ambulo/as. i. circū ambulare. Deambulo/as. i. de vno loco ad aliū spaciari. Perambulo/as. Item ambulo cōponit cū funis. i. corda. ⁊ dr hic ⁊ hec funambulis/le. ille qui discurrit per funē. i. cordā. ¶ Gradior/graderis/gressus sum/gradi. verbum deponens. Et componit cum con: et dr ꝯgredior/cōgrederis/cōgressus sum: congredi. id est simul gradi/simul ire/confugere/pugnare/disputare. ¶ Item illi ꝓprie cōgrediunt qui ꝯtra se gradiunt ad pugnā: vt verboꝝ manuū vel armoꝝ. Et cū ad. ⁊ dr aggredior/eris. i. assilire/inuadere/arripere. Disgredior/eris. i. in diuersas partes gradi: vel diuersis modi gradi. Egredior/ris. i. intrare. Progredior/ris. i. precedere/ pteire. In qua significatione ⁊ ꝓgredior inuenitur. Pretergredior/ris. i. iuxta gradi vel iuxta transire/preterire. Regredior/ris. i. redire. Trāsgredior/ris. i. vltra gradi/preuaricari. ¶ Gradior est deponens: similiter oia eius cōposita sūt deponētalia: ⁊ omnia a sui simplicis mutant in e: preter antegradior/ris. et pregradior/ris. Et omnia faciunt supina in gressum sicut et simplex.

Ambulatrum.
Ambulatoriū.
Ambulans.
Ambulo cum suis cōpositis.
Gradior cum suis cōpositis.

¶ Item a gradior/ris. dicitur grassor/aris. i. inuadere/latrocinari/ p̄dari/impugnare. Proprie grassari et cum impetu gradi ad aliquid crudeliter faciēdum. Unde Boetius de consolatione philosophie. libro primo. cap. iij. in fine. Unde hic grassator/oris. qui crudeliter agit/latro/predator/seuiens crudeliter homicida. Et quandoq̄ grasso/aris. ponitur pro niti vel conari.

¶ Caueat lector ne proferat grassari pro cessari. vel econuerso. Aliud enī est grassari ⁊ aliud crassari. Secundo libro regum. capitulo vltimo prope finem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassatur in populo. i. crudeliter graditur in populo vel dee astat. ¶ Crassor/aris. est passiuū huius verbi crasso/as. aui. are. id est crassum facere. Crassus/a/um. idem qd̄ hic ⁊ hec pinguis et hoc pingue. Ut ille est crassus facie. id est pinguis.

Crassor.
Crassus.

¶ Eo/is/ire/iui/itum/tu. in supino. id est ambulare. vnde verbalia. ¶ Et nota q̄ eo/is. et oīa ab eo composita corripiūt istam syllabam i ante tum in supinis: vt itum/tu. initium/tu. transitū/tu. reditum/tu. media de oibus correpta. Excepto hoc solo verbo ambio ambis. quod ꝓducit i ante tum in supino: vt ambitum ambitu: media producta. Item eo is et sua cōposita habent e ante o in prima persona singularis numeri ⁊ modi indicatiui: vt eo/is. ab eo/is. exeo/is. ineo/is. obeo/is. subeo/is. adeo/is. preeo/is. veneo/is. id est vendor/ris. preter ambio ambis. quod habet i ante o.

Eo is cū cōpositis suis.

¶ Itē eo/is. ⁊ oīa cōposita ab illo faciunt futurū indicatiui in bo ⁊ am/preter ambio quod facit in am tantū. Itē oīa habēt i/ante bam immediate precedētem. Ut ibā/transibam/exibā/inibā. preter ambio quod habet e ante bam vt ambiebā audiebā sicut cetera verba quarte coniugationis. ¶ Uado/dis. vasi vadere vasum vasu in supino. i. ire. vnde hoc vadum vadi locus humilis in aqua: qꝛ per eū possit vadi. i. ambulare pedibꝰ sine periculo. Unde hoc vadulū/li. diminutiuū et vadosus/a/um. plenus vel abundans vadis. et vado/as/aui/are. i. per vadum transire vel per vadū ducere: vnde vado equū. i. per vadū duco. Itē cōponitur peruado/as. reuado/as. transuado/as. Et est neutrū cum oībus suis compositis pro transire: sed producere per vadū est actiuum. ¶ Item a vado/is. dr̄ hic vas vadis. i. fideiussor qꝛ dato vade. i. fideiussore licꝫ abire ⁊ vadere. Uñ quidā dixit alteri. Tu non euadis qñ dabis ante vades. i. tu non a me euades quin inuenies ante fideiussores euertendi ad me. ⁊c̄. ¶ Itē de hic vas vadis hoc vadiū/dij. et hoc vadimoniū/nij. in eodem sensu pignus vel fideiussio. Unde vadio/as. i. vadiū ponere: ⁊ componitur cōuadio as. inuadio/as. i. cōtrauadio: ⁊ est actiuū cum suis cōpositis. ¶ Itē a vas vadis vadior/aris. verbū deponens. i. vadē dare vel inuenire. vt vadior illū. id est do illū in vadē tibi. i. fideiussorem. Et non solum pertinet ad homines: sed etiam ad alias res: vt vadior tibi equū vel mantellum meum. Et cōponitur euadior/aris. i. reposcere a vadione liberare. ¶ Uado/dis. cōponitur euado/dis. inuado/dis. i. aggredi. Uado ⁊ eius cōposita neutra sunt pter inuado/dis qđ est actiuū: ⁊ oīa faciunt preteritum in si/et supina in sum: vt vado/dis/vasi vadere vasum/su. Euado/dis. euasū/su. ¶ De ambulo/as/aui. cōponitur de de. et ambulo/as. vnde hoc ambulatoriū. id est locus spaciosus aptꝰ ad ambulandum in illo. ¶ Pergo/gis. perrexi/ere. perrectum/ctu. ¶ Spacior/aris atus. sum/spaciari. verbū deponēs de spacium/cij. Et componitur exspatior/aris. id est extra spaciari. Itinero/as. aui. are. verbū neutrū. i. ire. dicitur de iter itineris itineri: cuius nr̄ūs itiner non est in vsu. ¶ Proficiscor/eris. pfectus sum/proficisci. i. ire. ⁊ cōponitur de pro ⁊ facio/cis. ⁊ est verbū deponēs. ¶ Tendo/is. tetēdi/ere. tensum/su. vel tentū/tētu in supino. Uñ hec tēdicula/le/ ⁊ sunt tendicule insidie q̄ tendūtur ambulātibꝰ hoībꝰ vel etiā alijs aīalibꝰ. Tendo ⁊ eiꝰ cōposita qñ signt ire neutra sunt. In alia vero significatione actiua sunt. Itē eiꝰ cōposita faciūt preteritū in tēdi: ⁊ supina in tensum vel in tētū Item simplex geminat primā syllabā in p̄terito: sed nullū cōpositū ab eo geminat eā. Curro/is. cucurri/ere. cursū/su. verbū neutrū: vñ verbalia. ¶ Nota q̄ curro ⁊ oīa cōposita ab eo faciūt preteritū in curri/ ⁊ supina in cursū/su. Itē curro geminat primā syllabā in p̄terito vt cucurri: sed nullū eiꝰ cōpositū geminat preter p̄curro qđ sepe geminat. vt Johānes precurrit citius petro. Itē curro ⁊ eius cōposita sunt neutra: exceptis p̄curro ꝓ preuenire: ⁊ trāscurro ꝓ trāsire q̄ pñt esse actiua. ¶ Moueo/es/moui/ere. motū motu. in supino. i. motū facere. Uñ verbalia motor motrix: ⁊ hec motio/onis. ⁊ hic ⁊ hec mobilis ⁊ hoc mobile. Nota q̄ moueo/es. ⁊ eius cōposita sunt actiua: ⁊ faciūt preteritū in moui ⁊ supina in motū: ⁊ oīa corripiūt in p̄nti tp̄e hāc syllabā mo: sꝫ in preteritis ⁊ in supino eā ꝓducūt. ¶ Cōstrue. Ambulo vel gradior. ⁊c̄. signt idē q̄ spacio vel ꝓ ⁊ itinero: et ꝓficiscor addit his sup. verbis q̄ ponūtur i priori versu: ⁊ iunge scꝫ in predictis verbis: hec verba scꝫ tendo: ⁊ mouere. i. moueo cum hoc verbo curro.

Uado/dis. cuꝫ deriuatis.
Uadulum.
Uades.
Uadium.
Uadio/as.
Uadior.
Uado/dis. cuꝫ cōpositis.
Deambulo.
Pergo.
Spacior.
Itinero.
Proficiscor.
Constructio.

Amussis. Amussis per pendiculum quod regula signat.
Hinc examussum quod dicitur indubitanter
Musso dum dubito: musso dum murmuro dico.

Dum stolidum stolido lumine respicio

¶ Autor docet hic q ista tria nomina amussis/perpendiculum/ et regula: cō- Amussis.
ueniunt in significatione: et dicit q amussis/sis. ss. et plumbum vel plumbata
cimentariorum: quod dimittitur a sursum vsq deorsum ad percipiendum equa=
litatem parietis: et dicitur ab a quod est sine et musso/as. quod est dubitare.
quia reddet commentarium indubium. id est certum quomodo parietē diri=
gat et coquat. ¶ Perpendiculum/li. a perpendo/dis. dicitur. id est amussis. Perpendiculū
Item perpendiculum est illud vnde leberes feruntur. id est suspendūtur. an=
glice (an hengell). ¶ hic regula/le. a rego/is. q regit: dirigit equalitatē muri. Regula.
¶ hinc examussum. hic dicit q examussum est idem quod indubie vel lindu=
bitanter: et componitur de ex et amussis. ¶ Musso dum. hic docet autor q Musso.
musso/as. equiuocatur ad tria. Nam mussare. id est dubitare vel murmura=
re cum silentio: et mussare est respicere indignāter vel stolidū vel toruo vultu
aliquem stultum dum quis stulte fecerit.

Obliquo sinuo curuo simul arcuo limo
Omnibus his verbis sensus dedit vsus eundem
Sic lento flecto sensu comprehendis in vno

¶ Autor docet hic quot sunt verba idem significantia cum hoc verbo arcuo
arcuas: dicens q ista Obliquo/as. aui. are. verbum actiuum cōponitur de ob Obliquo.
et equo/equas. aui. are. vnde obliquus/a/um. et hec obliquitas obliquitatis. Sinuo.
¶ Sinuo/as. aui. are. dr de hic sinus/nus/nui. ¶ Curuo/as. aui. are. compo= Curuo.
nitur de curuo/as. i. deorsum curuare verbum actiuum. vnde curuus/a/um. Arcuo.
¶ Arcuo/as. aui. are. arcus/cus. cui. dicitur. ¶ Limo/as. aui. are. actiuum de Limo.
hec limo/lime. dicitur verbū actiuum. ¶ Lento/tas. aui. are. de lentus/a. um Lento.
quod idem est quod hic et hec flexibilis: et hoc/le. ¶ Flecto/tis. flexi. ere. fle= Flecto.
xum/flexu: in supinis actiuum. Et componitur reflecto/tis. Deflecto/tis. oīa
sunt actiua et faciunt preteritum in xi/ et supina in xum. ¶ Construe. Usus de Constructio.
dit omnibus his verbis eundē sensum: his verbis dico obliquo. etc. sic cōpre=
hendis lento flecto in vno sensu cum predictis.

Conflictus/bellum/congressus: et ala/duellum Ala.
Obsidio mars atq rebellio prelio pugna
Sunt acies guerra predictis associanda

¶ Autor docet hic quot sunt nola synonima cū isto nole hec ala/ale. i. bellum:
dicēs q ista que sequūtur/hic conflictus/us. ui. dicitur de con et fligo/fligis: cō Conflictus.
flixi/ere. cōflictū/tu. in supinis. i. pugnare/bellare. Bellum dr de bonus/na/nū Bellum.
per antifrasim: q bellum nō est bonū: componitur cū gero/ris. et dr belliger/a. Imbellus.
um. et cum in/ et dicitur imbellis et hoc imbelle. i. debilis nō aptus ad bellādū Congressus.
vel imbellus/a. um. ¶ hic congressus/sus. sui. dr de cōgredior/ris. i. pugnare. Ala.
¶ hec ala/ale. de alo/lis. lui. luere dr. hoc duellum/li. componitur de duo et hoc Duellum.
bellum/li. Unde duellum quasi dubellum. i. duorum bellum. ¶ hec acies/ei. Acies.
dicitur de acuo/is. et tria significat. nam acies est rei summitas: acies oculorum
acumen/acies exercitus: eo q armatus acutis armis eat ad bellum. ¶ hec
guerra/re. Unde guerro/as. aui. are. id est pugnare. Guerra.

Bellus.

Bellus/formosus/procerus et speciosus
Preclarus/nitidus/pulcher/pariterqꝫ decorus
Splendidus egregius forma: facieqꝫ venustus
Multorum procerum corpus decet esse procerum.
Est procerum vere procerum corpus habere.

Formosus. Procerus. Preclarus. Nitidus. Decorus.

¶ Peracto superius competēter de synonimatione ꝛ cōsignificatione dictionum que ab a littera inceperunt. Hic autor intendit agere de synonimatione dictionum que incipiūt a B. Et primo docet quot sunt nomina synonima cum isto nomine bellus/a/um. i. pulcer/a/um. Et derivatur a bonus/a/um. i. aliquantulum bonus: dicens ꝙ ista Formosus/a/um. et dicitur de forma/me. Procerus/a/um. componitur a procul ꝛ hec terra/re. Speciosus/a/um. ꝛ dicitur de hec species/ei. Preclarus/a/um. et cōponitur de pre ꝛ clarus. Nitidus/a/um. et dicitur de niteo/nites: Pulcher/a/um. et dicitur de hec pellis/lis. id est cutis. Decorus/a/um. et dicitur de decor/oris. Splendidus/a/um. et dicitur de splendeo/es. Egregius/a/um. componitur de prepositione ex et hic grex quasi extra gregem. Venustus/a/um. de hec venus/veneris. id est luxuria.

Differentia inter procerum ꝛ procerum.

¶ Multorum. ꝛc. hic ponit autor differentiam inter procerum media correpta: et procerum media producta. Procerum cuius media corripitur: est genitivus casus istius nominis in plurali numero. Nominativo hi proceres. Genitivo horū procerum. Dativo his proceribus. Proceres idem quod nobiles. Et dicitur de pro quod est procul: et hec caries/ei. id est turpitudo vilitas: quasi procul a carie. Procerum cuius media producitur est accusativus casus de hoc nomine procerus/a/um. Et potest esse nominativi vocativi casus: quia ubilibet producitur ce. in procerus. ¶ Construe. Decet. id est dicens est corpus multorum procerum. id est nobilium: vel generosorum virorū: esse procerum. id est pulchrum. ¶ Est procerum. hic maior differentia inter predicta nomina ꝙ superius ponitur: quia ponit differentiam inter procerū cuius due prime syllabe corripiuntur: et procerum cuius due prime producuntur.

Constructio.

¶ Nota ꝙ pro quando stat pro procul in compositione corripitur: et quando stat prepositionaliter semper producitur ut superius ponitur ambobus modis. ¶ Construe. Est. id est pertinet. anglice (it befalleth) horum procerum. i. nobilium: habere corpus procerum. id pulchrum.

Est fortunatus felix faustusqꝫ beatus.
De trans atqꝫ beans trabeam dic et trabeatum.

Beatus. Felix. Faustus.

¶ Hic autor docet ꝙ ista nomina conveniūt in significatione cū hoc nomine beatus/a/um. i. fortunatus/a/um. Et dicitur de fortuno/as. avi. hic et hec et hoc felix cis. Et componitur infelix/cis. unde feliciter felicissime: adverbia: et hec felicitas/tatis. ¶ Faustus/a/um. ꝛ dicitur a faveo/es. i. ille cui fortuna accidit vel favet. unde fauste faustive/adverbia. et hec faustitudo/inis. i. felicitas. ꝛ componitur infaustus/ta/tum. i. infelix. ¶ Beatus/a/um. ꝛ dicitur de beo/aris. atus/sum beati. ¶ De trans. ꝛc. Autor hic docet ꝙ trabea/bee. est vestis regalis.

Trabea.

vel imperialis: et dicitur a transbeo/as. et illud de trans et beo/as. unde trabeatus/a/um. i. trabea indutus. Unde legitur ꝙ dominus noster Jesus indutus fuit trabea carnis. id est regia veste carnis. ¶ Satis facilis est constructio. Construe secundum versum sic. De trabeam supple derivari de trabea.

Res eadem femoralia sunt perizomate bracce
A braccis braccale venit lumbareꝗ lumbus

¶ Autor docet hic ꝙ iste dictiones perizoma ⁊ femoralia eiusdem sunt signi-
ficationis cum isto nomine hec bracce/arum. ¶ Perizoma declinatur hoc pe- Perizoma.
rizoma/atis. Et cōponitur de peri: quod est circū ⁊ zoma. id est corpus: quasi
circumiens corpus. Et est vestis vt dicit Hug. antiquissima scilicet succincto-
rum femoralia/que genitalia tātum teguntur. Alij dicunt ꝙ tunica folijs cō-
suta: est qualem fecit dominus Ade post lapsum. ¶ Hoc femorale/lis. dicitur
de hoc femur/ris. i. crus: vel vsqꝫ ad femora descendit. ¶ He bracce/arum. di- Femorale.
citur a brachos grece: quod est breue latine: quia breues vestes sunt. ¶ Hoc Bracce.
braccale/lis. ⁊ hoc lumbare/ris. idem sunt scilicet illud quod ponitur in brac- Braccale.
cis vel circa lumbos: cui ligule ligantur pro caligis sursum ligandis. Et dici-
tur braccale a braccis. Lumbare a lumbis.

Fiber cum castoreꝗ beuer castoria cuius
Fiunt testiculi castratos dicimus esse.

¶ Autor docet hic ꝙ ista nomina hic fiber/bri. hic castor/oris. sunt eiusdē si-
gnificationis cum hoc nomine beuer beueri: media correpta. ¶ Hic fiber/di- Beuer.
citur a findo/dis. di. dere. id est scindere. Quia cum venatores insequūtur eū Fiber.
findit testiculos. i. abscindit: quia medicinales sunt. ¶ Hic castor/oris. media Castor.
correpta in genitiuo. Iuxta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor ar
bor neutraqꝫ castor. Et dicitur castor de castro/ras. quia castrat seipm vt di-
ctū est dum senciit venatores sequaces sciēs se fugari ꝓpter testiculos. Unde
hoc castorium/rij. medicamen: quod fit de testiculis eius. Et adiectiue declina- Castorium.
tur castoreus/a. um. aliquid pertinens ad castorem.

Dragma bisancius est mna vel aureus atqꝫ talentū
Sed dragma proprie speciem dic ponderis esse.

¶ Autor docet hic ꝙ ista noīa dragma/aureus: et talentū consignt vnā rem Bisancius.
cū isto noīe hic bisantius/tij. Et est quidā nūmus aureus sicut noble/frācus Dragma hec.
muto/florenus: et huiusmodi. ¶ Hec dracma/dracme: ⁊ scribitur per c/secun Dragma hoc.
dum Hugui. et est proprie species ponderis. i. octaua pars vncie. Sꝫ dragma
dragmatis. per g/est questio siue interrogatio. ¶ Hic bisancius/cij. dicitur de
Bisantia ciuitate quadā: que nunc decitur constantinopolis: ⁊ adhuc bisan-
tius moneta illius ciuitatis dicitur. ¶ Mna/mne. scribitur cum tribus litte- Mna.
ris. Et na est imperatiuus modus de no/nas. Unde in accētuario. M vult no Na impatiu
men mna Na verbum non habet illam. ¶ Hic aureus/rei. ⁊ potest declinari Aureus.
adiectiue aureus/a. um. et dicitur de hoc aurum/ri.

Est neutrū dragma cui dragmatis est genitiuus
Questio dragmaticum dicas genus esse loquendi.

¶ Autor dicit hic ꝙ dragma faciens genitiuū dragmatis: neutri generis est
questio: vt supra docetur. Unde dragmaticus/ca. cū. i. interrogatiuus. Unde

quoddam genus loquendi dicitur diagmaticum: quia fit interrogatiuum et responsiuum: et proprie per personas introductas: vt in Therentio.

Boletus. Unum significant boletus tubera fungens
Quos fructus terre faciunt tonitrus pluuie q3
Additur asperagus; his sensus conuenit vnus

Boletus. Tuber. Fungus. Asperagus.

¶ Autor docet hic q hec nola hic boletus/ti. hoc tuber/ris. hic fungus/gi. hic asperagus/gi. sunt idem in significatione. ¶ hic boletus/ti. dicitur de hic bolus/li. ¶ hoc tuber/ris. a tumeo. es. dicitur, quia ex tumore terre procedat. Et dicuntur tubera quasi tumera. i. quasi tumores terre. Et sepe ponitur pro tumore: et pro peccato generaliter. Unde tumerosus/sa. sum. i. tuberib' plenus/inflatus/superbus. hec tuberositas/atis. i. inflatio/superbia. ¶ hic fungus/gi. dicitur a fungo/gis. secundum vocem: sed de fungor/eris, secundum significationem. Unde Martialis cocus. Defungi fungis hominem crassiue negabas. Boleti leticam fuere mei. i. defungor/ris. idem quod morior/ris. ¶ hic asperagus/gi. vt dicit hugui. dictus est: quia spinosus et asper est frutex eius quedam herba. Et etiam dicitur quispiam piscis paruus: sed optimi saporis. Et etiam boletus dicitur.

Balsamus est arbor sunt balsama dicta liquores
Arboris emanant opobalsama cortice ceso
De foliis effecta scias folibalsama tritis
Trita vel incisa faciunt calobalsama ligna.

Balsamus. Balsamum. Opobalsamum. Folibalsamum. Calobalsamum. Xirobalsamum. Xilobalsamum. Carpobalsamum. ¶ Notabile de balsamo.

¶ Autor ponit hic differentiam inter hec balsamus/mi. et hoc balsamum/mi. et opobalsamum/mi. folibalsamum/mi. et calobalsamum/mi. ¶ hugui. dicit hec balsamus/mi. est arbor crescens. vnde hoc balsamum/mi. lignum vel fruct': vel liquor/ous. Et componitur cum opo quod est mansio: vel cauerna: vel cortex: et dicitur opobalsamum. i. liquor manans de incisione corticis: qui per cauernas eximii odoris guttas pistillat. Item componitur cum folium: et dicitur folibalsamum. i. folium balsami: liquor manans de foliis tritis illius. Item componitur cum calo quod est lignum: et dicitur calobalsamum. i. lignum balsami: vel liquor manans de ligno eius trito. Item dicitur xilobalsamum: ab xilo: quod est lignum. Item componitur cum xiros vel carpos: quorum vterque interpretatur fructus: et est carpobalsamum vel xilobalsamum fructus siue semen balsami: vel liquor qui fit ex eius fructu siue semine. ¶ Nota ergo q multiplex vnguentum balsamus affert. Primum est et preciosius aliis quod sponte manat de foliis: et illud vocatur balsamum. Secundum est carpobalsamum vel xilobalsamum. Tertium est opobalsamum: Quartum filobalsamum. Quintum calobalsamum: vel xilobalsamum: et probatur ita si feratur in manu contra solem perurit carnem: si non tunc est corruptus. Et a balsamus/balsamatus/a. um. i. balsamo inunct'. Et potest esse participium: nam balsamo/as. est balsamo inungere: et est actiuum: et componitur cum in/ et dicitur inbalsamo/as. i. valde balsamare: est similiter actiuum.

Bacchus Est bacchus vitissator eius baccha sacerdos
Uiuunt insanie qui bacchanalia viuunt.

Quemlib et insanum bacchari dicimus inde

¶ hic docet autor ꝙ ista duo nomina sunt idem in significatione: scz vitissa-
tor/et bacchus. Et est bacchus deus vini: ⁊ ponitur qn̄qз pro ipso vino. Unde Bacchus.
hic baculus/li. quia baccho vt dicitur est repertus: quia homines moti vino
baculo vtebantur. Uel dicitur a baculando: quia aptus est ad baculandum.
Item a bacchus hec baccha/ce. femina colens festa bacchi. id est sacerdotissa Baccha.
eius/que ⁊ bacchis/idis dr. ¶ Bacchanalia declinatur in plurali. hec baccha Bacchanalia.
nalia/orum. i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomen aduerbialiter: pro baccha=
naliter/vel furiose. Unde iuuenalis incipit secundam satyram. Ultra sauro=
matas fugere hinc licet ⁊ glacialem. Oceanum quotiens aliquid de moribus
audent. Qui curios simulant et bacchanalia viuūt. id est bacchanaliter vel fu=
riose viuunt. Et a bacchus dicitur bacchor/aris. verbū deponēs. i. furere vel Bacchor.
insanire. ¶ hic vitissator/oris. componitur de vitis/tis. ⁊ sator. i. ille qui serit. Uitissator.
id est plantat vites. ¶ Construe. Uitissator est bacchus/bacchus est sacerdos Constructio.
eius. Illi viuūt insane. qui viuūt bacchalia. i. bacchaliter. Nos dicimus scz a
bacchis/quemlibet insanum. i. furiosum/bacchari. id est insanire/furere.

Sustentamenta/columen basis atqз columna
Pes substans proprie fertur basis esse columne

¶ Autor docet hic ꝙ ista noīa conueniunt in significatione cū hoc nomīe hec
basis/sis. i. hoc sustentamētum/ti. Et dr de sustento/as. et hoc columen/inis. Basis.
Et est columen/inis. fm̄ hug. alacritas vel fortitudo. Unde homerus. Hunc Sustētamētū.
patrie columen purgit mauorcius heros. Et est basis/sis. nomen fortissime: Columen.
petre/lingua syrorū. vnde basis fultura columē scz quod supponitur illi. Et dr
extremitas plante. ¶ Et hec columna/ne. dr de hic culmus/mi. Et est culm⁹ Columna.
ipse calamus spice qui a radicibus nascitur: licet culmus inueniatur pro ipso Culmus.
folliculo vnde spica exit: et qn̄qз culmus pro spica ponitur: ⁊ dicit culmus a ca
lamo quasi calamus. ¶ Et nota ꝙ colūna constat ex tribus partib⁹. Prima Notabile.
dr basis: et est basis ꝓprie pes colūne. Scđa pars dr stilus qui portat a basi ⁊
est illa pars q̄ est a basi vsqз ad summitatē. Tertia pars dicitur epistilium. Et
capitellum qđ supponitur columne. Un̄⁹. Dico basim portare stilum/qui ve=
ctus ab ipsa. Portat epistiliū: stilus est erecta columna. Et est columna ipsius
totum factum ex istis tribus partibus superius recitatis.

Basileos grece rex dicitur esse latine
Hinc scio basilicam nasci simul et basiliscum

¶ hic docet autor ꝙ basileos et rex idem sunt. Basilius componitur de basis Basileos.
et leos. qđ est populus: quasi basis populi. i. sustentamentum populi. Sз ba=
sileos est grecū: ⁊ versum latinum: et dicitur basileus/ei. i. rex vel imperator.
vn̄ basilica/ce. i. aula regia/vel palatium regis: sed modo basilica per trāsla=
tionē dr ecclesia: qđ est palatiū sūmi regis. ¶ A basilica dr basilicanus/a. um. Basilica.
id est palatinus scz aliquis de curia regali/vel palatio regis: quod componi=
tur cū sub: et dr subbasilicanus/a. um. Et subbasilicani proprie dicunt qui ha Basilicanus.
bitant iuxta basileam et sub alis eius. Item basilica est quedam herba q̄ gen
ciana dr: cuius radix dat fortitudinem ⁊ suauitatem omnibus vtentibus ea.
Item a basileos dr hic basiliscus/ci. rex serpentum qui solo visu interficit ani= Basiliscus.

malia: et dicitur nasci ex ouo galli: cuius puluis dz vertere omne metallū in
aurum purissimum: vt dicunt quidam alchimiste: et vocatur ille serpens. an=
glice (a cokatrice).

De balo siue balatu dic fore tu balatrones.
De baratro recte formari dic baratrones

¶ Autor dicit hic q̄ ista duo nomina baratrones et balatrones idem signifi=
Baratro. cant. hic baratro/onis. i. leccator/gulosus/vel prodigus/vel ioculator. angli=
Notabile. ce (a logler/or a gloton). ¶ Et nota q̄ hic balatro/nis. producit illas duas syl=
labas/ba/et la. scḋm hugu. et Catho. et Doctrinale/que scḋm autorem corripiun=
tur. Unde predictus versus poterit corrigi sic. Dat balatrones balo baratrū
baratrones: et isto solo versu continētur sensus illoꝝ duum versuū. hic bara
Baratro. tro/onis. a baratrum dicitur: qđ est vorago atra. Et est baratro leccator
vel gluto: quia omnia baratro. i. ventri committit.

Unum significant batulus batus atq̄ batildus
Uas affirmatur batulus pro prima locatur

¶ Autor dicit hic q̄ ista nomina batulus/batus/et batildus idem significāt.
Batus. ¶ hic batus/ti. est mensura capiens quinquaginta sextarios/vel tres modi=
os. Et deputatur tm̄ liquidis: proprie: licet etiam in alijs rebus talis mēsura
Abbatis. habetur. Unde componitur cum ad/et ablata d/dicitur hic et hec abbatis in=
declinabile per omnes casus: qui cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a ba=
Batulus. to dicitur batilus/li. vel batulus/li. diminutiua. Item batulus est vas ferreū
quo ardentes prune siue carbones portantur. Unde in vita sancti laurentij.
Allati sunt batuli cum prunis ardentibus.

Barrus. **Nam barrin grece graue dicitur esse latin**
Baro baronis grauis ac autenticus est vir.

Barrus. ¶ Autor docet hic q̄ ista nomina sunt eiusdem significationis. hic barrus/ri.
quod dicitur a barrin grece quod est graue latine: quia animal graue est.
Et a barrin dicitur hic baro/onis. id est vir probus/grauis/et autenticus. Et
Baro. est barro. anglice (a baronne) ¶ hic elephas/antis. dz de elephas grece: quod
Elephas. est mons latine: quia representat magnitudinem montis. Unde quidā. Cor=
pore tam grandes: apud indos sunt elephantes. Ut bene formares monti=
Elephantus. bus esse pares. hic elephantus/ti. de hoc elephas dicitur. De barrus/ri. di=
citur barro/ris. riui. ri e. id est clamare ad modum elephantis. Unde hic bar=
ritus/us. ui. vox elephantis.

Bidens. **Lanigeras vel oues balantes siue bidentes**
Dicimus eiusdem tot nomina sunt animalis
Esset in his si non vitaret ouicula versum.

Lanigera. ¶ Autor docet hic q̄ ista nōia sunt eiusdem significationis. hec lanigera/re.
que componit᷑ de hec lana/ne. et gero/ris. quasi gerens lanā. hec ouis/ouis.
oui dz de offero/offers/obtuli/offerre. ¶ hec balans/tis. a balo/as. dicitur.

¶ hec bidens/tis. componit de bis/et hic dens/tis. q2 binos dẽtes habet ceteros longiores. hec ouicula/le. diminutiuũ de hec ouis/ouis/oui/ouem.

Baltheus insignes matronas aureas ambit — Balthe9.]
Hinc auromixto contexunt serica fila.

¶ Autor docet hic quid sit baltheus. Baltheus est zona facta ex serico: cui fila aurea contexuntur: quia dñe et nobiles mulieres vtuntur. Et declinaẽ hic baltheus/tei. in singulari: sed in plurali inuenitur masculini et neutri generis. hi balthei vel hec balthea: secũdum hug. est cingulum militare: sed dictũ quasi pendens: q2 ex eo signa dependent ad demonstrandũ legiõis militaris summã: sc3 sex milia: sexcentarum sexaginta sex: quia tot constituũt legionẽ. Vñ et baltheus dr̃ non tm̃ qd cingitur: sed qd etiam bene arma dependẽt. vñ baltheolus/li. diminutiuum a baltheus/a. um. id est baltheo ornatus: ⁊ balthеrio/ris. riui. ire. id est cingere. ⁊ est actiuum. — Baltheolus. Baltherio.

Betam/maguderim/caulem dic esse secundum
Hinc adiectium nomen betatius exit.

¶ Autor docet hic q̃ ista nõia beta/maguderis/caulis. sunt eiusdem significationis. ¶ Beta est secundus caulis qui post primam abscisionem in eodem trunco nascitur. ¶ Maguderis secũdum quosdam est trũcus vel species oleris. Unde illud. Maguderis species oleris vel trũcus habetur. ¶ hic caulis/lis. de coaleo/les. vel de coalo/lis. i. crescere dicitur. Et est caulis generaliter herbarum vel olerum medius frutex: que vulgo tyrsus dicitur: quia a terra sursum ascendit ex quo tractum est: vel specialiter quoddam genus olerum caulis dicitur: quia tyrsus illius amplius ceteris oleribus coalescit. ¶ Nota q̃ beta dicitur betatius/a. um. nomen possessiuum. — Beta. Maguderis. Caulis. Betacius.

Signat idem bilis/offensaq3 rancor et ira
Sed proprie bilis est humor fellis amarus

¶ hic ponit autor q̃ hec nomina bilis/offensa/rancor/et ira sunt eiusdẽ significationis/ hic bilis/lis. a bis dicitur id est vel fellis: vel sedes ire: vel ex commotione fellis procedens amaricatio. Et ponitur quandoq3 pro ipso felle vel pro quolibet nigro vel malo humore: et quandoq3 pro ira. — Bilis.

¶ hec offensa/se. dicitur de offendo/dis. quod est facere aliquẽ irasci vel inuenire: cum enim ad lapidem offendimus illum inuenimus: vnde ⁊ hec offensio/onis. et hec offensa/se. i. culpa fortis facti. Et hoc offendiculũ/li. illud culpa: vel illud quod ad pedem offendimus: vel obex/vel impedimentum. — Offensa.

¶ hic rancor/oris. a ran dicitur quod est ira vel locus ire. Et est rancor indignatio/dolor/amaritudo mentis/vel fetor. ⁊ proprie carnis ex vetustate ꝑueniens. et hic rancidus/a. um. id est iracundus vel fetidus et amarus ex vetustate et insipidus: et randiculus/a. um. aliquantulum rancidus/et rancor. hec rabies/rabiei. — Rancor.

¶ hec ira/re. ab vr qd est lingua chaldea ignis siue flamma dicitur deriuaẽ. et dr̃ ira quasi vra: q2 accẽdit et inflammat. vñ irascor/eris. tus sum. irasci. Vñ iracũdus/a. um. facile irascens: quia accenso sanguine in furorẽ impellitur. — Ira. Iracundus.

Ex geminis libris constat mensura bilibris.

Bilibris. ¶ hic docet autor q hoc nomen hic et hec bilibris ⁊ hoc bilibre componitur
de bis et libra/e. Unde mensura bilibris constat ex gemini.i.duabus libris.
Libra. ¶ Libra est que perficitur de duodecim vnciis: ⁊ habetur perfecti ponderis:
qz constat tot vnciis quot mensibus annus: ⁊ dicitur libra a liber/a.um. qz sit
libera et cuncta inter pondera precedentia in vno concludat.

Dicuntur bifores value gemine coeuntes.

¶ Autor docet hic q hoc nomen bifores componitur a bis et fores. Et dici-
Bifores. tur bifores biforibus duplices fores. Et hic et hec biforis et hoc re.i.duplex.
Fores. Unde Ouid.ij.metha. Argenti bifores radiabant lumine value. ¶ Fores a
foris vel foras dicitur. Et declinatur in plurali numero: he fores forum. Sed
in singulari inuenitur. Genitiuo huius foris. Accusatiuo hanc forem. Et dici-
tur fores qui foris ponuntur et foris aperiuntur: et voluuntur. Unde hic for-
Valua. culus forculi. deus qui preest foribus et ea custodit. ¶ hec valua value dicit
a voluo/is. et value proprie que interius voluuntur: ⁊ sunt duplices replicabiles
Uulua. ¶ Uulua quasi vulua. id est ianua ventris: vel quia semen recipiat: vel quia
Geminus. ex ea fetus procedat. Uulua etiam dicitur sumen suis. ¶ Et geminus/a/um
id est duplex vel duo. Unde gemini dicuntur duo simul nati: et non tantu duo
simul nati sed plures simul nati. Et dicitur geminus a gigno/gignis/genui/gi-
gnere genitum genitu in supino.

Intono vel resono/reboo/boo/mugio clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus.
De cano de bucca: cum buccino buccina fiunt
Os oris bucca: minuit quoqz buccula sensum:
Infantum buccas: ostilla vel ostula dicas
Est buccula cibus: quantum semel accipis ore.

¶ hic in versibus docet autor quot sunt verba conuenientia in significatione
cu hoc verbo boo boas/aui.are. et sunt ista. ¶ Intono/as.aui.are. intonitu/
Intono. tu. qd componitur de in et tono/as.aui.are. ¶ Resono/as.aui. are. ⁊ componit
Resono. de re/⁊ sono/as.aui.are. sonitu/tu. in supino. ¶ Reboo/as.aui.are. de re ⁊ boo
Reboo. boas boaui boare boatu/tu. ¶ Mugio/is.ire.itu.tu. in supinis: et est proprie
Mugio. boum. Unde hic mugitus/us.ui. clamor vel vox boum. Unde Ouidius in de
remediis. Parte sonat alia silue mugitibus alte. Et queritur vitulum mater
abesse suu. Et componit mugio admugio/commugio/obmugio: et est neutrum
Clamo cu compositis. cu omnibus suis compositis: et producit hanc syllabam mu. ¶ Clamo clamas/aui.are
ab hic calamus/mi.di. id est clamorem facere sonare quasi clamare. Unde hic
clamor/oris. a quo clamosus/a.um. Et nota q clamo est verbum neutru. po-
nitur tn qnqz p transire: sed improprie: vt clamo illu.i. cum clamore voco illu.
Et componitur acclamo/as.aui. conclamo/mas.aui. reclamo/mas.aui. are.
Boo/as. ⁊ deriuatiua. Et sunt neutra omnia composita a clamo. ¶ A boo buccella. ⁊c. hic autor docet
ea que sunt deriuata ab hoc verbo boo/boas. ⁊ sunt ista: hec buccella/le. et est

diminutiuum de bucca/bucce: et hec buccula/le. et est diminutiuū de bucca/ Bucca.
bucce. A boo/boas. dicitur folliculus ꝛ inflatio. Uel bucca est nomē fictitiuum
sumptū ex proprietate vocis ipsius rei. Et a bucca/ce. hic bucco/onis. i. verboꝝ Bucco.
sator qui multum loquitur et multum comedit. Proprie quidē bucco dr̄ garru
lus qui loquacitatem oris sui non sensu cunctos exuperet. Item bucca cōponi Duribuccus.
tur cū durus/a/um. et dicitur hic duribuccus/ci. i. ille qui nunꝗ̄ vult os vl̄ buc Boatus
cā aperire. ¶ Hic boatus/tus/tui. a boo/boas dicitur. i. sonus bouī. Itē a bucca Bucca.
dicitur hec buccina/ne. vel dicitur a boo/as: qꝛ sonat. Uel ſm̄ titū autorē bucci- Buccina
na cōponitur de hec bucca/ce. et cano/is. qꝛ in illa canimus cū bucca scꝫ sufflā=
do. Et inde buccino/nas. i. cum buccina sonare: et hic buccinus/ni. i. clāgor buc
cine. Hugui. dicit ꝙ cano cōponitur cū buccina: et dicitur hic buccimen buccimi
nis. cum bucca canes.
¶ Construe. Infantū buccas. ꝛc̄. Dic. i. dicas buccas infantū. i. pueroꝝ eē ostil Constructio.
la vel ostula. Ostillū vel ostulū vtrūqꝫ diminutiuū de os/oris. i. paruū os: ꝛ buc
cella est cibus. i. accipis. i. ꝗ̄tū potes accipere semel in ore tuo. Et est buccella
diminutiuū de bucca: et etiā buccula. ¶ Itē buccula potest esse diminutiuū de Buccula.
bos/bouis ꝛ tūc buccula est parua bos. Uñ Uirgili⁹ in bucolicꝭ. Aut errās buc
cula cāpo. Itē a buccula hic buccellarius/rii. i. gluto vel leccator.

Inter se lituus tuba tybia buccina distant.
A lituo gracilis sonus exit grandior illis Lituus
A componenti sortitur buccina nomen

¶ Autor dicit ꝙ ista noīa in generali sunt idē in speciali tñ differūt scꝫ litu⁹ ꝛc̄. Tybia
Lituus est tuba generalis gracilem sonū emittēs. Tybia/bie. est instrumentū
musicū: qꝛ primū de ceruinis et gruis pedib⁹ et cruribus hynnuloꝝ fierent: sꝫ
postea abusiōne de vnaquaqꝫ re fiebāt tybie. Et dicitur tybia cyrpus vel gen⁹
vasculi in modum scrinii ex virgulis textum. Uñ. Tibia dat sonitum sic portat
tibia totum. ¶ Hec tuba/be. (a trūpe) legalis erit fistula cantatoria de argēto
ad quatuor ordinata. Unde versus Legalis populi tuba cum clangore voca= Tuba
bat. In bello castris festisqꝫ tonabat. ¶ Buccina ſm̄ titū autorē cōponit̄ de buc
ca et cano. ¶ Cōstrue. Ista nomina lituus/tuba/tybia: ꝛ buccina distant. id est Constructio
differunt inter se. Gracilis sonus. i. exilis ꝛ subtilis exit. id est emittitur a lituo
sed grandior sonus exit illis. i. ab illis scꝫ tuba tybia: ꝛ hec buccina/ne. sortitur
id est habet vel percipit nomen a componenti scilicet a cano/canis. et hec buc=
ca/bucce.

Bubo/bubastes/bos/bostar/bucera/buris
Bubulus et bullus/bucculus/buglossa bubulcus Bubo.
De boue preterea fit bossorus/boetes
Est bostar statio bouis: est curuamen aratri
Buris bubastus tumidus est bua racemus
Bos paruus buculus: sed bubulus est boue maior
Forme consimilis ac alterius speciei

Sunt pisces bulbi: seruant armenta bubulci
Lingua b[illegible] sonat: gramen buglossa vocatur
Sed cornuta sonant animalia bucera grece
Sed via bossorus: est bouis appellata meatu
Arcteo defixa polo stat stella boetes

¶ Autor cōmemorat hic quedā noīa cōsonātia ſm vocem que tn̄ differūt inter se ſm rem deriuata ab hoc noīe hic et hec bos/bouis. Primo ponit nūerū: postea repositionē illorū luuiūgens. Primo ergo dicit q̄ ista noīa fiunt de bos/bouis. scꝫ bubo/bubastus. ꝛc. ꝛ preterea hoc nomē bossorus fit de bos atqꝫ boetes fit de bos.

Bostar
Bubastus.
Buris.

¶ Est bostar. ꝛc. hic exponit predicta noīa sic. hoc bostar bostarꝭ: est statio bouis. i. boū scꝫ stabulū in quo stāt boues: ꝛ sic videtur bostar cōponi de bos/bouis: et sto/stas. ¶ hec buris/ris/ri. est curuamē. i. curuatura aratri: dicitur de bos. hic bubast⁹/ti. est vua cū tumidis racemis. i. maturis racemis. ¶ Bucul⁹ est paruus bos diminutiuū de bos/bouis. Sed bubalus est maior boue consimilis forme: ac p̄ et alterius speciei. Unde in vita sancti Marci dicitur. Trahanius bubalum ad loca bubuli. Nec bubalus est idē in specie cū boue. ¶ Bulbi aūt sunt quidam pisces cū magnis capitib⁹: de quib⁹ cōmemorat Ouidius. Damus a libicis bulbus tibi missus ab oris. Itē quint⁹ serenus dicit. Contrit⁹ cū melle dabit medicamina bulbus. ¶ Bubulci. i. custodes boū seruāt. i. custodiunt armēta. Et dicitur bubulc⁹ de bus qđ est bos: ꝛ ycos custos quasi custos bouis. i. boum. Unde Uirgilius. Tarde venere bubulci. ꝛc. Buglossa vocaꝛ gramen. i. quedam herba: nam sonat idem qđ lingua bouina. Dicitur enī buglossa a bus qđ est bos ꝛ hec glossa. i. lingua: quasi lingua bouis vel glossa bouis.

Buculus.
Bubalus

Bulbi

Bubulci

Buglossa

Bucera.

¶ Sed bucera sonāt grece cornuta animalia latine. Et đr bucerus a/ū. de bus qđ est bos: ꝛ ceros grece quod est cornu latine. Uñ buceri sunt boues cornuti. Unde Oui. Lanigerosqꝫ greges armētaqꝫ bucera pauit. Lanigeros greges. i. oues: armenta bucera. i. boues. Armenta aūt sunt proprie collectiones boum

Armenta
Bossoros

¶ Sed bossorus est via appellata meatu vel transitu bouis. Est enī mare bossorus vbi bos transiuit. Unde de ipsa dictione cōmemorat dicens. Astringens bossorus vndas. Et componitur de bos/bouis. et foros quod est ferre. Stella boetes stat defixa in arcteo polo. i. boreali polo. Arctos namqꝫ est stella fixa iuxta polum arcticum versus partem borealem. Unde arcticus/ca/cum. i. borealis. Est enim polus duplex scꝫ polus arcticus: et polus antarticus. Polus arcticus est in summitate sphere: et sic directe in borea. Polus antarticus est in infima parte sphere directe in oppositum poli arctico. Et illi duo poli sunt axes quibus voluitur totū celum.

Boetes
Polus arctic⁹.

Polus antarticus.

Bufo

Est bufo rana ranunculus atqꝫ rubeta
Turpis auis bubo/turpissima belua bufo

¶ Autor docet q̄ ista nomina rana/ranunculus/ꝛ rubeta sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic bufo/onis. Et est bufo vilissima rana fugiens ꝛ habitans in siccis cauernis murorum et parietū. ¶ Rana đr a ran quod est ira: vnde et rancor dicitur.

Rana.

¶ Ranunculus/li. deriuatiuũ siue diminutiuũ. ¶ hec rubeta/rubete. de rub⁹ rubi. dr qui in rubis moratur. ¶ Turpis auis bubo. hic ponitur differẽtia inter bubonem et bufonẽ. Bubo est quedã auis que a sono vocis nomẽ habet: de qua ꝯmemorãs Ouidius dicit. Fedaq; sit volucris vẽturi nũcia luctus. Ignauus bubo dirum mortalibus omen. ¶ Bufo turpis rana: vt superius exponitẽ ¶ Construe. Bubo est turpis auis: sed bufo est turpissima belua. i. bestia ¶ Bubo. anglice (an owle). ¶ Bufo. anglice (a tood)

Ranunculus
Rubeta
Constructio

Res eadem blata: vespertilioq; vocata
Hinc declinare garritu fit blaterare

¶ hec vespertilio de vespera dr: auis in vespere volãs. ¶ hec blata/te fm hugui. de blatero/as. dr quoddã animal de nocte tm ambulãs q̃ cõprehensa manũ intingit: sed fm istũ autorẽ idẽ est qđ vespertilio. Alii dicũt q est gen⁹ murꝫ in subterraneis cauernis habitãs. ¶ Blatero/as. fm istũ auctorem de blata dr .i. clamare ad modũ blate. hugui. dicit q de blatero/ras. dr hec blatria/ trie. q̃ est sonus rane. Et est blaterare stulte et sine causa loqui vel detractare/vel detrahere: vel trepide aliqd proferre. i. metu trepidãtia verba referre vel ꝓferre quod et balbutire dicitur.

Blata.
Blatero

Mercedem cursus brauium victoria donat.

¶ hoc brauiũ/uii. est hasta vel gladi⁹ ad finẽ stadiis positus: q̃ solebat dari certatim currẽtib⁹ ꝓ mercede. Et dr brauiũ quasi breuis vie preciũ vel premium hugui. dicit brauiũ/laurea/palma/mun⁹/premiũ/cursus: q̃si peramũ. i. partũ & acq̃sitũ vi & virtute. Uñ hic & hec braueta, te. q̃ accipit brauiũ. i. mercedẽ curs⁹

Brauium

Bractea bracteola tenuissima lamina fertur.

¶ hec bractea/tee. de bractus/ci. dr tenuissima lamina auri. Unde hec bracteola/le. diminutiuũ de bractea. Et etiã bracteola dr cãpanula aurea. Uñ bracteatus/a/ũ. i. bracteis ornat⁹ fm hugui. sunt lamina. anglice (a blade).

Bractea.
Bracteola.

Imber hyems bruma tribus his res vna vocatur
Sed nomen bruma trahit a breuitate dierum
Namq; brachos grece breue dicitur esse latine
Fertur humera dies componunt hec duo bruma.

¶ Ista tria noia scꝫ ymber/hyems/bruma. idẽ signt. hic ymber/bris/ bri. dr a greco ymbros. ¶ hec hyems/mis/mi. Alias hyems grece qđ est dimidiũ latine dr: qr tunc breuiori et diminuto vsq; ad medietatẽ vel vltra sol vertitur circulo. ¶ Et nota q in hoc noie hyems nõ est p. ¶ hec bruma/me. cõponitur de brachos qđ est breue et humera dies: quasi brachos dies. i. breues dies ꝓpter breuitatem dierũ qui sunt. Et dr bruma proprie matutinale frigus. Tẽp⁹ cui dicitur bruma a breuitate dierũ.

hyems.
Bruma.

Brucus

Brucus et atelabus res vna locusta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali
Cum breuis est brucus cum de tellure leuatur
Dicitur athelabus postq̃ sit adulta locusta
Nomine concordi quasi longam dicimus hastam.

Atelabus
Locusta.

¶ Ista noia brucus/atelabus/locusta: idē signt. ¶ hic brucus/ci. dr a brachos quod est breuis: quia cū nascitur est breuis. Et de bruco fit atalab⁹. Et atalabus dicitur quasi alta labās: vel quia est a tellure eleuatus: vel est long⁹ sicut tela. ¶ hec locusta/locuste. cōponitur de long⁹ et hec hasta. Unde et eam greci tam maritimam q̃ terrestrem astatō appellant: ⁊ dicūt q̄ est grillus vel aliud simile. Vel locusta quasi loco sta.

Canis

Est canis et catulus leporarius atq̧ molosus
Ni metra peccarent: odorissecus esset in istis

Canis.
Catulus
Leporarius.
Molosus
Odorisecus.
Notabile

¶ Ista noia canis/catulus/leporarius/molosus/odorissec⁹ idē signt. ¶ hic et hec canis/nis/ni. Unde versus doctrinalis. Est hic et hec testis cui⁹ burgensis et hostis. Et canis. ⁊c. Et dicitur canis de cano/canis/cecini/canere. ¶ hic catulus/li. diminutiuū de canis. Et sunt catuli proprie filii canū. Abusiue tñ filii aliarū bestiarū. ¶ hic leporarius/rii. de lepus/oris. dr: qr maxime psequitur lepores. ¶ hic molosus/si magn⁹ canis. a molo/lis. dr: quasi ad molendinū paratus. Vel dicit molosus a molosia quadā terra vbi magni et optimi canes abūdant. ¶ hic odorissecus/ci. ⁊ tūc mutatur q in c. Et cōponitur de hic odor/oris. ⁊ sequor/sequeris. qr odore sequitur feras vel bestias quas venatur. ¶ Et nota q̄ odorissecus producit hāc syllabā do. sed autor iste corripit eā necessitate metri. Et ideo excusat se in pncipio istius operis: ibi. Sed qr d act licitē.

Celum.

Ether et ethra polus celum dicatur olimpus

Ether.
Polus.
Celum
Notabile.

¶ Ista noia. ether/ethra/polus/olymp⁹ idē signt cū hoc noie celū/li. hic ether/ris. proprie est superius elementū. s. ignis. et est nomen grecū: ⁊ facit actm singularem etherē vel ethera: ⁊ ille actūs ethera trāsfertur in nrm: ⁊ declinat hec ethera/re. ¶ hic polus/li. a polio/lis. i. ornare dr. qr politus est. i. ornat⁹ stellis. Polus etiā dr extremitas axis. Et est axis linea idealis. i. naturalis q̄ dirigitur a polo arctico vsq̧ ad polū antarticū per mediculū terre. hugu. dicit poli sūt duo stelle in capite axis: ⁊ dicūtur a poliēdo: qr rotūdi sunt. Et ponitur qñq̧ p celo: qr politū est sculptū variis stellis. ¶ hoc celū dr de celo/as. qd i vna sigtione est ɔtrariū ad reuelare: qr celat nos celestia. Vel dr celum a celo/as. quod in alia sigtione idē est quod sculpere vel pingere: qr celū est celatū. i. sculptum vel pictum variis stellis. Vel cōponitur celū a casa elyos: quod est sol: quasi casa elyos. id est solis. ¶ Et nota q̄ triplex est celum: aereum/sydereum/⁊ empyreum. Aereum celum est ille locus qui est inter terrā et firmamentū. Sydereū celum est vbi fixe sunt stelle in firmamento: et planete errantes. Celum empyreum est vbi angeli ⁊ archangeli sunt. Et dr empyreum ab en qd est in et pir ⁊

quod est ignis: qr ille locus est totus igneus vel ardens in charitate dei. ❡ Hic olympus/olympi: dicitur de olon quod est totum ꝛ lāpas quasi totus in lampade. id est ardens in igne. id est in charitate. Uel cōponitur olympus ab olon quod est totum et fos quod est lux vel ignis ꝯm hugu. Olympus.

Est latrina locus idem cacabumba cloaca.

❡ Ista nomina latrina et cacabumba vnū signt cum hoc nomine cloaca/ce. ❡ Hec latrina latrine dicitur de lateo lates: dicitur. id est priuatus secessus in domo: que alio nomine dicitur priuata priuate. Latrina quasi latrans ani: qr anus. id est culus latrat: et est ethymologia. ❡ Hec cacacumba/be. dicitur de caco/as. quia ibi cacatur. id est malus humor vel mala possessio vel mala substantia reponitur. ❡ Hec cloaca/ce a colo/as. aui. are. quia feces ibi colantur. id est purgantur ꝛ emittuntur. Unde hic cloacarius/rij. qui eam facit vel purgat. anglice (a gunge fermer). Et dicitur cloaca a cleo quod est sorbere: quia sorbet feces illuc defluentes. Cloaca. Latrina. Cacabumba. Cloaca. Cloacarius.

Signat idem quasi triste tegens tristega vocata
Dicunt tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine

❡ Hoc tristegū/gi. idē quod cloaca in vna fictione: in alia vero est domus habens tres cameras. Dicitur etiā ꝙ arca noe fuit distincta per tristega: ꝛ producit penultimā ꝯm istū autorē ꝛ plures alios. Unde doctrinale. Ante g corripis e: sed abest tristega cetegas. Alij dicunt ꝙ corripit penultimā: quod percipitur per grecum ex quo cōponitur. Nam componitur de tris quod est tres et tegen grece sic telop: cuius prima syllaba scribitur cum breui e/vnde quidam dicit. Qui tristega legit hic contradit acheis. i. regis. Tristegum.

Corda fidis restis est funis funiculusqꝫ
Est antemna rudens amentum iungitur istis
Est a rudo rudens: fidicen fidis et cano format

❡ Omnia ista nomina: fidis/restis: sunt eiusdē significationis cū hoc noīe hec corda. ❡ Hec corda/de. dr de hoc cor/dis. qr sicut pulsus cordis est in pectore ita pulsus cordis est in cythara. ❡ Hec fidis/dis. di. est corda cythare. Et dicitur de findo/dis. fidi. findere. Fidis cōponitur cum cano/is. et dr hic fidicen fidicinis. id est qui cum corda canit. vnde hec fidicina/ne. cytharista que cum fide canit vel cantat. ❡ Hec restis/tis. ti. i. funis vel quod fit ex funibus ad aliquid trahēdum. Et dicunt restes: qr his retia tendant: vel qr rates detineāt et dr restis ab hoc noīe hoc rhete/tis. Unde hic rhetio/nis. qui facit vel vēdit restes. ❡ Hic funis/nis. a fos quod est lux dr: qr funes ante vsum papyri olim in vsum luminis fuerunt circundati terra. Unde funiculus/li. diminutiuū: et per cōpositionē hic funambulus/li: qui sup funē ambulat. ❡ Hec antemna/ne est corda capitalis in naui que sursum dirigit velum. Et dicitur antemna: qr ante se habet aquas. Uel dr antemna partica ex qua velum dependet quasi ante amnem posita. Unde Ouidius libro tristium. Non tulit antēnas aurea secūda meas. Et cōponit antēna/ne. de ante ꝛ amnis/nis. ni. id est fluuius vel Corda. Fidis. Restis. Rhetio. Funis. Antemna.

Rudens. aquis. ¶ hic rudens/tis. a rudo/rudis/rudi/rudere dicitur. Et rudētes dicū-
tur funes quibus velū sursum trahitur. Et dicunt sic ex nimio stridore quē fa-
Notabile. ciūt. ¶ Et nota q̄ rudo/rudis. i. clamare: et ꝓprie est asinoꝝ: et est p̄ma breuis
Ouidius. Ecce rudēs rauco sileui victor asellus. In tēpestiuos edidit ore so-
nos. Un̄ iste versus Persij falsus est. Findor et archadia pecuaria rudere cre-
das. Si eni esset longa faceret preteritū rusi: sicut ludo/dis. si. qd̓ nichil est sic
dicit Hugui. Doctrinale dicit q̄ prima syllaba de rudo indifferēs est: sicut ru-
do pones ceu metra requirūt: q2 Persius ꝓducit vt supra. Et Ouid. corripit
Amentum. in alio loco ibi. Ut rudit a scabra turpis asella mola. Hoc amētū/ti. i. corrigia
qua iaculū vibraꝝ et proijcitur. Unde amēto/amētas. id est iaculū vibrare.
¶ Hoc amentum ſm Hugui. est corrigia ligata in medio haste vel lācee qua-
si amentum ligatum vel quasi haste aptum. Unde amento/amentas.

Cantaros et patera: calices et pocula crater
Cyphus apud veteres comitātur cornua concha
Cimbia vel ciathus: carchesia iungimus istis.

¶ Omnia ista nōia sunt idem in significatione scȝ vas in quo potatur vel bibitur.
Cantarus. ¶ Hic cantarus/ri. est vas vinariū qd̓ cātando deportaꝝ circū circa in tēplo.
Patera. Et patera dicitꝝ de pateo/es. q2 patēs est superius. ¶ Hic calix/cis. a caleo/es
Calix. dicitur. Solebāt eni antiqui calidā et frigidā potionē miscere in calice. Un̄ et
calix dictus est a calida potione: vt ait Hugui. ¶ Hoc poculū. i. potus vel vas
Poculum. quo bibitur. Un̄ Marcialis cotus Scenola in comedijs apud oēs: null9 apud
Epygramma te. Alterius gustas pocula nemo tua. Aut tu redde vices: aut desine velle vo-
cari. Turpe quidē est semꝑ sumere nilq̓ȝ dare. ¶ Hic craterus. dicit Hugui. est
Craterus. quoddā vas duas habēs ansas. Et est ꝓprie genus calicum. i. poculorum. Et
fiebat primo de cōnexione virgarū. Un̄ hic craticulus/craticuli: diminutiuum
Cyphus. Hic cyphus ſcd̓m quosdam dicitur de cephas grece quod est caput latine: q2
totus consistit in capite. id est in rotunditate: q2 rotūdum vas est: et corripit
primam syllabam. Unde versus doctrinalis. I super f lōga: nisi compositiua
cyphusq̓ȝ. Sed dicunt q̄ apud veteres producit primā syllabam. Unde de cō-
temptu mundi. Insignesq̓ȝ thori/cupi/cyphiq̓ȝ decori. Cuncta relinquētur. ⁊c.
Sed ego credo q̄ prima syllaba de cyphus est communis syllaba: quia gre-
cum est et potius prima dicenda est longa q̄ȝ breuis: q2 sic scribitur apud eos
cyphos. Unde de hec caro/carnis/dicitur: q2 veteres solebant bibere in cor-
nibus: ideo ponitur pro vase de quo bibitur: et adhuc cornu pro vase habeꝝ.
¶ Hec concha/conche: pro quodam vase terreo inuenitur: vt dicit Hugui. et
Concha. dicitur de cauus/a. um. quia intus cauata est.
¶ Carchesia proprie sunt in cacumine arboris malus troclee: quasi forami-
Carchesia. na per que funes trahuntur. Unde quedam vasa ad similitudinem illorū fa-
cta carchesia dicuntur. ¶ Troclee autem sunt vocate: quia rotulas habent.
Troclee. Troclos autem grece rota dicitur latine. ¶ Hoc cimbium/bij. de cimba cim-
Cimbium. be dicitur: quia ad modum cimbo. ¶ Hic ciatus ciati: dicitur de cieo/es. id est
Ciatus. commoueo/commoues.

Cultell9. **Artauos/canipulos adiunge nouacula cultros**
Cultellosq̓ȝ spatas/rasoria iungimus illis.

Deqȝ spata credas sic dictos esse spadones.

¶Ista noīa cõueniunt in significatione scȝ artauus/canipulus/nouacula cū isto noīe hic culter/cultri/cultro. Uel hic cultellus/cultelli/cultello. ¶Hic artauus/artaui: pprie est paruus cultellus cū quo penne aptātur: qui ponit in pēnario iuxta pennas. Et dī de artus/arta/artū. qz artū locū vendicat ¶Hic canipulus canipuli. id est artauus: qđ nomē vulgus imposuit. ¶Hec nouacula/nouacule. i. rasoriū/rasorij: a nouo nouas: qz nouat hoīem. Un̄ illud. Nouacula non ascendet sup caput eius. Et psalmista. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Item nouacula dicit ferreum instrumētū quo solet radi pargamenū. ¶Hic culter cultri: a colo colis dī: quia anteqȝ falces essent vepres/vites: ⁊ arbores cum cultellis putabantur. Unde hic cultellus/cultelli: diminutiuum. ¶Hec spata/spate. id est gladius a spacio dictus: qz fit spaciosus/amplus: et latus. Uel dicit a spatim quod est passio. ¶Hoc rasorium/rasorij: de rado/radis/rasi/radere dicitur. id est nouacula. ¶Hic spado/spadonis: fm istum autorem dicit de hec spata/spate. qui cum spata abscidit sibi testiculos: vel cuius testiculi abscinduntur cum spata. Hugui. dicit spado deriuari de hic spadix/dicis. id est palma: spada si est eunuchus. Artauus. Canipulus. Nouacula. Notabile. Culter. Spata. Rasorium. Spado.

Est cophinus calathus cū sporta sportula corbis
Qualus quasillum: simul istis associandum.

¶Omnia ista nomina que hic ponuntur idem significāt cum hoc nomine hic cophinus/cophini. Et cophinus proprie illud vas quo fimus vel stercora deportantur ad terras impinguēdas. Unde ibi scribitur. Manus eius in cophino seruierunt. i. ad tale officium fuerat deputatus Joseph in egypto vt portaret fimum in cophinis: ⁊ est grecum. ¶Hic calathus/calathi: de calon grece quod est lignum latine. ¶Hec sporta/sporte: ab asporto/asportas: dicitur quoddam genus vasis vimineum vel virgeum. Unde paulus. In sporta dimissus sum per murum. Unde hec sportula/sportule: et sportella/sportelle: diminutiua. Uel sporta dicitur a sporto frutice. Unde in quibusdam locis inuenitur textitur. Et hic sportarius/sportarij: qui facit sportas. Et sportarius sportaria/sportarium: ad sportam pertinens. Hic corbis/corbis/corbi. anglice. (a ferde lebe) quasi corbis: a curuus/curua/curuū dicitur. Hic qualus/li. de colo/colas: dicitur vas vinarium vimineum: vel de salice per quod mustū colatur. Unde quasillus/quasilli: vel quasillum/li. lo. Cophinus. Calathus. Sporta. Sportarius. Corbis. Qualus.

Fiscina fiscella quo casus efficiatur
Uas est vas lactis mulctrum mulctraleqȝ dicas
Quod de mulgere nomen sibi constat habere.

¶Fiscina/fiscine: a findo/findis/fidi. findere: dicitur vas factum ex vimine in quo fit caseus. Unde fascinula/fascinule: diminutiuum. ¶Hoc mulctrum/tri. Et hoc mulctrale/lis. sunt vasa in quibus lac colligitur siue mulgetur. Et a mulgeo/mulges dicitur. Caseus. Fascina. Mulctrum.

Baltheus et strophium cinctorium cingula zona.

Cingulum. Baltheus. Stropheum. Cinctorium. zona.

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine cingulum/li. ¶ Hic baltheus/balthei. ¶ Sed in plurali inuenitur hi balthei: vel hec balthea. Et est baltheus signum militare. ¶ Hoc stropheum. id est cingulum proprie aureum cum gemmis: quia a posteriori parte co̅uertitur anterius. Et dicitur de strophos grece quod est conuersio latine. ¶ Hoc cinctorium/rij. hoc cingulum/li. de cingo/cingis dicitur. ¶ Sed hec zona zone: est cingulum proprie latum. Unde hic zonarius/zonarij: qui facit zonas. Et zonarius/ria. rium. ad zonam pertinens.

Sunt ocree calige quas tibia portat amictus

¶ Ista nomina ocree/calige/tybialia/calciamenta: que suras tegunt dicte: quia crura tegunt. Unde ocreatus/a.um. qui ocreas habet. Unde ocreo/as. aui.are. ocreas induere. Et est actiuu̅ cum omnibus suis compositis. Et sunt ocree siue de ferro: siue de coreo. ¶ Hec caliga/calige: de calceo/calceas: dicitur. Est calciamentum crurium siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo caligas: quia calige sursum ligantur cum ligulis: vel a callo pedum dicitur caliga.

Camisiam simul interualam/rem dicimus vnam
Additur his alias subitura subuncula vestis

Camisia. Camisiatus. Interula. Subuncula.

¶ Ista nomina interula et subuncula vnu̅ significant cu̅ hoc nomine camisia. Dicitur camisia: quia in ea dormimus in camis. id est in castris nr̅is. Uel dr̅ sic: q2 primu̅ fiebant de canapo. Unde camisiola/le. diminutiuu̅: ⁊ camisiatus/camisiata/camisiatu̅: qui habet vel indutus est camisiam. ¶ Hec interula/interule/dicitur de interius et uo/is. quod est humecto/as. q2 humecta̅tur interius p̱ sudorem nostru̅. Uel dicitur de interior is. iui. interire. ¶ Hec subuncula/le. de subeo/bis. dicitur: quia subit ceteris vestibus: vel ceteras vestes.

Crudus/crudelis/austerus/et improbus/atrox
Est ferus/atq3 ferox/violentus/acerbus/et acer.
Impius/immitis/seuusq3/molestus/iniquus
Asper/inhumanusq3/tyrannus/siue proteruus
Toruus/⁊ indomitus/his iungatur atq3 seuerus
Predictis dirus sociabitur et truculentus

Crudus/ Crudelis Austerus Atrox. Ferus Ferox.

¶ Omnia ista nomina idem sunt in significatione. Crudus/a.um. de cruor/oris. dicitur. Et est proprie crudus non coctus: quasi cum sanguine. Et inde per translationem dicitur homo crudus: quasi non coctus: nec sanguine humilis. Est enim asper et durus. Hic et hec crudelis et hoc crudele: a crudus/cruda/crudum dicitur. ¶ Austerus/ra. rum. et hic et hec austeris et hoc austere in eodem sensu ab austeri dicitur. ¶ Improbus/improba/improbu̅/co̅ponitur de in/et probus/a/um. ¶ Hic ⁊ hec ⁊ hoc atrox/cis. de ater/a.um. ¶ Ferus/a.um. a fero/fers. dr̅. ¶ Hic et hec ⁊ hoc ferox/cis. de fero/fers/dr̅. ¶ Similiter hic et hec violens/tis. in eodem sensu. ¶ Acerbus/ba/bum. de

acer dicitur. ¶ hic acer/acris: ⁊ hoc acre. dicit̃ de acuo/is. ¶ Impius/a.um componit̃ de in: et pius/a.um. hic et hec immitis/et hoc immite. de in ⁊ mitis dicitur. ¶ Seuus/a.um. vnde hec seuitia/tie. et seuio uis. ire. Molestus/a/um. de moles/lis. dr. vnde hec molestia. et molesto/as. actiuũ. ¶ Iniquus/a.um. componitur de in/et equus/a.um. Asper/a.um. Unde hec asperitas/atis. de aspero/as. qđ componitur ex aspero/as. Et sunt actiua. Inhuman⁹/a.um. componitur de in: et humanus/a.um. ¶ Tyrannus/tyranni/tyranno. a tyro grece: quod est fortis latine dicitur. Unde hec tyrannis/dis. id est crudelitas. Et de tyrannus hic tyrannulus/li. diminutiuũ. Et tyrannicus/a.um. Et hec tyrannia/nie. ¶ Proteruus/a.um. de pro ⁊ toruus componitur. Et est proteruus valde crudelis/terribilis et comparatur. Unde hec proteruitas/atis. ⁊ proteruio/uis. iui. ire. i. esse vel fieri proteruum/superbire/crudere ferocitate. ¶ Toruus/a.um. de torqueo torques. dicitur. i. crudelis/terribilis: quia fit toruo vultu: et comparatur. Et inde hec toruitas/atis. Indomitus/a.um. de in et domitus componitur. ¶ Seuerus/ra.um. de satis et verus/a.um. cõponitur: qui tenet pietate iusticiã: quod dr seuerus: quasi sequẽs vera ethimologia est: nõ compositio. Item seuerus est quidã mons in ytalia: ⁊ seuerus comparatur. Unde hec seueritas/atis. id est austeritas/atis. rigor integritas iudicij vehementia vltionis. Et seuero/as. qđ nõ est in vsu. Sed cõponitur asseuero/as. id est affirmare/asserere. Perseuero/as. id est persistere/in pposito pmanere. Uñ perseuerans. ⁊ cõparatur. Unde pseuerãter aduerbiũ. Et hec pseuerãtia/tie. ¶ Dirus/dira/dirũ. de hec dira dire dicitur: q̃ est furia infernalis. Et dira dire. de durus dura durum. deriuatur: ⁊ illud de duro/as. ¶ Truculentus: de trux et lentos quod est plenum componitur.

Acer. Impius. Seuus. Iniquus. Asper. Tyrannus. Proteruus. Toruus. Seuerus. Asseuero. Perseuero. Dirus. Truculentus

Est chorus atqꝫ cohors/concentus/concio/cetus
Dic consortia contubernia/dicqꝫ choream
Turma phalanx acies/societur cuneus istis
Est sexcentorum sexaginta legio sex
Ut numerum peragas super hũc sex milia iungas
Sed quingentorũ numerũ dic esse cohortem
Conuentus conuenticulum/manus additur istis
Istis concilium vel consistoria iungas.

¶ Omnia ista noia sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hic chorus/chori. quod idem est qđ societas: ppie tñ chorus est multitudo in sacris collecta. Dicitur etiam chorus locus vbi canũt qui de choro sunt: et scribitur cum aspirationis: et tunc corripit primã. Itẽ habetur chorus pro quodã vẽto sine aspiratione: ⁊ tũc pducit primã. Boetius. Ut cũ precipiti glomerãtur sydera coro. Sed tunc prima de corus producitur: sed pro societate corripitur. vñ in hymno. Quod chorus vatum. ⁊c. ibi chorus corripit primã. Nã primus pes est trocheus. hec cohors/tis. de cohortior/ris. dr. Est cohors proprie multitudo rusticorũ, Castrum multitudo militum. Cohors maior continet quingentos viros. Cohors minor continet trecentos. ¶ Cõtentus/us. ui. de concino/nis. dr. ¶ hec concio/onis. de concio/cies. ciui. citũ. vel de concio/cis/ciui. cire. quarte coniugationis. i. cõmouere vel cõuocare. Unde cõcinor/aris. verbum

Chorus. Corus. Notabile. Cohors. Concentus. Concio. Concinor.

Cetus. Contuberniū. Turma. Phalanx. Cuneus. Acies. Legio. Conuentus. Manus. Concilium.

deponens.id est populum alloqui. ¶ Hic cetus/tus.ui.de coeo/is.coiui/ire.dicitur. Consortium/tij.de consors/tis.dicitur. ¶ Contubernium/nij.de hec taberna/ne. Unde hic conturbernio/onis.socius.hic ꝛ hec cōtubernalis. Et mobiliter sic.hic ꝛ hec cōtubernalis et hoc le.hec chorea/choree.a choro. ¶ Hec turma/me.a turbo dicitur. Et differt ab ala. Ala proprie est sociatas triginta militum. Turma triginta peditum. Unde hec turmella/le.diminutiuum. ¶ Hec phalanx/lancis.vel hec phalanga/ge.lingua macedonū dicitur legio. Unde phalangarius/a.um.id est legionarius scilicet de phalanga existens: vel ad phalangam pertinens. ¶ Hic cuneus/cunei.a coeo/is.id est collecta in vnum militum vel peditum multitudo. ¶ Hec acies/aciei.ab acuo/acuis.dicitur.et habet tres significationes:vt ibi. Est acies belli/cultelli/visus ocelli. ¶ Hec legio/onis.dicitur de lego/legis:quia legebantur.id est elegebantur/qui deberent esse de legione. Uel legio dicebatur a lex legis:quia lege in castris se habebant.vel lege seu in legione dispositi erant. Et sunt in legione sex milia sexcenti sexaginta sex. ¶ Hic conuentus/tus.ui.de conuenio/nis.ueni.dicitur. Hoc cōuenticulum/li.et hic cōuenticulus/li.ambo diminutiua de conuentus. Hec manus/nus.ui.in vna significatione est idem qꝺ societas:ꝛ tunc de munio/munis dr̄.vel de munus/muneris. ¶ Hoc cōcilium consilij/sine s.id est collectio sapientum:et precipue episcoporum/vel ecclesiasticorū:et etiā aliorum:vt regum et magnatum suorum. Et cōponitur de con ꝛ hoc cilium/lij.quadam similitudine illorū:quia sicut cilia iunguntur:et cum oculis quiescere cupiunt:ita quoqꝫ concorditer iunguntur homines in concilio. Uel consistorium/rij.a consisto/consistis deriuatur.

Cymbala campana nola tyntinabula iungas.

Cymbalum. Campana. Nola.

¶ Ista quatuor nola idē consignificant. Hoc cymbalū/li.aciendo dr̄. Proprie instrumētum musicū quo populus accipitur.i.aduocatur. ¶ Hec cāpana/ne.dr̄ a cāpania/nie.prouincia:qꝛ eius visus primū ibi est repertus. Hec nola/le.dr̄ a nola quadā ciuitate cāpanie vbi primus inuenta fuit. Et est nola tyntibulū qꝺ appēdit collis canū/vel pedibus auiū. Uel illud qꝺ appēdit frenis ꝛ pectoribus equorū cū quodā sonitu incedāt.i.vadāt:vel eant equi. Unde hoc tyntinabulū li.attinnio/nis.niui.ire.dr̄.qꝺ alio noīe dr̄ tonabulum.a tono/as.

Cāpus agellus ager rus ortus et ortulus aruum. Quem colit assidue venit ortulanus ab orto.

Campus. Ager. Rus. Ortus. Aruum.

¶ Ista nola idem significant. Campus/pi.dicitur a cami grece quod est breue ꝛ humile. Unde campulus/li.ꝛ campellus/li.ambo diminutiua. ¶ Hic ager/agri.ab ago/agis.dr̄. Unde agellulus:et agellus/li.diminutiua.et hec agellarius/rij.id est rusticus vel custos agri. ¶ Hoc rus ruris.a ruo/ruis dr̄. Unde hoc rusculum/li.diminutiuum.id est paruum rus. Et hic rusticus/ci.et hec rusticia/cie.et rusticus/a.um. Et potest dici a loco scꝫ operarius.vel quia rure moratur:et colit rus.quod aūt dicitur rusticus quasi ruris custos ethimologia est et non compositio. ¶ Hic ortus/ti.ab orior/eris.vel iris deriuatur:qꝛ semper ibi aliquid oritur.puta herba ꝛ olera. Et hic ortulus/li.diminutiuū. Unde Ortulus iste breuis mitia poma gerit. Unde hic et hec ortulio/onis.et hic ortulanus:custos orti/vel cultor. ¶ Hoc aruum/arui.ab aro/as.quia ad arandum aptum. Unde hoc aruiolum/et hoc aruulum/li.diminutiua.

Uela vel aulea cortine sunt anabrata.

Cortine lymbus peripetasma vocatur Cortina.
Dicimus aulea que dependuntur in aula
Cum ana sursum/batim gradus hinc anabatrū.

¶ Ista nomina idem significant. Hoc velum de velo/as.i.tego/gis. Hoc au= Velum.
leum aulei.ab hec aula aule:qr solet dependi in aula. ¶ Hec cortina cortine. Auleum.
de coren rei dicitur. ¶ Hoc anabatrū/tri.cōponitur de ana quod est sursum/ Cortina.
et batrum gradus quasi sursum graditur/extenditur. Hoc peripetasma/atis/ Anabatrum.
penultima correpta de:de peri cōponitur cū petasma qd est velū vel tētoriū Peripetasma.
vel cortina. Vel potius quelibet adiectio et in circuitu facta. Unde ꝓprie peri
petasma dicitur superior pars in cortinis que depicta est. Improprie tamen
dr peripetasma in ymbus cortine sicut hic (hec catholicon).

Certamen/lites/rixas/et iurgia dites Certamē
Est contentio vel dissentio litigiumqꝫ
Assit agonia que coniugatur agoni.

¶ Ista nomina idem significant. Hoc certamen/inis.de certo/certas dicitur.
¶ Hec lis litis a limes/itis.deriuatur. Et dicitur lis a cōtentione limitis:qui Certamen.
agros diuidit. Inde litigo/as.i.contēdere/litē agere:ex quibus videtur esse Lis litis.
cōpositū:vel potest esse ethimologia:litigo litem ago. ¶ Hec rixa rixe.a rin=
go/gis. Uñ hec rixula/le.et rixor/aris.deponens:et rixosus/a.um. ¶ Hoc iur= Rixa.
ginm/iurgij.et hoc iurgamen/inis.in eodē sensu:dicitur a iurgor/aris. Et est Iurgium.
iurgiū litigatio vel verberatio ſm Hugu.vel Papiam:iurgiū dr comitū cau
sa litis. ¶ Contentio/onis.de contēdo/dis.dr. ¶ Hec dissentio/onis.a dissen=
tio/tis.et dissentior/iris. Hoc litigium/gij.a litigo/as. Unde litigiosus/a.um Contentio.
qui litigat vel potius de quo litigatur:vt ista terra est litigiosa.i.de qua litiga Dissentio.
tur. ¶ Hec agonia/onie.penultima ꝓducta ab agon/onis.idem qd agon vel Litigium.
agonia.i.vigor fiducia/victima vel hostia. Hic agon/onis.ab ago/agis.id est Agonia.
certamen/pugna. Agon.

Est coma/cesaries/crinis/pilus atqꝫ capillus Coma.
Cedo cesariem/maribus facit appropriatam
Fit de como coma/mulieribus appropriata
Anterior capitis pars crinis densa vocatur
Posterior capitis pars cirrus densa pilorum
Dicitur hinc cirrus quia cirrum gestat alauda
Est iuba cornipedis pecorum seta vocatur.

¶ Ista nomina que hic ponuntur significāt vnum ⁊ idē:vt patebit in eoꝝ ex=
positione. ¶ Hec coma/me.i.crinis de como/mis.sed ſm istum autorē est ꝓ=
prie mulierū:qr sepe ponunt comas suas. Sed ſm Grecismū coma est ꝓprie Coma.
crinis quadrupedis colubri. Unde ponit differentiam istorum nominum sic

¶ Est coma quadrupedis colubri iuba siue leonis. Cesaries leonis: crinis ꝓprie mulieris. Hec cesaries/ei. a cedo/dis. dr. et est proprie viroꝝ: decet enim virū esse tonsum ꝛ non mulierem. ¶ Hic pilus/li. ab hec pellis/lis. li. qꝛ e pelle ꝓcedit. Itē pilus dicitur instrumētum cum quo tonditur ꝛ teritur in pila: sed pilus pro instrumēto primā ꝓducit aliter eā corripit. Unᵒ. Qui terit est pilus pilus est in fronte capillus. Item hoc pilū/li. quoddā genᵒ teli: et est Romanorum: et tunc dr de pello qꝛ pellitur. i. emittitur ꝛ torquetur ꝛ producit primam. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas ꝛ pila mirantia pilis. Item hoc pilū/li. ꝛ est rosarium: ꝛ producit primā. Unde quidā. Ad tactū pili mille ruere pili. ¶ Hic capillus/li. de hoc caput/itis. ¶ Hic crinis/nis. de cerno/nis. dr. ꝛ sunt ꝓprie crines mulierum et sic dicti: qꝛ crinibus a viris discernantur: ꝛ ita q̄tum ad vocem descendit crinis a cerno: sed q̄tū ad significationem potius a discerno/nis. ¶ Hic cyrrus/ri. i. crinis vel plicatura capilloꝝ: et dr a cryn grece qđ est tondere: qꝛ aptus est tonderi ꝓpter sui longitudinē. ¶ Hec iuba/e. a iuuo/as. dr. Et est iuba crinis equoꝝ ꝛ alioꝝ aīaliū irrationalium. Et iuba dr crista que supponitur galee vel ꝓpter noticiam vel factionem ictuū. Inde iubatus/a. um. et iubosus/a. um. i. plenus ꝛ abundans iubis ¶ Hec seta/sete. a sus/suis. qꝛ a sue procedit: vel a suo suis suere: quia valet ad suendum. Unde setosus/a. um. i. plenus ꝛ abundans seta. Unde hec setositas/atis. Et componitur seto cum in/ et dicitur inceto/as.

Pilus. Pilum. Capillus. Crinis. Cyrrus. Iuba cum deriuatis. Seta. Setosus.

Corona. Laurea/crinale/sertum/dyadema/corona
Addas aureolā: quia paucis sit data: dictam
Et duo quod dema credo dyadema vocatum
Finem: principium sicut facit omne rotundum.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. hec laurea/ree. a laurus/ri. dicit hoc crinale/lis. a crinis/nis. dicitur. hoc sertum/ti. de sero/ris. i. corona de floribus insertis et coniunctis facta. Inde hoc sertulū/li. diminutiuū: ꝛ sertatus a. um. cum certo ornatus vel coronatus. ¶ hoc dyadema/tis. componitur de dya qđ est duo et demo/mis. quia duo demit scꝫ principiū ꝛ finem. Et nota ꝙ oīne rotundū ꝛ oīne corpus sphericū vel circulare pōt dici dyadema eadē rōne qua duo demit: scꝫ principiū ꝛ finem. hec aureola/le. de hec aurea/ree. dicit. ¶ Aurea/ree. est premiū substantiale. i. visio diuina. Aureola/le. est premium accidentale qđ debetur virginibus/martyribus/ꝛ cōfessoribus. ꝛ ceteris.

Laurea. Sertum. Dyadema. Aureola. Aurea.

Utendo genere dic currum: curriculumq;
De veho vehiculum quod versibus est alienum
Horum dic species ea que subscripta sequuntur
Redas/quadrigas carpenta vel esseda bigas
Istis pilentum sarratum iunge liburnum.

¶ Autor ponit hic synonima in generali: ꝛ postea in speciali. In generali sunt ista. ¶ hic currus/rus. rui. de curro/ris. dr hic curriculus/li. diminu. de currᵒ. ¶ hoc vehiculum/li. de veho/is. dr. Et nota ꝙ vehiculū nō pōt stare in versu

Currus. Uehiculum.

q; habet quatuor breues immediate sequẽtes. Et ideo dicit autor q; versib⁹ est alienū excusando se: q; posuit hoc nomē in versu in quo recte stare non pōt. Deinde ponit autor synonima in speciali q̄ ɔtinētur sub gnē currus: ⁊ sunt ista hec reda/de. ⁊ dicitur de reddo/dis. ¶ Hec quadriga/ge. cōponitur de quatuor et hoc iugū/gi. scʒ currus de quatuor equis tract⁹: sicut biga cū duob⁹: ⁊ triga cū tribus equis tractus. ¶ Hoc carpentū/ti. de carpo pis. dicitur quoddam gen⁹ currus: quod aūt carpentū dr quasi currus pōpat⁹: q; in pompis solet haberi: poti⁹ videtur esse ethimologia q̄ cōpositionis ostēsio. Unde hic carpētarius/rii. qui facit vel ducit carpentū. Dicitur tñ generaliter omnis artifex lignarius carpētari⁹. Uñ carpētariolus/li. diminutiuū. Essedū/di. est species currus: et tantū in plurali. Et similiter pilentū et petoritū. Uñ Horatius. Esseda festinãt pilenta petoria naues. ¶ Hoc pilentū/ti. de hic pilus/li. qd est instrumētum terendi dr. ¶ Hoc sarratū/ti. genus currus firmissimū ad portandū ligna ⁊ lapides. ¶ Liburnū/ni. de liburnus populus dicitur.

Quadriga. Carpentum. Essedum. Pilentum. Sarratum

Testudo cythara chelis et lyra dicitur vnum
A cythara cytharizo venit simul et cytharedus
Hinc lyricum carmē lyricen lyra cū cano format
Pollice tango lyram facio cum vomere lyram
Delyros inde fatuos censere solemus
Et delyrare discordes inde feruntur.

¶ Ista noīa vnū et idē signt. ¶ Hec testudo/inis. ang. (a herpe). Unde Uirgil⁹ Ipse caua solās egrū testudine amorē. ⁊ dr de hec testa/te. vel fm quosdā de tāgo/gis: q; de tactu sonū facit. ¶ Hec cythara/re. Unde cytharizo/as. ludere in cythara. ⁊ hic cytharedus/di. i. cytharista. ¶ Hec chelis/lis/li. de chele q̄ vocatur brachiū scorpionis dicitur. Hec lyra/re. delyros grece dr: qd est dulcis latine. Unde lyricus/ca/cū. i. dulcis in sono vt lyra. Uñ lyricū carmē dr illud vbi diuersa metra colligātur. Un⁹. Carmina sūt lyra si dissona sunt ibi metra. Et hic lyricen/nis. cōponitur de hec lyra/re. et cano/canis. Et est lyricen ille qui cātat cū lyra. ¶ Et nota differentiam inter lyra cuius prima corripitur: et lyra cui⁹ prima producitur est idem quod sulcus. Unde delyrus/delyra/delyrum. id est fatuus/stultus. Et delyro/delyras. id est errare/discordare. Item habetur de lyro/as. cuius media corripitur: et tunc deriuatur de hec lyra/lyre. pro cythara: et hoc meli⁹ ponitur pro discordare. Sed delyro/as. cuius media producitur melius ponitur pro errare/vel deuiare. Uñ⁹. Delyro/discordo/delyro/deuio/dico. Et sic patet differentia inter ea.

Cythara Chelis Lyra.

Ambigit et dubitat fluctuat hesitat heret
Necnon predictis mussat cum mussitat horret

Dubito

¶ Omnia ista verba idem significant. Ambigo/gis. cōponitur de am/ et ago/gis. interposita b. ¶ Dubito/as. de dubius/a/um. Fluctuo/as. de fluct⁹ us/ui.

hesito ¶ Hesito/as/avi.frequentatiuū formatū ab vltimo supino istius frequētatiui heso/as/aui/are.hesatum/tu.u in o/ⁿ a longa mutata in i/ breuē fit hesito/as. Et heso/as.formatur ab vltimo supino istius verbi hereo/es/hesi/ rc. hesum/ su.mutatur u in o/fit heso/as/aui/are.

Musso. ¶ Musso/as/aui.i.dubitare: vel cū silentio murmurare.ⁿ dr mutio/tis/tiui/tire.i.murmurare vel velle loqui ⁿ nō audere.vel loq nō audēter.Un Persi⁹.Men mutire nephas rc̄.mei.i.mene.

Mussito ¶ Mussito/as.frequētatiuū de musso.

Horreo. ¶ Horreo/es/horrui/ere.caret supinis in duabus sīgnificationibus inuenitur: vt patet per hos versus. Horreo p vereor reperitur et horreo sepe: Itē qđ terret significare solet.

Domus. Est domus atqꝫ doma presepe dominuncula tectum
Edes ediculas habitacula vel stationes
His pastoforium magale tuguria iungas
Atqꝫ mapale casa sit ypepis mansio iuncta

¶ Ista nōīa sunt eiusdē sigtionis cū hoc nō edom⁹/mi.qđ fm scđam declinationē per oēs casus declinatur absqꝫ datiuo et ablīō pluralibus:in quib⁹ declinatur fm quartā tm̄:dr eni domib⁹ et nunqꝫ domis. ¶ Ntūs ⁊ vctūs plurales et singulares dome et domi nō sunt in frequēti vsu fm secundā declinationem Siliter ablīūs singularis fm quartā scꝫ domu. Un⁹. Tolle me/mi/mu/mis:m

Domus variando dom⁹. ¶ Et de domus dr hec domūcula/le.diminutiuū: ⁊ dr domus

Domuncula de doma/tis.grece qđ idē est qđ dom⁹. Presepe/pis.dr a pre et sepio/ pis. Hoc tectū/ti.dr de tego/gis. Hec edes/edis.vñ edicula/le.diminutiuū. Hoc habita-

Pastoforium. culū/li.de habito/as.dr. ¶ Hec statio/onis.de sto/stas.dr. ¶ Hoc pastoforium/rii.casa pastorū.⁊ dr de pastor ⁊ foris aduerbiū.qꝛ foris scꝫ in cāpis fit p pastoribus:vel de pastor ⁊ foros qđ est ferre:qꝛ fert pastores. ¶ Hoc tugurium/rii.de

Mapale tego/gis.dr. ¶ Hoc mapale/lis.dr de man⁹/ ⁊ hic pal⁹:qꝛ fit de manib⁹/ ⁊ palis

Magale. infixis terre. ¶ Hoc magale/lis.de man⁹ et ago/agis.Uel magale lingua punica.

Casa fm Isidorū casa pastorꝫ. ¶ Hec casa/se.de cado/dis.qꝛ cito cadit vi ventorꝫ.

Constructio. ¶ Nota ꝯstructionē illius versus.Atqꝫ mapale.Et casa sit māsio iūcta ypepis .i.illis paruis domibus.

Est hera vel domina mulier matrona virago

Hera ¶ Ista nōīa ꝯueniūt in sigtione cū hoc nōie hec dn̄a. ¶ Hec hera/re.de herus/

Herus ri.Et facit dtīm et ablīm plurales in abus:vt dominabus/herab⁹. ⁊ dr her⁹ de

Domina. her grece terra latine. A dn̄a domicella/le.diminutiuū. Hec mulier/ris.a mol-

Matrona. lis dr. ¶ Hec matrona/ne.de mater/tris.dr:⁊ matrona dr q̄ iā nupsit et genuit quasi mater nati vel natorū:vel qꝛ iam potest fieri mater. Unꝫ hic et hec matro

Uirago nalis/et hoc le. ¶ Hec virago/inis.dr quasi viriliter agēs. ⁊ hic supponit p qualibet nobili muliere.Et cōponitur de vir et ago/agis.fm Hugu.

Doctor et instructor monitor pedagogus et autor
Corrector papas dydasculus atqꝫ magister

¶ Ista nomina idem significant cum hoc nomine hic doctor/ris.de doceo/es.

¶ Hic instructor/oris. de instruo/is. Hic monitor/oris. de moneo/es. ¶ Hic pe= Instructor.
dagogus/gi cõponitur de peda qd est pene et gogos ducere: et est ꝓprie pe= Pedagogus.
dagogus ille qui ducit pueros ad studiũ. Hic autor oris. de aueo/es. i. ligare: qr Autor
ligat metra pedibus. Hic corrector/oris. de corrigo/gis. ¶ Hic papas/papãtis Papas.
i. doctor: magister. Unde Juuenalis. Pregustat pocula papas. ¶ Hic dydascu
lus/li. a dydasco verbo greco. idem qd doceo latine ¶ Hic magister/stri. de ma Dydasculus
gis et sterion quod est statio dicitur et non a maior vt Hugu. placet. Magister.

Destruo/desolor/populor/consumoqʒ vasto
Diruo/disperdo/subuerto/dilapidoqʒ
Dissipo: predictis pariter demolior addes

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem fictionis cũ hoc vbo destruo/is. destruxi: qd Destruo
cõponitur de de/et struo/is. Desolor/aris. verbũ depõnẽs de de et solor/aris. Desolor
Populor/aris. deponẽs qd inuenitur actiuũ populo/as. Unde Uirgilius. Po= Populor.
pulatqʒ ingentẽ farris aceruũ gurgulio. Et dicitur de populus/populi. Consu=
mo/is. de con et sumo/mis/ere. ¶ Uasto/as/aui/are. actiuũ de vastus/a/ũ. Un Uasto.
de deuasto/as/are. de de et vasto/as. Diruo/is. actiuũ de dis et ruo/is. Disp=
go/gis. de dis et spargo/gis/sparsi. Subuerto/tis/subuertere. de sub et verto/
tis. actiuũ. Dilapido/as de de et lapido/das.
¶ Dissipo/as/aui. de dis et sipo/as. i. spargere et proprie escã gallinis: et est dissi Dissipo.
po actiuũ. ¶ Demolior/iris. deponẽs de de et molior/iris. cõponitur. Et dr. Ti Sipo.
nea demollitur vestem. i. destruit vel corrodit. Demolior.

Hic dumos/fruticesqʒ/rubos/arbusta/frutecta **Dumus.**
Deqʒ rubo dictas: bufones credo rubetas
Arboris et fruticis loca: sunt arbusta frutecta
Que crescunt instar fruticis: fruticare feruntur

¶ Ista noĩa sunt eiusdẽ fictionis cũ hoc noĩe hic dumus/mi. Et est dumus spi=
na vel potius spinarũ collectio. Unde dumosus/a/ũ. i. plenus dumis. Et hoc du
mentũ/ti. locus vbi crescũt. Dumo/as/aui/are. i. spinare. Unde dumeo/es. i. eẽ
vel fieri dumosum vel spinosum: a quo dumesco/cis. inchoatiuũ: vt iste ager du Frutex.
mescit. i. incipit esse dumosus. Et est dumus primũ. ¶ Hic frutex/icis. a furor/
ris. Uel frutex dr dẽsitas virgularũ vel paruarũ arborũ vel spinarũ. Uñ hoc fru
tectũ/ti. vel fruticetũ quod idẽ est qd locus dr vbi frutices crescũt. Itẽ a frutex
frutico/as. et fruticor/aris. verbũ deponens in eodem sensu. i. frutices emitte=
re/vel multiplicare/pullulare/crescere ad modũ fruticis.
¶ Hic rubus/bi. i. dumus: et dr rubus quasi rubeũ habẽs fructum. vnde hoc ru Rubus
betum/ti. locus vbi rubus crescit: et hec rubeta te. i. rana vel bufo que habitat Rubeta.
in rubis. Hoc arbustum/ti. de arbore dicitur: et est locus vbi arbores crescunt. Arbustum
et pro his quoqʒ ponitur. et precipue nouellis. ¶ Arbustum cui quoqʒ dicitur ar=
bor nouella et tenera in qua insertio fieri potest. Et dicitur arbustum quasi ar
boris statio.

Diuitie vel opes censusqꝫ pecunia gaze
Res et proprietas: hinc proprietarius exit
Est opulentia/ vel possessio peculiumqꝫ.

Diuitie
Opes.
Notabile
Pecunia
Gaza
Gazetum.
Res
Regula
Proprietas.

¶ Ista nõia sunt eiusdẽ significationis cũ hoc nõie he diuitie/arũ. Et dr̃ de hic ⁊ hec diues/diuitis. vnde diuitiosus/a/ũ. i. plenus diuitiis. ¶ Opes in plurali nũero .i. diuitie cuius ntũs singularis deficit. Et est nomen diuersimodũ: aliud in singulari et aliud in plurali. Nã in singulari opus/opẽ ab ope. i. auxiliũ/tutela/studiũ/vsus. Sed opes in plurali. i. diuitie. Tñ inuenitur qꝫqꝫ in singulari pro diuitiis: et in plurali pro auxilio. Vñ opulẽtus/a/ũ. i. plenus opib⁹. Et hec opulẽtia/tie. i. plenitudo vel abundãtia opũ. ¶ Hec pecunia/e. ⁊ hoc peculiũ/lii. de pecus/dis. Hic census/us. de cẽseo/ses. dicitur. Hec gaza/ze. i. diuitie/thezaurus. Vñ hec gazula/le. et hoc gazetũ/ti. i. expositoriũ qđ et pro ipsa gaza inuenitur. Hec res/rei. de reor/reris. dr̃. Et sunt proprie res quas sola rei estimatione et intellectu cõprehendimus: vt incorporalia / alia vero corpora appellãtur. Et qꝫqꝫ dicũtur oĩa que in nostro iure existunt. Vñ hec regula/le. diminutiuũ. Hec ꝓprietas/atis. de proprius/a/um. dr̃. Unde hic proprietari⁹/rii. ille qui habet proprietatẽ rei. Et hec possessio/onis. de possideo/es.

Esca

Esca dapes epule cibus atqꝫ cibaria pastus
Pabula sunt etiam conuiuia victus et esus
Jantamur mane iantacula dicimus inde
Sed contra summum veniunt obsonia cene
Atqꝫ de medio dat prandia debitus ordo

Esca
Esculus.
Dapes
Dapsilis.
Cibus.
Cibarius
Pastus.
Esus
Jantor
Obsonium

¶ Oĩa ista nõia sunt eiusdem significationis cũ hoc nõie esca/esce. Et dicitur de edo edis. Unde esculentus/a/ũ. plen⁹ et abundãs escis. Vñ hec esculentia/tie. i. plenitudo/abũdãtia/copia escarũ. ⁊ cõponitur inesco/as. interpascere. ¶ Hec dapes vel daps qđ in vsu nõ est. dapis/pi/pem/pe. dr̃ a do/das. Et sunt dapes nobiliũ: sed epule priuatorũ. vel dapes deorũ/epule hoĩm. Inde hic et hec dapsilis/et hoc le. i. largus in cibis. ¶ Hic cibus/bi. de capio/pis. dr̃. vñ cibosus/a/ũ. .i. plenus cibis. et hoc cibariũ/rii. vas ad deferendũ cibos. ⁊ hoc cibariũ/rii. a cibo/as/are. ¶ Hic pastus/us. de pasco/cis. Hoc pabulũ/li. de pasco/ pascis. dicit̃ ¶ Hic esus/sus. de edo/es/est/edi/edere. esum/esu. vel estum estu in supino. Jãtor/aris. deponẽs. vel iãto as/are. deriuatur de Iano deo principii. i. comedere ante prandiũ. Vñ iantaculo/as. ⁊ iantaculor/aris. deponẽs. i. iãtari. ¶ Hoc obsonium/nii. de ob et hic somnus/ni. qui contra somnũ sumitur. ¶ Hec cena/cene. de cenon grece quod est commune latine. ¶ Hoc prandium/prandii. de prãdeo/es. dicitur.

Equus.

Est sonipes vel equus ferus equiferusqꝫ caballus
Istis cornipes/simul emissarius insunt

Est manui manus dextre dextrarius aptus
Rede vectores: nos dicimus esse veredos
Quadrupes dictis poteris adiungere si vis

¶ Ista noīa sunt eiusdē sig̃tionis cū hoc noīe hic equus. Et dr̄ equus ab equus a/um: quia eque currit: et inde hic et hec eques/itis .i. miles et equitissa vxor militis ¶ hic sonipes/dis. de sonus et pes dr̄: qr̄ facit sonū in pedibus gradiendo. ¶ hic ferus/ri. dr̄ de fero fers ¶ hic equiferus/ri. i. equus ferus, cōponitur de equus et ferus. ¶ hic caballus/li. de cauo/as. qr̄ cauat terrā pedibus ambulando. ¶ Cornipes dis. de cornu ꝛ pes/dis. qr̄ habet cornutos pedes. ¶ hic emissarius/rii. equus q̄ emittitur ad currendū libere inter equas vt procreat pullos. ¶ hic mannus/ni. dr̄ equus q̄ ducitur in manu alicuiꝰ: ꝛ dr̄ de manus. ¶ hic dextrarius/rii. idē est qđ mānus: qr̄ a dextra manu ducitur. ¶ hic veredus/di. ꝑprie equus q̄ vehit redā: ꝛ cōponitur de veho/his. ꝛ reda/ve. ¶ hic quadrupes/dis. de quatuor ꝛ pes cōponitur: qr̄ habet quatuor pedes.

Sonipes
Equiferus
Caballus
Cornipes
Emissarius.
Mānus
Quadrupes

Dicimus eunuchos castratos atq3 spadones
Siq3 metrum sineret ementulatus inesset

Eunuchꝰ

¶ Ista noīa habēt vnā et eandē sig̃tionē cū hoc noīe hic eunuchus/chi. Et dr̄ ab eu qđ est bonū et noys mens et ycos custos quasi bone mētis custos. ¶ Castratus/a/ū. de castro/as/aui/are. hic spado/onis. de hec spata/te. dr̄. vl' de spadix ſm hugui. ¶ hic emētulatus/ti. vel emētulatus/a/ū. i. ille cuiꝰ mentula est abscisa. Uel emētulatus dr̄ ille qui est extra mentulam positus. i. qui nō habet potentiam coeundi. ¶ Et nota q̄ hec dictio emētulatus non potest stare i versu: qr̄ ista syllaba tu est breuis ꝛ stat inter duas lōgas. Et ideo autor se excusāt dicēs. Siq3 metrū sineret. ¶ Construe. q3 pro ꝛ emētulatus inesset istis dictionibus si metrū sineret. i. pateretur.

Eunuchus
Castratus
Spado
Ementulatus;
Constructio

Uocibus hic sensus verbalibus accidit vnus
Coniecturo reor vel conitio vel opinor
Autumo coniecto vel suspicor estimo credo

¶ Unus sensus. i. vna significatio accidit. i. cōuenit his vocibus ꝟbalibus. i. his verbis. Cōiecturo/as/aui/are. ꝛ dr̄ de hec cōiectura/re. ¶ Reor/ris/ratꝰ sum/reri. verbū deponēs. ¶ Cōiicio/cis/eci/ere. ꝯiectū/ctu. in supinis: cōponitur de con et iacio/cis/ieci/re. a mutata in i: ꝛ sic cōiicio scribitur cū duplici i/ante cio. ¶ Opinor/aris deponēs. Unde hec opinio/onis. ¶ Autumo/as/aui/are. de ab et timo quod est mens b mutata in u/ ꝛ i de timo mutata in u/ dicitur autumo ꝛ non autimo: qr̄ nunq̄ reperitur sic scriptum apud autores. Catholicon ponit etiam autumo et nō autimo: qđ percipitur per hoc qđ autumo ponitur post istas dictiones autor ꝛ autoritas: qđ si scriberetur autimo poneret ante illa et nō post. Autumare ſm hugui. est affirmare credere putare q̄si in mēte sic habere. Uñ hec autumna/ne. i. estimatio: ꝛ autumo est actiuū. Cōiecto/as, freq̄ē

Coniecturo
Coniicio
Autumo
Coniecto

Estimo tatiuū conficio/cis/coniectū/tu.u in o fit cōiecto. Suspicor / aris. verbū depo-
nens de suspicio/cis. ¶ Extimo/as. cōponitur de ex et timo quod est meno x mu-
tata in s/quod percipitur ex hoc q existimo componitur iterum cum ex et di-
tur existimo/as. ista littera e de estimo mutata in i/et sic dicitur existimo quasi
Credo. exestimo. ¶ Credo/dis/di/dere. componitur de cretum quod est iudicium/et
do/das. dedi/dare.

Famulus Mancipium famulusq; cliens est verna minister
Atq; ministrator puer assecla/vernula seruus
Satrapa predictis coniungitur atq; satelles

¶ Ista noīa conueniūt in significatione cū hoc noīe hic famulus/li. Et dicitur
famulus a famulor/aris. et est proprie famulus q ex ppria seruor familia nas-
Seruus. citur. et dicitur famulus quasi vnus ex familia. Sed seruus dicitur et conditio-
Mancipium ne seruitutis a seruio/is. ¶ hoc mancipiū pii. i. seruus. ab hec manus et capio pis
Verna Cliens a cleo/es. pro inclinare. ¶ hic et hec verna/ne. a verno/as/ū. dr. i. famulus
pulcher seruiens qui vernat in domo militum / vel diuitum in pulchritudine
vestium. Unde hic et hec vernula/le. diminutiuū. et hic vernaculus/li. et verna-
Minister cula/le. pro verna. ¶ hic minister/stri. de ministro/as/aui/are. dr. et hic mini-
Puer. strator/ris. de ministro/as. dr. hic puer/eris. de pus/puris. i. custodia. Uñ qui-
dam. Pone pueros in pure. i. custodia. Uel puer dr a punio/is: qr pueri debent
puniri et coherceri verberibus ne in vitiorū precipitiū delabātur.
¶ Et nota q tribus modis dicitur puer. Natiuitate: vt puer natus est nobis. Eta-
Assecla te: vt decēnis/nouēnis. Obsequio et fidei puritate: vt dñs ad hieremiā. Puer me-
us es tu noli timere: et hoc vltimo modo hic accipitur. ¶ hic et hec assecla/cle.
sincopatur de assecula. i. comes vel seruus q sequitur aliquē: et dr de assequor/ris
Satrapa ¶ hic satrapa/pe. dr de satis aduer. qualitatis. Et dicitur satrape vno modo sa-
pientes iudices vel reges. Et dicitur quasi sapientes vel potētes. ang. (a wyse
Juge/or kynge/or duke / or mayer of a puynce/or a cyte).
Satelles ¶ hic satelles/litis. pprie est minister crudelitatis et scelerū miles/tyrānus/ma-
lefactor/socius latronū domesticus. angl. (a catche pol or a blaye erconde) Et
dicitur a satisfacio/cis. Et satelles dr q heret alteri iuxta latus ad custodiam: et
tūc deriuatur a latus/teris. vel ab alter: qr adheret alteri iuxta latus ad custo-
diam. quilibet tn̄ miles potest dici satelles. Unde hoc satellicium/cii. id est offi-
cium vel exercitiū vel stipendium: vnde et cuiuslibet artificis suum est satellici-
um: et nō tantum militie.

Foramen Cancellus porus/forus: atq; fenestra foramen.
Cancellum muri quadratum dico foramen
In quo sunt solite sibi nidificare columbe.
Cancellus templi pars intima dicitur esse
Est cancellare que sunt damnanda notare
Nomina per medium que singnant linea ducta
Qui mala scripta linit hic cancellarius extat

In cruce cancellat pro nobis brachia christus

¶ Ista noīa sunt idē in significatione cū hoc noīe foramē/minis. ¶ hic cancellus/li. Foramen.
¶ porus/ri. est minimū et subtile foramen in corpore per qd sudor emanat .i. Porus
fluit. ¶ hic forus/ri. Vñ foro/ras/aui .i. cauare. vel de foro/as. dr hoc foramē/is Forus
Et est forus foramē in naui per qd exit remus. Vñ Lucā. ad summos repleta
foros ¶ hec fenestra/tre. dr a fero fers. ⁊ extra: quasi ferēs lumē ab extra ¶ hic Fenestra
cancellus/li. de hic cācer/cri. Et est equiuocū. Nā cancell⁹ est foramen quadra Cancellus est
tū in pariete in quo colūba nidificat. Et cācellus dr intima pars ecclesie. Et cā equiuocum.
cellus/li. dr aula palacii. Vñ cācellarius dr qui habitat frequēter in cācello pa-
lacii. Et est officiū cācellarii scripta regis vl' pncipis inspicere: ⁊ male scripta et Notabile
false cācellare: ⁊ bñ et fideliter scripta signaculo sigilli impōnere. Cācellare est
notare noīa .i. v'ba dāñosa cū vna linea ducta per mediū illoꝝ falsoꝝ verborū.
vt hic. Itē cancellare est transponere man⁹ vl' brachia. Unde xps dr cancellasse
se manus suas in cruce pro nobis.

Fossa specus fouea spelunca cauerna vel antrum Fossa
Scrobs scrobis est fouea: sed scobs scobis vnde fit illa.
Traco vel anfractus cauus his addatur abyssus
Unde fluunt ymbres celi cataracta meatus.

¶ Ista noīa sunt eiusdē significationis cū hoc noīe hec fossa/se. ⁊ deriuatur de fodio/ Specus.
dis/fodi. ¶ hoc spec⁹/rꝫ. hoc specū/ci. hic specus ci. hec spec⁹/c⁹/cui. vel hoc spe Fouea
cu indeclinabile in singulari numero. ¶ hec fouea/uee. a foueo/es. dr .i. fossa: sed
fouea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferēter tñ fouea et fossa
accipiuntur. Itē fouea proprie est spelunca subterranea vbi aliqd fouetur. Vñ
illud. Vulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos: filius aūt hoīs nō habet vbi Spelunca.
caput suū reclinet. Vñ hec fouella/le. diminutiuū. ¶ hec spelūca/ce. de speleū/ Cauerna
⁊ est speleum grece idē quod spelūca latine. hec cauerna/ne. de hec cauea uee. Antrum.
dr. hoc antrū/tri. est grecū: idē quod spelūca latine. hec scrobs/bis. dr de scro- Scobs
pha/phe. pprie fouea quā scropha .i. sus facit. ¶ Nota differentiā inter scrobs Scrobs
bis ⁊ scobs/bis. Scrobs/bis. est fouea .i. fossa: sed scobs/bis. est illud qd eicitur
de fossa .s. purgamentū fosse. Sed pprie est purgamētū dom⁹. vñ scobo/as/are
.i. mūdare pprie domū. v'. Ulla scoba leuat: sed scobs bis aspera planat. Item
scobs/bis. est instrumentū ferreū q̄ ligna planātur: ⁊ dr de scobo. Traco/onis. Traco
media correpta est via subterranea. ¶ hic amfractus/us/ui. de am ⁊ frango/ Amfractus
gis. ¶ hic cau⁹/ui de cauo/as. dr. hec abyssus/si. dr de a qd est sine: ⁊ byssus qd Cauus.
est clarus: quasi sine claritate. hec cataracta/te. est via subterranea qua aq̄ sub Abyssus.
terra discurrit. Vñ per translationē in celo dicūtur caracte nubes vel discurs⁹ Cataracta
ac meatus pluuiarū vel tonitrua.

Raptor vel predo latro latrunculus et fur
Sunt et stratilates abigei vispiliones
Tempore nocturno fur aufert: latro diurno

Uispilio quasi vi spolians de iure vocatur
Quosdam stratilates quasi strata dico latentes
Qui pecus aut pecudes abigunt hi sunt abigei.

Fur
Latro
Predo
Raptor
Stratilates
Uispilio
Abigeus.
Abiges

¶ Nola hic posita ꝯueniūt in figtione cū hoc noīe hic ⁊ hec fur/furis. a furuus/a/ū. dicitur. i. obscur⁹/niger. Et dr̄ fur: qꝛ noctis vtatur tp̄e. Proprie aūt fur est q̄ de nocte vadit/⁊ ꝑfodit domos. Et de fur hic furūculus/li diminutiuū. ⁊ hoc furtū/ti. Et est furtū aliene rei inuito dn̄o abstractio.
¶ Latro vero q̄ latet in siluis ⁊ spoliat trāseuntes. vñ latrūculus/li. diminutiuū: ⁊ dr̄ a lateo/es. hic predo/nis. de hec preda/de. dicitur. ¶ hic raptor/oris. de rapio is. dr̄. ¶ Stratilates dicūtur latrones quasi latētes in stratis vñ videtur cōponi. ¶ hic vispilio/onis. cōponit̄ de vi ⁊ spolio/as. vñ vispilio q̄si vi spolians dr̄. hic abigeus/gei. ⁊ hic abiges/gis. quod idē est: ꝓprie fur armētorū et pecoꝝ: eo ꝙ abigat illa deorsum vt cōpetēti⁹ illa furari possit. Itē abige⁹/gei. id est q̄ pecora terre facit vel cū virga vel cū mātello. Et dicitur de abigo/gis/abegi/abactū/ctu. i. fugare/separare/de vno loco ad aliū agere.

Gladius.

Rumphea vel framea gladius vel mucro vel ensis
Addatur sica: sicarius exit ab illa.

Rumphea.
Framea.
Gladius.
Mucro
Ensis.
Ensiculus.
Ensifer
Sica

¶ Ista nola sunt idē in figtione cū hoc noīe hic gladi⁹ dii. ¶ hec rūphea/phee. gladi⁹ flāmeus et versatilis bis acut⁹ ante portas paradisi posit⁹. hec framea mee. a ferrū dicit̄ quasi ferrea gladi⁹ ab vtraqꝫ parte acut⁹: vel a fremo/is. qꝛ fremere facit meticulosos. hic gladius/dii. dicitur de hec gula/le. Et hoc interest inter gladiū et ensem. Nā ensis tm̄ de ferro est/sed gladius totus est. ¶ hic mucro/onis. de mucro grece quod est longū latine. Et ꝓprie mucro est cuiuslibet teli acumē: sed ponit̄ sepe ꝑ gladio. hic ensis/sis. a seco/as. dr̄ fm̄ hug. Uñ ensiculus/li. diminutiuū. Et ensatus/a/ū. i. cū ense armat⁹. Et ensifer a/ū. q̄ fert ensem. Et hoc ensicrū/cri. occisio facta ꝑ ensem. hec sica/ce. ꝓprie est abscōditus gladi⁹ in baculo qualem habēt latrones insidiantes viantibus.

Est stilus graphium calamus scriptoribus aptus.
Atqꝫ pugillaris fertur capiente pugillo

Graphium.
Stilus.
Calamus.
Pugillaris

¶ Ista sunt eiusdē figtionis cū hoc noīe graphiū/phii. ⁊ dicit̄ graphiū vel graphius/graphii scriptura. Stilus a sto/stas. qꝛ stat in cera. ¶ hic calamus/mi. ꝓprie est cāna: qꝛ stipula segetis: vel ex immisso flatu calescit. Et ponitur ꝑ stilo vel pēna: qꝛ cū illo ante inuentionē penne scribebāt. hic pugillaris/ris. i. graphium: ⁊ deriuatur de hic pugillus/li.

Gratulor exalto letor plaudoqꝫ resulto
Gaudeo tripudio vel ouo cum iubilo psallo
Jocundo simul exhilaro sit in his hilaresco

¶ Omnia ista v̄ba idē signt. ¶ Gratulor/aris. v̄bū deponēs de gratus/a/um. Exulto/as/aui/are. frequentatiuū de exilio/lui. vel exulii/ire/exultū/tu. u in o/ fit exulto/as. Letor/aris. verbū deponēs. de letus/a/ū. Plaudo/dis/plausi/ere .i. gaudere: & cōponitur applaudo/dis. de ad & plaudo/dis. Resulto as/aui/are. frequentatiuū de resilio/is. resultū/tu. u in o fit resulto/as. Gaudeo/des/gauisus sum/dere. v̄bū neutropassiuū. Unde hoc gaudiū/dii. & hoc gaudiolū/li. diminutiuū. Tripudio/as. de hoc tripudiū dii. Unde hic tripudiator/ris. & tripudiatrix/cis. ¶ Ouo as/aui/are. i. gaudere. Jubilo/as/aui/are: de hic iubil⁹/li. Psallo/lis/psalli/psallere. caret supinis v̄bū neutrū. Jocūdor/aris/atus sum/dari. dicitur de iocūdus/a/ū. & pducit p̄mā syllabā iocūd⁹ et iocūdor. Exhilaro/as. cōponitur de ex et hylaro/as. & scribūtur cū vno l/hilaris/hilaro. exhilaro/hilarasco/cis. Itē reperit hilaresco cis. & tūc venit de hoc v̄bo hilaro. as. addita co.

Gratulor
Exulto
Letor
Plaudo
Resulto.
Gaudeo
Tripudio
Ouo
Jocundor
Exhilaro

Gybbus vel struma fertur pars turgida dorsi,
Hinc gybbosus strumosus dicitur inde

Gybbus.

¶ Ista duo nōia idē signt: sed sic differūt: qr gybbus est tumor i dorso. Un̄ gybbosus/a/ū. Et hic gybber/bri. i. gybb⁹ vel ille q̄ habet gybbū. Hec struma/me. est tumor i pectore. Et d̄r de struo/is. vn̄ strumosus/a/ū. & hec strumositas atis.

Gybbus.
Struma.

Horreo formido metuo timeoq̄ tremisco
Et tremo cum paueo trepido pauidoq̄ pauesco

Horreo.

¶ Ista v̄ba idē signt. Horreo/res/ui/ere. quod cōponitur exhorreo/es. Un̄ horridus/a/ū. Formido/as. cōponitur reformido/as. Metuo/is/ui/ere. sine supino. Timeo es/mui/ere. sine supino. Tremisco cis. inchoatiuū cōtremisco. Et de tremo/tremor/oris. & tremebūd⁹ a/ū. & tremulus/a/ū. Un̄ tremulo/as. & tremefacio/cis. & tremefio/is. per cōpositionē. Tremo qd̄ neutrū est facit p̄teritū in ui & supinū in itū cū cōpositis exceptis tremefacio et tremefio q̄ faciūt tremefactū tu. ¶ Paueo/es/ui/ere. sine supino & cōponitur cū ex: & d̄r expaueo/es. Un̄ expauesco/cis. inchoatiuū De paueo pauid⁹ a/ū. Un̄ pauido/as. & de paueo pauesco/cis. inchoatiuū verbū. Trepido/as/aui. de trepid⁹/a/um. dicitur.

Timeo
Tremisco
Tremulo
Paueo
Pauido

Ignis et igniculus fornax focus atq̄ caminus
Est rogus atq̄ pyra fornacula iungitur istis.

¶ Ista nōia sunt idē in significatione cū hoc nōie hic ignis/nis. quod cōponit̄ de in qd̄ est nō: & gigno nis. quasi nō gignēs: qr nihil ex se gigni possit: sed consumit cuncta que reperit. Unde igniculus. ¶ Hec fornax/acis. a fos quod est ignis Et dicitur fornax quasi fos vrna vrgens. Unde hec fornacula/le. vel hoc fornaculum/li. in eodem sensu ambo diminutiua. ¶ Hic focus/ci. de foueo/es. dicit. et est focus quicq̄d fouet ignē. ignis est ipsa flamma. ¶ Hic caminus/ni. de campso/as. dicitur: quod idem est quod flecto/tis. et dicitur sic. qr flammas in se reflectit. ¶ Hic rogus/rogi. a rogo/as. dicitur: et est rogus ignis pro mortuo: sed est proprie compositio lignorum priusq̄ corpus impositum est.

Ignis.
Fornax.
Focus
Caminus
Rogus

Pyra. ¶ Hec pyra/re. dr ignis: a pyr grece qd est ignis latine. Sed hec pyrra/re. pro-
prium nomen mulieris. Unde versus. In fervente pyra calet ovum femina pyrra. et
est rogus dum non accensus est. Pyra dum ardet. Bustum postquam arserit.

Janua/porta/fores/bifores sunt hostia valve

¶ Ista noia idem signt cum hoc noie hec ianua/nue. Et est ianua proprie primus in-
gressus/primus introitus. Vel ianua est hostium quale videmus in cellariis per quod
videri potest intus et extra. Et dicitur a iano deo principii: quia ianus fingitur vide-

Porta — re ante et retro. ¶ Hec porta te. proprie est civitatis. Cum enim antiqui civitatem aliquam
volebant edificare in circuitum deducebant aratrum ne terram tangeret et portabant.
Potest etiam ab aliis dici porta ab exportatione vel importatione rerum per eam
Et a porta hec portacula/le. diminutivum. Et hic portitor/oris. i. ianitor. Et hic
portensis/sis. pro eodem. Et hic porticus/ci. domus illa que preest foribus. et dicitur

Fores — sic: quia ibi fit transitus et non standum fit: quasi porta vel porticus sit ibi aperta. ¶ Fo-

Hostium — res sunt que extra volvuntur: et dicuntur de foris. Componitur cum bis/ et tunc bifores: et
sunt duplices fores. Hostium/tii. ab hostis dr: quia hostem moratur: ibi enim adver-

Valva — sariis nostris nos obicimus. Hec valua/ve. a valuo/uis. dr: et sunt valve que in-
tus aperiuntur et volvuntur: et sunt duplices et replicabiles: quia in se replicantur
cum aperiuntur. Valua a velo: quia a se velent.

Insanus vehemens/vecors vesanus et excors:
Secors et demens bacchans/cerritus et amens

Insanus. Vehemens — ¶ Ista noia conveniunt in significatione. Insanus a/um. quod componitur de in et sanus. Hic et hec
et hoc vehemens/tis. componitur de ve/ et habeo/habes. et hec mens/mentis. Unde ve-

Vecors — hemens quasi ve habens in mente. ¶ Hic et hec et hoc vecors/dis. componitur de ve/
et cor cordis. Unde vecors quasi ve habens in corde: vel componitur de ve quod est sine et

Vesanus — cor quasi sine corde. ¶ Vesanus/a/um. de ve: et sanus/a/um. quasi non sanus: vel sine

Excors — sanitate. Hic et hec et hoc excors/dis. componitur de ex prepositione. et cor/cordis
¶ Hic et hec et hoc secors/dis. de se quod est sine: et cor/dis. Hic et hec et hoc demens/

Bacchans — de de: et mens/tis. ¶ Hic et hec et hoc bachans/tis. de bachor/aris. i. furere vel in-

Cerritus — sanire. Cerritus/a/um. de ceres/reris. dea frugum in festo cuius solebant furere: et in-
sanire sicut in festis bachi. Hic et hec et hoc amens/tis. de a quod est sine et mens/tis.
quasi sine mente.

Tartarus infernus acheron stix orcus avernus
His erebum barathrum coniungas atque gehennam

Infernus. — ¶ Ista noia idem signt cum hoc noie hic infernus/ni. quod declinatur in plurali. hec
inferna/orum. neutri generis. et dr de infra: quia in inferiori parte terre est. vel infra terram
quia sicut cor hominis est in medio corporis: ita infernus in medio/terre esse perhibetur

Tartarus. — ¶ Hic tartarus/ri. et plr hec tartara orum. dr a tartarus. vel a tartari grece quod est
horrere latine: et tremere. Et est tartarus profundissimus locus infernorum de
quo neminem extrahit deus. Illis enim est fletus et stridor dentium/ horror te-
nebrarum/tremor frigoris. Unde tartareus/a/um. et tartarinus/na/num.

¶ hic acheron/ontis. dr ab a qđ est sine: ⁊ chere salus quasi sine salute et salu- Acheron
tione. hec stix/gis. i. fluuius infernalis: ⁊ dr de stigo/as. i. stimulo/as. qr valde Stix.
stimulat et angustiat potātes de eo. Uel dicitur a sto/stas. qr semper stat ad
penā: vel a statim: qr statim interficit. Uel a greco stigestos quod est tristicia/
qr tristes facit: ⁊ qr tristiciā gignit: ⁊ sepe ponitur pro inferno. vnde stigus/a/ū
⁊ hic et hec stigialis/et hoc le. ¶ hic orcus/ci. dr de orce grece qđ est capere la- Orcus
tine: qr quos capit semel iterū nō reddit. ¶ hic auernus/ni. cōponitur ab a qđ
est sine et ver quasi sine vere. i. delectione. ¶ hic erebus/bi. de horreo/ es. dicit Auernus
hoc baratrū est nomē nimie profunditatis vel altitudinis. Et est dictū quasi Erebus
vorātrū. i. vorago atra ex profunditate: qr oia deuorat. ⁊ qñqȝ dr infernus: ⁊ qñ Baratrum
qȝ pfundissimus locus inferni: a quo deus nemiuē extrahit: qñqȝ fossa: qñqȝ gur
ges vertiginosus: qñqȝ vēter. Unde baratro/onis. i. leccator: qr omnia baratro
. i. ventri cōmittit. ¶ hec gehēna/gehēne. dicitur de ge quod est terra ⁊ henō Gehenna
profundum: quia in profunditate terre est.

Est iuncus biblus cyꝛpusqȝ papirus arundo
Cum canna calamus simul est his associandus

¶ Ista noia conueniūt in significatione cū hoc noie hic iūcus de iungo/gis. eo qȝ ali- Juncus
quid cū eo iūgitur vel ligatur. vnde hic iunculus/li. diminutiuū: qr iunctis radi
cib⁹ hereat. hoc iuncetū/ti. loc⁹ vbi iunci habundāt: ⁊ iūceus/a/ū. de iūcis exi-
stēs vel ad iūcos pertinēs: ⁊ inde hec iūcata. i. lac pcretū ⁊ iūcis inuolutū. ¶ hic
biblus/bli. a bibo/bis. qr aquarū est biblus. hic cypꝛus/pi. a carpo/ pis. Unde Biblus
cypꝛus/a/ū. hec papyꝛus/ri. a pyꝛ grece qđ est ignis: eo qȝ igni ⁊ cere est aptus. Cypꝛus
hec cāna de cano/is. dr: qr in eo canitur. vñ hec cannetū ti locus vbi cāne cres- Papyꝛus.
cūt: et hec cānula/le. ⁊ hec cānella/le. ambo d[i]minutiua. hic calamus/mi. a ca- Canna
leo/les. i. cāna vel stipula segetis: qr ex immisso flatu calescit. Unde calamizo/ Calamus
as. i. lete cātare et calamos post messores colligere. Et hec calamitas/ atis. i.
miseria dicta a calamo. Cāna q̄ est inanis et vacua: et ad instar calami. ꝓprie
quidē est calamitas qñ aliqs nō habet in spe nec in re: nec exteri⁹ nec interius:
sicut cāna vacua est ⁊ exterius ⁊ interi⁹. hec arūdo inis. ab arco/es. dr: qr cito Arundo
aret ⁊ ꝓpꝛie dr foliū dependēs: sed simpliciter sepe ponitur ꝓ cāna. Uñ arūdi-
neus/a/um. ⁊ hoc arūdinetū/ti. locus vbi arūdines crescūt.

Suffio thurifico suffumigo cum quibus addo
Incenso sensum dedit istis vsus eundem
Suffio fumatur quod sic autoꝛe pꝛobatur
Et suffire locum sumpta pꝛoperabat acerra.

¶ Ista verba habent vnū et eandē significationē. Suffio/suffis/suffiui/ire. de sub ⁊ Suffio
fio/fis. et tunc suffio est actiuum. anglice (to ensense). Thurifico/as. de thus/et Turifico
facio/cis. Suffumigo/as. de sub et fumigo/gas. ¶ Incēso/as. de in et censo/as. Suffumigo.
vel deriuatur ab incendo/dis. quia thurificantes incendunt thus. Incenso as Incenso.
verbum deponens frequentatiuum de incendo/dis.

Acerra ¶ hec acerra/re.i.thurribulum. Ille vltimus versus est versus Uirgilii inductus in exemplū quomodo suffio/is.idē est qđ thurificare vel suffumigare.

Interimit perimit interficit & necat occat
Occidit mactat extinguit siue trucidat
Suffocat iugulat funestat siue sugillat
Mortificat truncat distermiat examinatqȝ.

Interimo. Perimo. Neco. Notabile ¶ Ista verba conueniūt in significatione cū hoc verbo interimo/mis. qđ cōponitur de inter & emo/is/emi/ere. ¶ Perimo/is.de per & emo/is. Interficio/cis. de inter et facio. Neco/as/aui/are. & cōponitur eneco:perneco/as. Et nota qȝ neco/as. & oia sua cōposita faciūt preteritū in aui vel in ui: vt neco/as/aui vel necui. & supina in atū vel in nectū: vt necatū/tu. vel nectū/tu. vt dicit Hugui. ¶ Occo Occo/as/aui/are. de ob et ceco deriuatur. Et ꝓprie occare est cū rustici ratione et satione dimissis grādes glebas cedūt: et ligonib⁹ frangūt/sed ponitur ꝓ scindere/secare/& trūcare: vñ hec occa/ce quoddā instrumentū ad ꝓscindendū terrā aptū: sicut rastrū. & cōponitur occo: exocco/cas. & est actiuū cū suis cōpositis. ¶ Occido Occido/dis/di/re. penul. producta de ob & cedo/dis/cedi/re. penul. ꝓducta. cessū/ Macto sū. in supinis. & est actiuū. ¶ Macto/as/aui/are. i. interficere. vñ hoc macellum li. ang. (a boucherye) qȝ ibi mactātur pecora. Uñ hic macellio/onis. & hic macellarius/rii. q̄ pecora mactat & vēdit carnes. ¶ Extinguo/is/tinxi/guere. de ex & Trucido stinguo/guis. qđ nō est in vsu. Trucido/as/aui/are. de trux/cis. dr̄. Suffoco/as Suffoco aui/are. media ꝓducta cōponitur de sub et hec faux/cis. ¶ Jugulo/as. de hec Funesco. gula/le. dr̄. Funesto/as. de funestus/a/ū. Sugillo/as. de suggero/ris. & est sugil Sugillo. lare suffocare/strāgulare/vel manū gule dare & eā stringere: & tūc dr̄ q̄si suggu Mortifico lare. i. sub gula capere. ¶ Mortifico/as/aui/are. de mors/tis. & facio/cis. Trūco/as/aui/are. de trūc⁹/ci. dr̄. ¶ Distermino/as. de dis & termino/as. Exanimo Examino/as. de ex & animo/as. cōponit: & est idē qđ debilitare/ terrefacere / vel vitā alicuius rapere.

Ueneficas/magicas: dicas lānas quoqȝ sagas.
Istis signantur eandem quibus associantur
Hec incantatrix/strix/sagana/prestigiatrix

Uenefica Magica ¶ Ista noīa sunt eiusdē significationis cū hoc noīe venefica/ce. angl'. (a wytche) et dr̄ a venenū/et facio/cis. & potest declinare mobiliter veneficus a/ū. Hec magica/ce. vel magicus/a/ū. Hec lāna/ne. a lanio/as. & dr̄ lāna q̄si lania a laniando: scȝ puerorū. Fabule fingūt lānas clausis ianuis intrare: & infantes corrūpere & laSaga. niare & postea viuos restituere: & hñt holis vultū sed corp⁹ bestiarū. ¶ Hec saga ge. a sago/gis. i. ingeniose aliqđ facere. Et est saga ingeniosa vl' incātatrix vl' diuinatrix. Uñ hec sagana fuit nomē cuiusdā incātatricis: sed ponit mō ꝓ qualiIncantatrix. bet incātatrice. Itē sagana est gen⁹ gūmi vel festis. Hec incātatrix/cis. ab incāStrix. to/as. dr̄ incātare. angl'. (to enchaūte) sicut faciūt magici. ¶ Hec strix ꝓprie est q̄dā auis nocturna de sono vocis dicta: q̄ñqȝ ei clamat/stridet/hec auis scȝ strix vulgo dr̄ amare pueros vñ & lac ꝓbere fertur nascētib⁹: & dicitur a strideo des.

¶ hec prestigiatrix/cis. de hoc prestigium/gii. dicitur: et est prestigiũ quedam species magice artis scʒ humanorũ dr̃ sensuum illusio: ꝛ dr̃ prestigiũ a pstringẽdo: q2 aciem oculorũ prestringit: per prestigiũ incredibilesq rerũ mutatiões videtur fieri: vt terre cumulus videt̃ castrũ/lapis videtur talentũ/seges cohors militum galeata.

Hystrio vel palpa mimus vel gesticulator
Est ebulo nebulo parasitus scutra leccator
Sic pantonominus: comedus vel ioculator
De serpente nepa dictos his adde nepotes.

¶ Ista noĩa sunt eiusdẽ significationis. hystrio/nis. angl'. (a joguler) q2 herra= Hystrio
uit a bordoare. Et dr̃ hystrio ab hysterio grece qđ est testiculare latine ¶ hic
palpo/nis. de palpo/as/aui/are. i. adulari. ¶ hic mim⁹ mi. dr̃ ioculator: ꝛ cõpo Palpo
nitur cũ panteo qđ est deus: ꝛ dr̃ pantonimus/mi. i. deus vel dñs vel magister Mimus
vel princeps mimorũ. ¶ Et nota q qui mimo vel huiusmodi ioculatori b⁹ do
nat xenia nõ minus arguitur q̃ si dyabolo sacrificiũ immolaret. Unde quidã
Mimo donare thus est dare et demonizare. hic ioculator/oris. a ioculor aris
hic epulo/is. ab hoc epulũ/li. hic nebulo/onis. a nebula/le. hic parasitus/ti. a Nebulo
parapsis/dis. hic et hec scurra/re. a sequor/ris. ꝛ hec curia/rie. dr̃ componi: ꝛ est Scurra
scurra leccator/vaniloquus proprie: ꝛ dr̃ scurra qui sequitur curiã gratia cibi:
q aũt dr̃ scurra quasi scutellã radẽs vel rodẽs ethimologia est et nõ cõpositio
¶ hic leccator dr̃ de hec leca/lece. ꝛ est leca ꝑprietas lingendi de lingo/gis. lin Leccator
xi/linctũ/ctu. dr̃ hec leccacitas. i. proprietas lingendi. hic leccator/ꝛ hec lecca=
trix. hic comedus/di. a comedia dr̃: vel a comos qđ est villa. ¶ hic nepos/tis. Comedus
pro leccatore dicitur. Et hec nepa pro quadã serpente. Nepos

Calx/scrupus et scrupulus/mola calcul⁹ atqʒ mo=
laris.
Addatur cautis: quia sepe fit obuia nautis
Petra/lapis/saxum/scopulus/silicesqʒ lapillus.

¶ Ista nomina sunt eiusdẽ significationis. hec petra tre. dicitur de petros gre Petra
ce quod est durum latine. vnde petrosus/a/um. vel petra de pes et tero/ris. vñ
petra quasi pede trita. hic lapis/lapidis. de laos grece/quod est lapis latine
dicitur. Unde hic lapillus/li. ¶ hoc saxum/xi. de scindo/dis. dicitur. vnde saxe⁹ Saxum
a/um. ꝛ saxosus/a/um. hic scopulus/li. vnde scopulosus/a/um. hic et hec silex/ Silex
cis. i. lapis durus sic dictus: q2 ab eo saliat ignis. Unde silicius/a/ũ: et silice⁹/a/
um. de silice existẽs: vel ad silicẽ pertinẽs. hic lapill⁹/li. diminutiuum de lapis
¶ hic calx/cis. minimus lapis a calco/as. dicitur. ¶ hic scrupus/pi. paruus la
pis asper: a scrutor. vnde hic scrupulus/li. diminutiuũ. ¶ hec mola/mole. dici= Scrupus
tur de molo/molis. ¶ hic calculus/li. diminutiuum de calx/calcis. hic molaris
de hec mola/mole dicitur. hic cautis de caueo/caues. dicitur: quia caueri de=
bet a nautis. Cautis

Lectus. Est thorus et stratum lectū thoreuma grabatum
Accubitus his dormitoria iunge cubile.

Thorus. Grabatum ¶ Ista noia idē signt hic thorus/ri. ꝛ dicitur a torqueo/es. hoc stratū/ti. de sterno/nis/straui/sternere. dr. ¶ hic lect⁹/cti. de lego/gis. dr. Vñ hic lectulus/li. diminutiuū. ꝛ hec lectica/ce. currus in quo sternitur lect⁹: vel dr lectica ſm q̄sdā a lectꝫ herbis. ꝛ est idē qđ thor⁹. ¶ hoc thoreuma/tis. ꝛ est nomē grecū. ¶ hoc grabatū/ti. dr a grabaton grece quod est caput latine. hic accubitus/tus/tui. de accūbo/bis. hoc dormitoriū/rii. de dormio/mis. dr. hoc cubile/lis. dr de cubo/as/aui/are.

Luna Phebe vel luna tytania cynthia mene.
Ac nouitas lune neomenia dicitur esse

Tytania. Mene ¶ Ista noia vnū et idē signt. hec phebe/bes. hec luna de luceo/ces. dr. hec tytania/nie. dr de tytan/tanis. quod est sol. ¶ hec cynthia/thie. de cynthius/thii. quod est sol dr. ¶ hec mene dicūt greci vbi nos dicimus luna. Et mene ꝓut est luna cōponitur de neos grece quod est nouū latine: ꝛ dr hec neomenia/nie. i. nouitas lune vel noua luna: quā nos alio noīe nouiluniū appellam⁹: de nouus a/um. et hec luna/ne.

Cartula vel carta codex liber atq3 libellus
Si breue longari licet et longum breuiari
His codicillus coniungitur atq3 volumen

Carta. Notabile Liber. ¶ Ista noia sunt eiusdē signtionis. hec carta/te. ꝛ dr de careo/es. eo q caret pilis et carne. Vñ hec cartula/le. diminu. hic codex/cis. vñ hic codicillus/li. ꝛ dr codex de hoc noīe codex/icis. quod est trunc⁹ qđ dr codex quod est idē. ¶ Et nota q codicillus nō potest stare in ṽsu: qꝛ ista syllaba di. est breuis: ꝛ stat inter duas syllabas co et/ci. ꝛ iō nō potest in versu stare: ꝛ ideo excusat se autor cū dicit Si breue longari. ¶ hic liber/bri. dr de liber/a/ū. vnde hic libellus/li. diminutiuū hoc volumē/nis. de voluo/is/ui/voluere/volutū/tu.

Gustu libellum visu commendo libellum

Libellum ¶ hic ponit differentiā inter hoc libellum cui⁹ prima ꝓducitur: ꝛ libellū cuius prima corripitur. Libellū cui⁹ prima longatur est diminutiuū de hoc libū: ꝛ est libū quidā panis: sed libellū cui⁹ prima producitur est actūs casus hui⁹ nominis hic libellus/li. quod est paruus liber.

Subligar et ligula caligas quia subligat alte

¶ Ista duo noia hoc subligar/ris. de subligo/as. ꝛ hec ligula/le. de ligo/as. significat idem.

Iunge luto cenum quibus addo volutabra limū.

Cum sterquilinio predictis adiice fimum
Hinc scenolentus illimis dicitur inde.

¶ Ista nõia sunt eiusdẽ sig̃tionis. hoc lutũ/ti. ꝛ dicitur de luo/is. hoc scenũ/ni. Lutum
dicitur de hec cena. ¶ Hoc volutabrũ/bri. penultima correpta de voluo/uis/ꝛ Uolutabrum.
pprie volutabrũ est illud in quo porcus inuoluit se. ¶ Limus/limi. de hic ꝛ hec
leuis et hoc leue dicitur. Et cõponitur cũ in: et dicitur hic et hec illimis et hoc Limus
illime. i. purũ mundũ et sine limo. Item scenũ cõponitur cũ lent⁹ quod est ple=
nũ: ꝛ dicitur scenolentus ta/tũ. ¶ Hoc sterquilinũ/nii/stercus vel loc⁹ plen⁹ ster Scenum
corib⁹. Et dicitur sterquilinũ, a stercus stercoris. Stercus a sterno/nis. Sterquilinũ.

Dic mare dicq̃ꝫ salum dic equora dicq̃ꝫ profundũ — Mare
Dic pelagus pontum freta iungas et bitalassum
Dic amphitritem: qui circuit et terit orbem

¶ Ista nomina sunt eiusdẽ significationis cum hoc nõie mare/ris. ꝛ dr̃ a meo/
as/aui/are. qꝛ cõtinuo meatui. i. transitui est. ¶ Hoc salum/li. a sal salis: qꝛ aqua Salum
maris est salsa. ¶ Hoc equor/ris. dicitur de equus/a/ũ. qꝛ eius superficies equa Equor
est. i. equalis nulla procella mouẽte mare. Similiter mare dr̃ altũ: qꝛ altũ est ꝛ
profundũ. Hoc pelagus/gi. de pello/lis. dr̃: qꝛ pellitur huc ꝛ illuc per procellas Pelagus
ꝛ tẽpestates. ¶ Hic ponthus/ti. de hic põs/tis. dr̃ per contrariũ: qꝛ nõ possit põ Ponthus
tari. i. habere ponte. ¶ Hoc fretũ/ti. i. mare. Et dicitur a fretus/a/um. impaui= Fretum
dus tutus per contrarium: qꝛ fretũ reddit pauidum. ¶ Hoc bitalassum/si. i. du Bitalassum.
plex mare vbi duo maria ɔcurrũt. Et dicitur de bis ꝛ talassim grece qđ est ma
re latine. ¶ Hic amphitrites/tis. dicitur ab amphi qđ est circũ et tritea qđ est
tritor: quasi circũtritor orbis: ꝛ est grecũ nomen. Unde Ouidi⁹ in primo meta= Amphitrites.
mor. Nec brachia longe. ꝛc. Margine terrarũ porrexerat amphitrites. Et est
versus spondaicus.

Est meretrix scortum thays lupa capra chimera — Meretrix
Post nonam prostans nonaria iungitur istis

¶ Ista nõia sunt eiusdẽ significationis hec meretrix cis. Et dicit̃ meretrix qua
si meretrica. i. clara trica. i. plica vestis. Sꝫ ethimologia est. Cõponitur eñi me
retrix a merces/cedis. et trico/as. i. impedio/dis. ꝛ dicitur meretrix quasi pro
mercede hõiem tricãs. i. impediens. Uel deriuatur de mereor/mereris: qꝛ me Scortum
retur preciũ libidinis. Hoc scortũ/ti. a scortes/tis. qđ est pellis arietis. Uel dr̃ a
scorton grece qđ est dulce latine. ¶ Hec thays/idis. propriũ nomẽ cuiusdã me= Thays
retricis: ꝛ nũc pro omni meretrice accipitur. ¶ Hec lupa/pe. similiter dr̃ mere Lupa.
trix. ¶ Hec capra/pre. qꝛ fetet vt capra. Et chimera dr̃ meretrix. Unde quidã. Chimera
Omnis re vera meretrix est dicta chimera. Parte leo prima/media caper/an
guis in ima. Nõ moror cetera exponere: qꝛ sensus patet intelligẽti. ¶ Hec nona
ria/nonarie est meretrix prostans in nona vel post nonã. Prostare verbũ me=
retricum est: nam meretrix prostat ante hostiũ prostibuli parata cuilibet com
misceri.

Gausape mensale mappas manutergia dicas
Addas mantile manibus quasi tela vocamus

Gausape
Mensale.
Mappa
Manutergiũ.
Mantile

¶ Ista nõia idem signt. hoc gausape/pis. & dr de gaudium & sapio/pis. ¶ hoc mensale/lis. de hec mensa/se. dicitur: qr tegit mensam quando comedimus. ¶ hec mappa/pe. de manus & pio/as. qr piat. i. mũdat manus. ¶ hoc manutergium/gii. de hec manus et tergo/gis. & est proprie manutergiũ quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ hoc mantile/lis dicitur de manus et hec tela quasi tela pro manibus.

Miles eques tyro tyrunculus atqꝫ quirites
Atqꝫ neoptolomus nou⁹ est regnator in istis

Miles

Eques
Tyro.

¶ Ista nõia signt vnũ et idẽ cũ hoc nõie miles cõmunis gñis. Unde Ouidi⁹ in epistolis. Nescio que subito faceret mihi causa doloris. Et rudis ad partes: et noua miles erã. Et dr miles a mille: qr olim mille milites erãt in nũero. ¶ hic & hoc eques/tis. i. miles de equus/equi dr. ¶ hic tyro/onis. dr de tyro grece qd est fortis latine. Et est tyro nouus miles nouiter ad militiam electus sic dict⁹: qr fortis ad hoc officiũ solet eligi: vel qr ad querendũ probitatẽ se angustiat laborãdo p diuersa regna. Unde et tyro grece dr angustia latine. Et de tyro hic tyrunculus/li. & hoc tyrociniũ/nii. noua militia officiũ tyronis/rudimentũ/initiũ/nouitas militie. ¶ hic quiris/tis. dr de quirinus/ni. i. romulus q cõdidit romam: & proprie quiris ciuis roman⁹ dr quiris. ¶ hic neoptolomus/mi. dr a neos qd est nouũ: et ptolomus miles: quasi nouus miles. Vel a neos nouũ et tholomos regio: quasi de nouo regnans. Et neoptolomus dicebatur pyrrus filius achillis.

Maceria. Maceriam vel maceriem dic esse domorum
A pariete venit paries qui iungitur istis
Sed muros proprie vel menia dicimus vrbis
Dicitur ac vallum palis cum vimine factum
Hinc inuallere res est includere vallo
Sepibus et septis includitur ortus et aruum
Indaga siluas siluisqꝫ latentia claudit
Hinc indagare res explorare latenter

¶ Ista nõia sunt idẽ in gñali: sed differũt in speciali. hec maceria/rie. vel maceries/ei. dr a macron qd est longũ. hic paries/tis. de par/ris. i. equus. Et proprie ista nõia pertinẽt ad domos et mansiones includendas. ¶ hic murus/ri. Et hec menia/orum. dicuntur de munio/is. p defendere: & pprie sunt vrbis vel ciuitatis quas muniunt. i. defendunt. ¶ hoc vallum/li. de vallus valli. Et est vallus. id est palus scz lignum acutum quod fingitur a terra. anglice. (a stake)

de validus/a/ũ. quasi validus palus. Et hoc vallũ/li. cõcathenatura que fit de
pulis super aggere. Uel vallum est ipse agger scz illud molle quod e terra eri- Uallus
gitur vt custodia pretendatur. Et est vallum inter murũ et fossam: sic vallũ/li. Uallum
est locus minutus p vallos. i. palos. Uñ Galterus in alexandreidos. Non opus
est vallo. i. castro. ¶ Nota versus differentiales vallorũ. Est vallus palus circa
castrũ preacut°. Nexio palorũ sibi mutua sit tibi vallum. i. locus qui munit: ta
lis connexio virgarũ dicitur vallum. ⁊ de vallo dicitur vallo/ as/are. i. munire
cum vallo. Et inuallo/as. i. intus vallare/includere. Seps.
¶ Hec seps/sepis/⁊ hoc septũ/ti. dicuntur de sepio/sepis/sepiui. Et sunt ꝓprie Septũ
sepes et septa munitiones facte circa ortos ⁊ arta sata cũ virgis ⁊ viminibus Indago
vel spinis. ¶ Hec indago/inis ꝓprie est inquisitio vel interrogatio: sed hic poni
tur pro munimine facto circa syluas et portas. Et dicitur de indago/as/aui/
are. i. inquirere/explorare res latentes.

Intima insinuat enucleat atqꝫ reuelat
Designat retegit edisserit atqꝫ retexit
Publicat et pandit enodat atqꝫ serenat
Nunciat exponit elucidat atqꝫ serenat
Explicat extricat declarat et manifestat
Exprimit et reserat propalat et indicat atqꝫ
Notificat verbis his sensus conuenit idem
Expedit euoluit aperit nudatqꝫ recludit.

¶ Omnia ista verba sunt eiusdẽ significatiõis cũ hoc verbo manifesto/ as/are. Manifesto
quod dicitur de manifestus a/ũ. Intimo/as/aui/are. de in et time grece qđ est Intimo.
mens latine. ¶ Insinuo/as/aui/are. de in et sinuo/as. cõponitur. Enucleo/as/ Insinuo
aui/are. de e prepositione ⁊ nucleo/as/are. quod dicitur de hic nucleus clei. Re Enucleo.
uelo/as/aui/are. de re et velo/as/are. ¶ Designo/as/are. de de ⁊ signo/as. Un Designo.
de horatius. Quid non ebrietas designat aperta recludit. i. quid est ita secretũ
quod ebrietas non reuelat. Iuxta illud. Ebrius insipiens pueri dicent tibi ve-
rum. ¶ Retego/is/retexi. de re et tego/is. ¶ Edissero/ris/rui. de re et dissero/
ris. ¶ Retexo/is. de re et texo/is/texui. Publico/as. de publicus/a/um. i. publi
cũ facere. ¶ Pãdo/dis/pãdi/dere. passum/passu in supinis. ſm aliq̃s pansum/ Pando
pansu in supinis. Enodo/das/de e et nodo/das. ¶ Promo/mis/ prompsi/pro- Promo
mere. promptũ/tu. in supino. Et componitur depromo/expromo. ¶ Edo/edis
edidi/edere. de e et do/das. ¶ Nuncio/as/are. de nuncius/cii. et componitur a Nuncio cũ cõs
nuncio/as. Denuncio/as. Renuncio/as/are. ¶ Expono/nis/exposui/exponere. positis
de ex et pono/nis/posui dicitur. ¶ Elucido/as/are. de e et lucido/as. ¶ Sere-
no/as/aui/are. de serenus/a/um. ¶ Explico/as/explicui/vel explicaui. de ex et
plico/as. ¶ Extrico/as/aui/are. de ex et trico/as. i. impedire/tardare/morari. Extrico
¶ Declaro/as/declaraui/declarare: de de et claro/as. quod non est in vsu. Declaro
¶ Exprimo/exprimis/expressi/exprimere. expressum/expressu in supino: de ex
et premo/premis. dicitur. Resero/as. de sero/as. dicitur.
¶ Propalo/as/propalaui/propalare. id est aperte vagari ſm Papiam. Indi- Propalo
co/as/aui/are. de in et dico/dicas. dicitur. Notifico/as/aui/are. dicitur de no-
tum et facio/facis. Expedio/expedis/expediui/expedire. id est manifestare. Expedio.

Unde persius in primo. Quis expediuit psittacõ suũ chere. i. manifestauit.
Euoluo Aperio ¶ Euoluo euoluis euoluere componitur de e et voluo/voluis/volui/voluere/ volutum/volutu in supinis dicitur. Aperio/aperis/aperui de ad et perio/peris. Nudo/as/nudaui/nudare de nudus a/um. dicitur. Recludo recludis/recludere. de re et claudo/dis/clausi.

Morior
Interit expirat moritur defungitur atq;
Occumbit vel obit: dissoluitur examinatq;
Excidit exalat: discedit eis sociatur
Interit occumbit mortem signant violentem
Ad naturalem concordant cetera mortem
Et potes illud idem complexa dicere voce
Tollitur e medio nature debita soluit.
Nature nostrũ soluit genitale tributum
Clausit presentem supremo funere vitam
Carcere corporeo resolutus spiritus exit
Mortuus est mundo victurus postea christo

¶ Vel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel cõsummauit Uel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo. Hic ponũtur verba eiusdẽ significationis cum hoc verbo morior/eris/vel iris/moriturus sum/ mori / vel moriri. Et primo modo docetur quot modis potest dici. hic homo moritur: et hoc primo vnico ỽbo. Secũdo ratione metrica. Et tertio ratione prosaica. Primo ibi. Interit Secundo ibi. Tollitur e. Tertio ibi. Presentis vite. ⁊c.
Intereo. Expiro ¶ Intereo/is. interiui vel interii/interire. cõponitur de inter ⁊ eo/is. ¶ Expiro/as/de ex et spiro. i. morior. ¶ Nota ꝙ morior fm hugui. fere vbiq; inuenitur fm tertiam et quartam coniugationẽ: et caret supino. deberet enim facere mortum quod exigit mortuus: vl' morituni/tu. qđ exigit moriturus: neutrũ tñ est in vsu. Unde mortuus a/ũ. componitur semimortuus/a/um. ex parte mortuus. Et dicitur morior de mors/mortis. et est deponẽs.
Defungor. Occumbo. Defungor/ris. defunctus sum de fungi: de re et fungor deponẽs. ¶ Occũbo/bis/bui/bere/bitũ/tu. de ob ⁊ cũbo/bis. Et docet autor ꝙ ista duo verba scz intererit ⁊ occũbit signãt mortẽ violentam vel a vi illatã: et qñ aliquis submergitur vel suffocatur vel cõburitur/vel trucidatur vel hmõi. Oia alia significant mortem que accidit naturaliter hoi.
Obeo. ¶ Obeo/bes/biui/ire. vel obii. de ob ⁊ eo/is. cõponitur. Dissoluor/ris/dissolutus sum/dissolui vel bũ passiuũ de dissoluo is. ⁊ cõponitur de dis et soluo/is.
Examino ¶ Examino/as/aui/are. verbũ neutrũ pro mori: in alia significatione pro interficere est actiuum/et componitur de ex et animo/as. quod dicitur de animus/mi.
Excido Exalo. Decedo ¶ Excido/is/cidi/cidere. media correpta caret supino. cõponitur de ex/⁊ cado cadis. ¶ Exalo as/aui. i. expirare/exufflare. Uñ Virgi. Animã medios exalat in ignes. ¶ Decedo/dis/dere. de de et cedo/dis. cõponitur.
¶ Postea docet quomodo sententia cuiuslibet verbi politi potest dici in oratione metrica. ⁊c. Tollitur e medio. i. isto mũdo qui est medius inter celum et terram. ¶ Vel sic. Nature debita soluit: quia (teste horatio) cuncta suum repe-

tunt. Uel sic. Iste clausit vitā presentē supremo funere. i. vltima morte. Uel sic Spiritus resolutus a carcere corporeo exit. i. decedit. Uel sic. Iste est mortuus mundo. Uel sic decessit mundo victurus postea christo. pro salute presentis vite Notabile
¶ Consummo/consummas/consummare. i. terminare/finire/perficere/ad effectū deducere. Consummo.
¶ Hoc ergastulum/li. id est carcer corporis in quo anima in hac vita tenet tanq̄ in carcere. Et dicitur ab erge quod est labor et stolon missio. Et est carcer ad quem relegati mittebantur: et ibi continue laborant operantes omnia sibi iniuncta. Ergastula dicuntur vincula et compedes: quibus illi qui erant in ergastulo ligabantur. Ergastulum.

Funus et exitium letum mors excidiumq̄ Mors.
Adde necem vel perniciem simul et libitinam
His obitum simul interitum coniungito fatum
Quod minime libeat sic est libitina vocata
His exterminium simul occasum sociamus

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine mors mortis. q̄d dicitur de mordeo/mordes. ¶ Hoc funus/funeris. Et dicitur a funis funis. et est proprie cadauer sic dictū a funib⁹ accēsis. id est candelis quos ante feretrū ante vium papiri reges cera circūdatos ferebāt. ¶ Hoc exitium/exitij. de exitus exitus exiui. ¶ Letum/leti. de leo/les. i. deleo/deles. quia delet vitam. Hoc excidium/excidij. de ex et cido/cidis. dicitur. Funus Exitium. Letum, Nex.
¶ Necis/neci/necem/a nece: cuius nominatiu⁹ non est in vsu: quē tñ posuit ambrosius super egesippum dicēs. Et erat mortuorū nex plurima. Et dr̄ de neco necas/necaui/vel necui/necare. ¶ Hec pernicies. et dicitur de perneco pnecas
¶ Hec libitina/libitine. de libeo libes per ↄtrariū: q2 minime libet. Item libitina inuenitur pro feretro quo mortu⁹ deportatur. Et libitina est dea libidinis et tunc dicitur de libido vel libet. ¶ Obitus/tus/tui. de obeo/es dicitur. ¶ Hic interitus/tus/tui. de intereo/is/interiui vel interij. Libitina. Obitus
¶ Hoc fatum/ti. a for/faris/fari. dicitur. Hoc exterminiū/nij. de ex et hic terminus/ni. ¶ Hic occasus/sus/sui. de occido/dis. quod de ob et cado/cadis dicitur id est componitur. Exterminium

Est linter/lēbus/schapha/prora liburna phaselus. Nauis
Nauis nauicula/puppis/ratis/atq̄ carina
Et cum classe sclataria vel motoria celox
Cymba/biremus eis coniungitur atq̄ triremus
Quam regit ordo triplex: hāc dicimus triremum.
Quam regit ordo duplex: dicimus esse biremū

¶ Ista nomina vnū et idem significant cum hoc nomine hec nauis/uis. dicitur

de no/nas/naui/nare. Vñ hec nauicula/le. ⁊ hec naucella/le. ambo diminutiua. hic et hec naualis ⁊ hoc nauale locus vbi naues stãt scz port⁹: vel locus vbi fabricãtur hoc textrinũ vocatur. et hoc naulũ preciũ ꝑ trãsmeatione datum.
Linter — ¶ hic linter/tris. a limo/nis. i. nauicula: q͛ vadit sup aquas limẽdo ¶ hic lem
Lembus — bus/bi. a lego/gis. dr. hec scapha/phe. habet nomẽ q͛d vulg⁹ imposuit. hec phaselus/li. feminini gñis a phase quod est transit⁹ dr. Vñ Lucan⁹. Tenui sufflata
Prora. — phaselus. ¶ hec prora re. est prior pars nauis. Et dr de prior. hec puppis/pis/pi. est posterior pars nauis. Ponũtur tñ aliqñ prora ⁊ puppis pro tota naui.
Liburna. — ¶ hec liburna/ne. a liburno quodã populo dr. ¶ hec nauicula/le. de nauis dr.
Nauicula — ¶ hec ratis/tis/ti. de ratus/a/ũ. ¶ hec carina/ne. dr de caries/ei. Vel carina
Carina — quasi currina. a curro/ris. dr. ¶ hec classis/sis/si. i. multitudo nauiũ. Et dr de
Sclatarea — calon q͛d est lignũ. ¶ Sclatarea est gen⁹ nauis. i. nauis pyratica: ⁊ dicit de hec clata/te. quod similiter est gen⁹ nauis. Motoria/rie. dr de moueo ues/ui/uere.
¶ hec cymba/be. dr de cũbo vl' scindo/dis. q͛ scindit mare: ⁊ tũc subtrahitur s
Celox. — ¶ hec celox/cis. a celeritate dicitur. angl'. (a balynge) ¶ hec biremis/mis. Vn
Biremis. — de Lucan⁹. Quẽ cõtra nõ longa vecta biremi. Appulerat scelerata manu. ⁊c. Et est biremis nauicula habẽs duplicem ordinẽ remorũ. Triremis est nauis habens triplicẽ ordinẽ remorũ. de treis et remus cõponitur.

Nobilis. Strenuus/ingenuus/illustris idem generosus
Insignis/presignis/⁊ inclytus/egregiusqȝ
Istis patricius preclarus nobilis assit
Debes predictis precliuis addere si vis.

Strenuus — ¶ Oia ista noia sunt eiusdẽ sig͛tionis cũ hoc noie hic et hec nobilis ⁊ hoc nobile. quod dicitur de hic et hec notabilis/et hoc le. ¶ Strenuus/a/ũ. de hec strena/ne. dr. Ingenuus/a/ũ. de in et genuus. hic et hec illustris/⁊ hoc illustre. de il
Generosus. — lustro/as. dr. Generosus/a/ũ. de genus/eris. dr. hic ⁊ hec insignis/⁊ hoc ne. de in ⁊ hoc signũ/ni. ¶ Inclitus a/ũ. de in et cleos quod est gloria dr. ¶ Egregius/
Patricius. — a/ũ. de ex ⁊ grex/gis. Vñ egregius quasi extra gregem posit⁹. Patricius/a/ũ. i. nobilis: ⁊ vocabãtur patricii nobilissimi romani quorũ noia lr̃is aureis scribebãtur: hi et patres ꝓpter excellentiã dignitatis fuerũt appellati. Et dr patri
Preclarus. — cius de pater/tris/tri. ¶ Preclarus/a/ũ. de pre: ⁊ clarus/a/ũ. hic ⁊ hec ꝓcliuis ⁊ hoc procliue. i. valde nobilis. de pre ⁊ cleos gloria.

Nemus. Lucus/silua/nemus/vimen/virgulta/viretũ
Istis arbustum sociemus ab arbore dictum
Nec nemus/silua/sileo/dat luceo lucus
Lucarius luci custos/lucra quoqȝ lucar.

Lucus — ¶ Ista noia sunt eiusdẽ sig͛tionis cũ hoc noie. hoc nemus/ris. ¶ hic lucus/ci. ⁊ dicitur de luceo/ces. per ꝯtrariũ: q͛ ibi minime lucet. Vel potest dici a lucendo crebris luminibus: q͛ in eo lucebãt cerei propter luci tenebras: q͛ ibi fiebãt sacrificia/diis. Vnde hic lucellus/li. diminutiuũ.

Hec silua/ue. a xilon qđ est lignū: qꝛ ibi ligna ceduntur. Uel silua dꝛ a xilen qđ est Silua
vastitas vel silentia: qꝛ in silua sunt loca vasta et deserta: et silentio plena. Iste
autor dicit ꝙ dꝛ de sileo/es. ¶ Hoc nemus/ris. ſm istū autorē de necto/tis. dꝛ. Nemus.
ſm Hug. de hoc numē/inis. eo ꝙ est plenū numinibus ibi sacratis et sculptis.
Unde nemorosus/a/ū. ¶ Hoc vimē/viminis. de vireo/es. dꝛ. Uñ vimineꝰ/a/ū. Uimen
ꝛ hoc vimineū/ti. locꝰ vbi vimina abūdāt. ¶ Hoc virgultū/ti. de hec virga ge. Uirgultum.
dicitur. ¶ Hoc viretū/ti. de vireo/es. dꝛ. Et est viretū locꝰ viriditate plenꝰ scꝫ vi Uiretum
ridariū. ¶ Hoc arbustū/ti. de arbor/ris. dꝛ. Hic lucarius/rii. est custos silue. an= Arbustum.
glice (a forter) ꝛ dꝛ de hic lucus/ci. ¶ Hoc lucar/aris. i. preciū qđ accipitur ꝓ lu= Lucar.
co/vel pro lignis vēditis de luco: vel pro pastura luci. Uel lucar est omne lucrū
quod habetur de luco. anglꝰ (palbuage or wistement.

Retracto/referoqꝫ/retexo/recenseo/narro.

¶ Uerba ista idē signt qđ narro/as/aui/are. Et est narro actiuū: qꝛ cōponitur Narro
enarro/as/aui/are. renarro/as/aui/are. ¶ Retracto/as/aui/are. de re et tra= Retracto
cto cōponitur: vel est frequentatiuū de traho/his. retractū/ ctu. u in o fit retra
cto/as. Refero/refers/retuli/referre. de re ꝛ fero/fers. Retexo/is/texui/ere/ re
textū/tu. in supinis. de re et texo/is. Recēseo/es/sui/sensum/su. ſm Hugu. in su Refero
pinis de re: ꝛ censeo/es. cōponitur. Recenseo

Negligit/et spernit/aspernaturqꝫ refutat
Contemnit/renuit/simul abnuit/atqꝫ recusat
Et paruipendit vilipendit in istis.

¶ Ista v̄ba idē signt cū hoc v̄bo negligo gis. qđ cōponitur de nec ꝛ lego/gis. ab Negligo
iecta c/assumpta g/per adiectionē: si eni mutaretur c in g / oporteret ꝙ g esset
de p̄cedēti syllaba: qđ nō pōt esse. vt dicit Hug. Sperno is/spreui/ere. spretū tu. Sperno.
in supinis. Uñ hic ꝛ hec et hoc spernax/cis. q̄ frequēter alios spernit. Uñ hec sper
nacitas/atis. spernaculus/a/ū. i. aliquantulū spernax. Sperno/is/ui/re. spretū
tu in supinis. ꝯponitꝰ cū ad: ꝛ dꝛ aspernor/aris. verbū deponēs in eodē sensu cū
sperno. ¶ Refuto/as/aui/are. de re ꝛ futo/as/aui/are. i. arguere/cōuincere/cō= Refuto
fundere. Cōtemno/nis/ꝯtēpsi/re. ꝛ ꝯtēptū/tu in supinis. de cō ꝛ temno/nis. Re Renuo.
nuo/is/nui/re. de re ꝛ nuo/is. Abnuo/is. de ab ꝛ nuo. ¶ Recuso/as/aui/ are. de Recuso
recudo/dis/recudi/recusum/su. u in o fit recuso/as. Uel cōponitur de re: ꝛ cuso/
as. frequētatiuū de cado/dis. ¶ Paruipēdo/dis/di/ere. paruipēsum/su. a par Paruipendo.
uus/a/ū. ꝛ pendo. Et siliter vilipēdo/dis/di/re. ꝛ nihilipēdo/ dis. ꝛ floccipēdo/
is. nausipendo: omnia pro contemnere ponuntur.

Stragula cento thoral puluinum culcitra lodex
Est et puluinar/et filtra tapedibus addas
Cum ceruicali ceruici dante calorem

¶ Hic ponuntur diuersa nomina que ornamenta lecti sunt ¶ Hec stragula/le.
vel hoc stragulum/li. vestis est discolor: que et toga dicitur. Et dicitꝰ de sterno

Cento sternis/straui/sternere/et dicitur sic: q2 amictu vel in strato apta sit. ¶ hic cen-
to cētonis. Et dr cantor vel puluinar/vel velum de multis pānis: vel cēto est il
le qui facit ipsum filtrū. Itē cēto dr fetor et assuetudine libidinis veniēs. Cēto
vt quidam dicūt est panniculus cū quo meretrix inguina virorū post coitū ter
git. Versus. Est cento cantor filtrum filtri quoqz factor. Cento puluinar sic pan
nus sic quoqz velum. Et cento fetor fit et hinc meretrix quoqz centrix. ¶ hec cē
Thoral. trix/cētricis. i. meretrix/ ꝛ dicitur de cento/cētonis. vel de centū propter multi
Puluinum tudinē. ¶ hoc thoral/thoralis. et hoc thorale/thoralis. est quicqd in lecto ster/
Culcitra nitur: et etiam longa mappa. Et dicitur de thorus thori. ¶ hoc puluinū/pului
ni. de puluis dicitur. ¶ hec culcitra/tre. de calco calcas. vel de culus/culi/et cir
ca q̄si circa culū. hic lodex lodicꝭ. qcquid loco sternitur. a lauo lauas. dr. hoc pul
uinar/ris. de pluma plume. dr. ¶ hoc filtrū/tri. proprie est sponda siue pes le-
Filtrum. cti. Inuenitur tamē pro lecto. Qn̄qz pro ornamento lecti. ¶ hic tapes/tapetis
Tapes ꝛ hoc tapetū/tapeti. et tapetis/tis. i eodē sensu a sterno/sternis ꝛ pes pedis eo
q2 sternitur pedibus. ¶ hoc ceruical/ceruicalis. de ceruix/ceruicis dicitur: ꝛ ca
leo/es.

Lunula luna perichelides torques et inaures
Pectoris est proprie spinter pariterqz monile
Ornatus colli sit torques et auris inauris
Anulus est manuum sunt armille scapularum
Atqz perichelides exornat brachia nymphe

¶ Lunule sunt gen⁹ monilis: ꝛ proprie lunele sunt auree depēdentes ad simili
Murenula tudinē lune facte: quibus mulieres ornare solēt pectus suum. anglice (a lytell
mone/or a moche/or a barlyk amende) ¶ Murenula. ang. (a polden heme/or
Perichelides a bawderyke) ꝛ fiebāt in finib⁹ vestimentorū cōtexte ex diuersis coloribus ꝛc.
¶ Perichelides. ang. (a bee/a bowed/a thynge in the ayre/a womans arme/
or the profell at the ende). Mutatoria. (holy daye clothynge). Olfactoriū (a
boxe with oyntement) Perichelides. dicitur a peri quod est circū: et chilonis
crurum: quasi circa crura.

Flammea flammeolum cum vitta fascia peplū
Peplum. **Dextreolas addas armillas atqz monile.**
Sertum crinale spinter vel fibula mitra
Anulus et gemma lymbus cyrotheca thyara
Istis pilliolum coniungas atqz galerum
De tricatura mulieribus est sua cura

¶ hic ponuntur ornamenta quibus mulieres vtuntur. hoc flammeum flam-
Vitta. mei. Unde hoc flammeolum/flammeoli. de hec flamma dicitur. hec vitta/vit
te. de vincio/vincis/ci. id est ligare.
¶ hec fascia/fascie. quedam ligatura. vnde hec fasciola/fasciole. diminutiuum

de fasciolcis. ¶ Hoc peplū/pli. primitiuū. vel de pello/lis. vt quidā volūt: q̄ pellit frigus a capite. Omnia ista sunt ornamenta capitis. Peplum.
¶ Hec armilla/le. de armus/mi. i. brachiū/ornamētū brachii. Et similiter hoc monile/lis. a moneo/nes. & hec dextriola/le. a dextra/tre. Et hoc sertū / serti. de sero/seris. ¶ Hoc crinale/lis. ornamentū circuiens crines.
¶ Hoc spinter indeclinabile vel spintris in gtō a spina/spine. anglice (a pynne) vnde spinterculū/li. diminutiuū. ¶ Hec fibula/le. anglice (a lasse or a boton) vnde fibulo/as. Et est fibulare/ligare vel vincere cum fibula: et est fibula quoddā firmaculum. Hec mitra/tre. de mitos quod est filū et traho/is. q̄ cū diuersis filis contrahitur et contexitur. ¶ Hic anulus/anuli. de anus propter rotunditatem. Spinter Fibula Anulus.
¶ Hec gemma/me. de gūmi dicitur propter claritatē. Unde in libro lapidum. Gemmis a gūmi nomē posuere priores. Gemma.
¶ Hic lymbus/bi. est ornamentū circa extremitatē vestis: scʒ fasciola quedam Lymbus
¶ Hec cyrotheca/ce. dr̄ a cyros grece quod est manus latine et theca positio/ quasi impositio manus.
¶ Hec tyara/re ornamentū est capitis. Unde Juuenalis. Et frigia vestit bucca tyara. ¶ Hic pileus/lei. Unde hic pileolus/li. diminutiuū de pilus/li. dicit. Tyara Pileus
¶ Hic galerus/ri. a galeon quod est coriū dicitur. Quia totus de corio fact9 est galerus. ¶ Construe sic vltimū versum. De tricatura sic incipe cōstructionem ibi. Mulierib9 sua cura. i. sua sollicitudo est de tricatura crinis. Galerus. Constructio.

Urceus urceolus est urna vel amphora testa.
Olla vel ydria vas vini dic esse lagenam
Obba vel onophorum vel orca fidelia vas est
Ampullas phialas his bullas associamus Phyala

¶ Hic ponit autor diuersa noia vasorū et ollarū. Hic vrceus/cei. Unde hic vrceolus/li. diminutiuū de orce quod est capere vel recipere.
¶ Hec vrna/ne. de vrgeo/ges. q̄ vrgeat collum scʒ quedā mensura quā quartariam quidā dicūt. Itē vrna vas est ꝓprie qd̄ ꝑ cōdendis defūctorū cinerib9 adherere solet. Unde hec vrnula/le. diminutiuū. Urna
¶ Hec amphora dicitur ab am quod est circum et foros ferre: quia circūfertur per ansas: hec ansa per quā fertur olla. Ampora.
¶ Hec testa/teste. de tellus/a/ū. et est testa quedā olla. Unde Horatius. Quo semel est imbuta recens seruabit odorē. Testa diu. &c. Itē matheus vindocinensis. Consuetudo sapit naturā teste saporis. Quā noua concepit inmemor esse negat. Hec olla/le. de oleo/oles. dicitur: quia olet liquore primo imposito. Hec ydria/drie. est vas aquaticū: ab ydros qd̄ est aqua &c. Testa. Olla. ydra.
Hec lagena/ne. de latus/a/ū. et hec gena: quia latam habet genā. et est vas vini. Unde Uirgilius. Prunas iudice francigena sacco portatur auena. Et bacchi vena ciato crater lagena. Et lagena est quedā mensura vini vel alterius anglice (a galon) Hec obba/be. quoddā vas habēs nomē a sono quam facit qn̄ funditur de eo aliquis liquor. Hoc onoforum/ri. ab onos qd̄ est asinus & foros ferre: q̄ solebāt portare illa vasa. Et vocantur anglice (a costryll). Hec orca/ce. de orcos quod est capere. Hec fidelia/lie. vas a fidelis: q̄ fideliter seruat liquorem impositum. Unde persi9. Dilice nec inuideas q̄ multa fidelia putet. In loquplete penu. Lagena. Obba. Onoforum Hec fidelia.

Ampulla Phiala

¶ Hec ampulla/le. dr de am qd est circu et pulla inflatio: vel ab am et pello/lis. qr circupellitur in ventre. ¶ Hec phiala/le. ab alan qd est vitru: qr vas vitreum est. Hec bulla/le. dr: qr inflata est sicut bulla que est tumor laticis. i. aque.

Sumen et aruina sagimen pinguedo sagina Abdomen vel adeps predictis adde popisma

Pinguedo

¶ Ista noia sunt eiusde significationis cu hoc noie hec pinguedo/inis. i. sagime/nis. a sacio/as. et plerique producut media syllaba. Un quida. Egredior limen curru paro posco sagime. Detulit ancilla coitu peto noluit illa. Et de sagimen dr saginosus/a/um. et hec saginositas/tis. ¶ Hoc sume/nis. de sus suis dr. Hec aruina/ne. de aruu. Hec pinguedo/inis. de hic et hec pinguis/et hoc e. hec sagina/ne. ¶ Hoc abdome/inis. de abditus/a/u. Et hoc omentu/ti. quodda intestinu/et est pinguedo que est in intestinis porci: et maxime porci silvestris et feri. Omentum dr ab omen: et est mappa vetris: vel illa mebrana q continet maiore parte intestinoru. ¶ Hic adeps/adipis. coponitur de ad et hoc epulu/li. qr pinguedo solet addi epulis. Un adipiscitus/li. paruus adeps. vel adipat9/a/u. adipe coditus. Et hoc adipatu/ti. quodlibet edulium adipe impinguatu. Hoc popisma/tis dicitur a popos grece quod est pinguedo latine.

Omentum

Popisma

Fornix prostibulum genethea crepido lupanar. Predictis tegetem coniungas atque proseucam

Fornix

Prostibulum.

Genetheum

Crepido

Lupanar

Teges

¶ Ista noia ide signt scz domu meretricu. Hic fornix/cis. penultima gti correpta dicitur de fornix quod est arcus lapideus: quia in huiusmodi fornicib9 meretrices solebat meretricari. Unde fornicor/aris. i. meretricari. ¶ Hoc prostibulum/li. de prosto/as. dicitur. ¶ Hoc genetheu/thei. dicitur de genetha quod est mulier et thesis positio. Et est genetheu locus vbi mulieres imponuntur ad fornicandu. ¶ Hec crepido/nis. pprie est riparu vel arbuti saxi vel rupis vt extremitas altitudo vel summitas. Ponitur qnque tn pro cauerna vbi vie puenitunt in qua pauperes solebat latitare et medicare: et etia meretrices fornicari cu pertranseuntibus via. Et dr de crepo/pas/pui/pare. pro sonare: qr ibi frequens sonit9 est vetorum et aquaru. ¶ Hoc lupanar/aris. de hec lupa/pe. qd ide est qd meretrix dr. ¶ Hec teges/tis. de tego/gis. dr. Et est pprie parua domus q et tiguriu dr scz casula qua sibi faciut custodes vinearu: vel pastores ad sui tegime. Et in hmoi tegete solet meretrices meretricari. Et ideo ponitur p lupanari. Hec pseuca/ce. dr a proth qd est procul et eu qd est bonu quasi pcul a bono

Sarcina sarcinula pondus clitellaque fascis Fasciculus vel onus globus et moles et aceruus

Sarcina

¶ Ista nomina vnum significant. Hec sarcina/ne. proprie onus vel pod9 quod ex carne fit. ¶ Caro eni pondus facit: et hinc quodlibet pondus sarcina dicitur. vel a sarciendis rebus insimul. Un hec sarcinula/le. et hec sarcinella/le. ambo

diminutiua. Et sarcino/as/aui/are. qđ componitur de sarcino/nas. i. deonero/ras. Exarcino/as. idē. Insarcino/nas. i. intus vel valde sarcinare. Et est actiuū cū suis cōpositis sarcino. ¶ Hoc pond⁹/eris. a pondeo/es. dr̄. ¶ Hec clitella/le. est tantū pondus q̄tū asinus portare pōt. Et sm̄ quosdā dr̄ de cleo/es. qđ est gloriari: q2 gloriosum est portare vel ducere huiusmodi onera. ¶ Hic fasc3/cis. i. onus. Unde hic fasciculus/li. diminutiuū: et dr̄ de facio/cis. ¶ Hoc onus/ris. Unde hoc onusculū/li. ⁊ onustus. et onero/as. ⁊ scribitur sine aspiratione. ¶ Hic globus/bi. proprie quodlibet solidū et rotundū. ⁊ ponitur pro admiratiōe aliarum rerū. ¶ Hic aceruus/ui. ab acer dr̄. Et est aceruus, cumulus terre. Pondus. Clitella

Panes artocopi pastille liba placente
Jungitur artocrea simul artocasius illi
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his simula pariter simulago subigo

Panis

¶ Autor ponit hic diuersa nōia panū. Et dr̄ panis a pan: qđ est totū: q2 cū omni cibo sumitur. ¶ Artocopus cōponitur ab artos panis: ⁊ copos labor. i. panis cū magno labore cōpositus. ¶ Hic pastillus/li. diminutiuū: siue poti⁹ deriuatiuū de hec pasta/paste. ¶ Hoc libū/libi. de libo/as. i. sacrificare. Hec placēta/te. de placeo/es. q2 placet gustui. ¶ Hec artocrea/cree. dr̄ de artos panis: ⁊ creos caro. i. panis cū carnibus cōfectus. anglice (a pye) ¶ Hi artocasius/sii. de artos et caseus. angl. (a flawne). Et q2 materia ponitur sepe p materiato: vt aurū ponitur pro anulo qui est ex auro: ideo hec simula/le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuissim⁹ farine et etiā simulago. Et siligo dr̄ gen⁹ frugis. Et ponitur pro pane qui fit inde. Et dr̄ simula / ⁊ simulago de simul aduerbio. Theologus simulam florē fert esse farine. Itē panis factus ex siligine dicitur siligo. ¶ Hec siligo/inis. est quoddā gen⁹ tritici sic electū ab alio. Nā in pane species eius est precipua. Unde qñq3 tenuissimus et purissimus flos farine dr̄: vt sit panis nobilissimus. Unde Juuenalis. Sed tener et niueus molliq3 siligine factus. Et dr̄ siligo a seligo/gis. sm̄ Catholicon.

Artocopus · Libum · Placenta · Artocrea · Artocasius · Siligo

Pallia palliola clamis est cum ciclade palla
Astabdes manibus mantellos iungimus illis
Dant pelles pallis matrix beuer et cyrogrillus
Id quoq3 cuniculus dant asinus et lacerones
Sed vestes que sunt de solis pellibus he sunt
Pellicium ceno quibus endromade sociantur

Pallium.

¶ In pⁱmo ponit autor ea nōia q̄ ꝯuenIūt in significatione cū pedib⁹ cū quibus pallia dn̄t foderari. Et vltimo ponit illarū vestiū nōia q̄ tantūmō sunt de pellibus. Primo dicit q̄ ista nōia cōueniūt in significatione. ¶ Hoc palliū/lii. dicitur de hec palla/le. qđ dr̄ pallium mulieris. Uel dr̄ pallium de pellibus vnde fiebāt

prius. Sed modo palliũ dr̃ quoddã genus pãni ex serico. Unde hoc palliolum
li. diminutiuũ. Et pallio/as/are. pallio tegere vel occultare/vel induere/vel or
narc. Repallio/as. Suppallio/as. i. sub pallio latitare/vel latẽter occultare/ ꝛ
Clamis — est actiuũ cũ suis cõpositis. ¶ Hec clamis/dis. idẽ est qđ palliũ. Hec ciclas/dis.
a cilon qđ est rotundũ. Hec palla/le a palam dr̃. Hic mãtellus/li. dicitur de ma=
Matrix — nus/et telon quod est longũ/quasi ad man⁹ tela vel long⁹. ¶ Hec matrix/cis. est
Beuer. — animal cui⁹ pellis ꝯueniẽs est mãtellis. ¶ Hic beuer/ri. ꝛ hic cyrogrillus/li. qui
scðm istũ autorẽ vt apparet vocatur. angl. (a squyrell) fm alios puta Isidorũ
Papiã/ꝛ hugui. est hermacius scꝫ aial spinosum maius herinacio. Hic cunicu=
Asinus — lus/li de hec cuna/ne dr̃. Hic asinus/ni. est animal cuius pellis apta est vestib⁹
Lacero — Uñ Bernardus. Siluester asinus obrepat. Hic lacero/onis. aliud animal serui
ens ad hoc. Hoc pellicium de pellis dicitur. anglice a pylche. ¶ Hec reno/reno
Reno — nis. vestis quidã de pellibus qua vtũtur longobardi. ¶ Hec endromada/de.
Endromada — vel endromis/midis. spissis vestis de pellib⁹ arietinis ab endros grece: qđ est
aries latine.

Paruulus et pusio puer infans atqꝫ pusillus
Inde pusillanimes animi ratione pusilli

Paruulus. Pusio. — ¶ Ista nõ la ꝯuenisit in signatione. Hic paruulus/li. diminutiuũ de paruus/ui. Et
potest declinari paruulus/a/ũ. ¶ Hic pusio/onis. de pupus/a/ũ. i. paruus/a/ũ.
Puer. — ꝛ est pusio paru⁹ infans vel puer. Unde Juuenal. Nõne putas ali⁹ tecũ q̃uis pu
sio dormit. ¶ Hic puer/pueri. a punio/nis. dr̃: q2 debet puniri si sepe ne delinquat
Hic et hec infans/tis. ab in et fans cõponitur: quasi nõ fans. i. nõ loquẽs. ¶ Hic
Pusillus. — pusillus/li. Et põt declinari pusillus/a/ũ. a pusio dicitur diminutiuũ. Et cõpo=
nitur cũ hic animus/mi. Et dicitur hic pusillanim⁹ a/ũ. Uel hic et hec pusillani
mis/et hoc e. i. pusillam habens animum.

Ponthus Letofagus syrtes atroceramina syrtis
Syrenes estusqꝫ ceramina cylla carybdis
Fluminis est vortex ponthi dic esse carybdim

Letofagus — ¶ Autor docet hic que sunt pericula maris. Dicẽs ꝙ sunt ista. Hic letofagus
fagi. Et lothos dr̃ de lethe. Et est quedã arbor cuius succus gustat⁹ cõfert obli
uionẽ. Et cõponitur lothos cũ fagin qđ est comedere. ꝛ dicitur letofagus/gi. i.
fructus illius arboris qui valet ad irritandũ amorẽ. Sed hic videtur poni pro
quodã periculo maris. Uñ Ouid. de remedio amoris. Illic letofag⁹ illo syrenis
Syrtes. — in antro. Esse putes remis aduice vela tuis. ¶ Syrtes est ꝓpriũ nomẽ cuiusdã
Acroceramina — mulieris mutate fm fabulas in monstrũ marinũ. ¶ Hec acroceramina/orum
dñr illud idẽ qđ mõtes fulminati: et est periculũ in mari. Et dr̃ de acros qđ est
mõs: ꝛ hec ceramina/orũ. dr̃ illud idẽ qđ sunt saxa pemineñtia in mari ad instar
cornuũ. Et ceramina/orũ. de ceros qđ est cornu: ꝛ amnis/ni. Uñ ceramina quasi
Syrtis — si cornuta amnis. ¶ Hec syrtis/tis. de syren qđ est tractus dr̃: ꝛ sunt syrtes loca
periculosa i mari. ¶ Hec syrena/ne. Et hic syren/syrenis dicitur de syron quod
Syrens — est tractus: q2 dulcedine sui cãtus nautas ad se trahit/ꝛ facit eos submergi. et
est monstrũ marinũ hec syrena/ne. ꝛ syren/syrenis. in specie mulieris.
Notabile. — ¶ Finguntur tres fuisse syrenes ex parte virgines/ex parte volucres/ex par

te pisces. Quarũ vna voce/altera tibiis/tertia lyra cãtabat: q̃ illectos nauigã tes sub cantu in naufragia trahebãt. Papias putabat syrenes esse demones/ vel dracones. Esa. c. iii. Et syrenes in delubris voluptatis. Sz ꝑm veritatẽ meretrices fuerũt. Hic estus/us/ui. dr̃ de vro/vris. ⁊ est tẽpestas i mari. ¶ Hec scilla/le. fuit filia Phorci regis (ꝑm fabulas) q̃ est mutata in illud monstrũ marinũ Scilla

¶ Caribdis/dis. est illud periculũ in mari: de quibus scribitur. Caribdis

Accipit et nunq̄ reddit mare scilla receptũ.

Euomit acceptas dyra carybdis aquas.

¶ Differũt vortex ⁊ caribdis. Uortex est vorago in flumine ⁊ carẽti aqua: Caribdis est vorago ponthi. i. maris. Uortex

Pellis/pellicula/cutis/atq̃ cuticula/pellis Pellis
Est cum carne caret/carni cutis associatur
Est caro cum corio tergum/sunt tergora pelles

¶ Autor dicit q̄ ista noia in generali ꝯueniũt in vna signtione: in speciali differunt. hec pellis/lis. dicitur de pello/pellis. vnde hec pellicula/ pellicule. diminutiuũ. ¶ hec cutis/tis. Uñ hec cuticula/le. dr̃ cote qđ est incisio: sed in hoc differũt: q: pellis est qñ est extracta a carne. Sed cutis est ꝓprie qñ est cũ carne. Et est eadẽ differẽtia inter tergũ/gi. ⁊ hoc tergus/oris. Tergũ dr̃ esse caro cũ corio sed tergus dr̃ esse pellis cũ corio sine carne. Cutis. Tergum Tergus.

Libra bilanx trutina pensum pondusq̃ statera Pondus
Lanx simul examen/erit equilibris in istis
Appensum staterem/trutinam dic esse stateram
Est examen apis/examen lingua bilancis.

¶ hic ponit autor noia põderũ. hec libra/bre. a liber/a/ũ. dr̃: ꝑficitur duodecim vnciis ⁊ habetur ꝑfecti põderis: q: cõstat tot vnciis quot mẽsib⁹ annus. Et cõponitur cũ equus/a/um. ⁊ dicitur eqlibris/bris. Vel sic. hic et hec eqlibris ⁊ hoc eqlibre. i. equalis libra. ¶ hec bilanx/lancis. i. libra statera: q: binas habet lãces ⁊ cõponitur de bis et lanx/lãcis. ⁊ dr̃ lanx de latus/a/ũ. Et lãces ꝓprie sunt scutelle pendẽtes de libra. Et hic lanx/lãcis ponitur pro libra. Libra Bilanx Lanx.

¶ hoc pensum/si ꝑm qđ hic accipitur est põd⁹: habet tñ plures significationes Est eni deliberatio/cogitatio/concilũ: q: cũ aliquid deliberam⁹/ pensam⁹: et impendendo. i. in dubio sumus. Et hoc pensum dr̃ mulieris lana vel linum ad opus datum vel filatura. Et dicitur a pendeo/des. vel est pond⁹: quia pond⁹. id est mensura dabatur. hic penso/as. id est cogitare/deliberare / vel põderare/trutinare/equitare. Et secundum hanc significationem potest esse de pondeo/es. Pensum.

¶ hoc pondus/ris. dicitur de pondeo/es. ⁊ est onus vel grauitas vel quod trutinatur vel mensuratur. Pondus.

¶ hic stater/ris. a sto/stas. et est quoddã pondus scz medietas vncie. ¶ hec statera/re. est pondus dragmas habens quatuor que sunt: scrupuli duodecim Stater. Statera

¶ Et est statera trutine scz partica in libra ex trãsuerso posito sic dicta: qꝛ ex duabus lancibus et vno medio stilo pẽdeat ⁊ stet. Et sic patet differẽtia inter staterã et staterẽ. Et statera sepe dr totũ illud instrumentũ. Hoc examen/inis

Examen. ſm hugui. est filũ mediũ quo trutina in statera regitur ⁊ lances equantur. vñ lãcis amentũ dr. vel examen dr lingua que in foramine trutine vertitur huc et illuc ſm qd consideratur equalitas ponderatorũ. Vñ examẽ dr iudiciũ/ proba tio/discretio/inquisitio. vñ examino/as.i.probare/equaliter iudicare/di cute re/diligẽter inquirere/inuestigare. Itẽ examen est collectio apũ. ¶ Hec trutina/ne.i.statera scz lingua libre: qꝛ semp truditur foras. Vel trutina est illa par

Trutina tica p trãsuersum posita. vñ trutinella/le diminutiuũ. ⁊ trutino/as.i.librare.

Priscus. Priscus et antiquus annosus et inueteratus
Decrepitus vetulus vetus emeritusqꝫ senilis
Longeuus sit in his sit pristinus atqꝫ vetustus

¶ Ista noia sunt eiusdẽ significationis. Priscꝰ/a/ũ. de primus dr. Antiquus a/um de ante dr. Annosus/a/ũ.i.plenus annis. Senex de annus dr: ⁊ senex de sen

Senex su dicitur: qꝛ in senibꝰ solet esse sensus cũ in antiqs est sapientia ⁊ in multo tpe

Inueteratus prudẽtia. ¶ Inueteratus/a/ũ. de in et veteratꝰ/a/um. cõponitur. ¶ Hic decre

Decrepitus. pitus/ti.i.valde senex. de de et crepo/as. Et dr decrepitus/a/ũ. quasi deorsum

Vetulus. crepare: qꝛ desierit crepare.i.sonare: ¶ Vetulus/a/ũ. diminutiuum a vetus.
¶ Hic hec hoc vetus/ris.i.senex de veto/as/aui/are.i.phibere iuuenes a deli

Emeritus. ctis. ¶ Hic emeritus/ti.i.senex. vel emeritus/a/ũ.i.extra meritũ positꝰ qui nõ potest iã mereri nec exercere officiũ: immo liberatus et solutus a labore officii sui sicut miles olim post .lx. annũ nõ cogebatur militare: sed saluabatur a labore solito et dabatur ei ager vel villa vel aliud vnde viueret: ⁊ tũc erat emeritꝰ quasi extra meritũ positus: qꝛ nihil postea labore solito merebat. Vñ hec eme ritio onis. talis proprietas et talis liberatio. ¶ Hic ⁊ hec senilis et hoc/le. de se

Longeuus. nex dr. ¶ Longeuus/a/ũ. de longus et hoc euũ/eui. dr. quasi longũ habẽs euũ.

Pristinus ¶ Pristinꝰ/a/ũ: de pridem sicut priscꝰ. Vetustus/a/ũ. de vetus veteris.

Piger Segnis inersqꝫ reses piger ignarꝰ quoqꝫ deses
Torpidus et tepidus torpens cessansqꝫ remissus
Igne animi vacuus ignauus dicitur esse
Desuescit deses sed iners dormitat in arte
Igne sine est segnis: resides reor a residendo
Dictos sed pigros pedibus quasi dicimus egros.

¶ Ista nois sunt eiusdẽ significationis cũ hoc noie piger/a/um. qd dr de pigeo/es. verbo personali qd antiqui dicebãt: sed nos tenemꝰ hoc vbũ impsonaliter. vt piget/pigebat. Et dicitur piger quasi pedibꝰ eger. ethimologia est et nõ cõ positio. Et est piger tardꝰ ad incedendũ.i.trãseundum: sed transfertur ad alia

Segnis vt est ad animã vel ad animũ. ¶ Hic et hec segnis/et hoc/ne. componitur de se

quod est sine et ignis. Vñ segnis quasi sine igne animi .i. calore aĩmi. ¶ Hic hec
hoc iners/tis. de in et ars/tis cõponitur. ¶ Hic ⁊ hec/reses/sidis. de resideo es. Reses
dr. Ignarꝰ/a/ũ .i. inefficax tardꝰ/piger/similis: de in cõponitur et gnarus/a/ũ.
doctus/sapiẽs/studiosus/vigilãs ¶ Hic et hec deses/dis. de desideo/es. Torpi
dus/a/ũ de torpeo/es. Tepidus/a/ũ .a tepeo/es. Hic ⁊ hec et hoc torpẽs/tis. a Deses.
torpeo/es. Hic hec ho ccassans tis. de casso/as. Remissus a/ũ. de remittor/arꝫ.
¶ Ignauꝰ quasi igne aĩmi vacuus: ethimologia est nõ cõpositio. Deses ſm au Remissus
torem dr de cõsuesco/cis. qr deses cõsne cit .i. nõ frequẽtat in bono. Iners dr il-
le q̃ dormitat siue dormit in arte .i. in opere suo. Segnis quasi sine igne animi.

Rores vel pluuie nymbi dicuntur et imbres **Pluuia**
Rosida de rore fiunt sed hibernus ab ymbre.

¶ Ista noïa idẽ signt in generali. Hic ros/roris. de rarꝰ a/ũ. qr rarus est et non Ros
spissus vt pluuia. Vñ rosidus/a/ũ .i. plenus rore. Et rosidulus/a/ũ. Hec pluuia/ Rosidus.
uie. de pluo/is. ¶ Hic nymbus/bi. de hec nubes/bis. dicitur. ¶ Hic imber/bris. Nymbus
de inebrio/as/are. dr. qr inebriat terrã. Unde hic imberculus/li. diminu. ⁊ im- Imber.
brosus/a/ũ. plenꝰ imbribus. Et ſm autorẽ hybernꝰ/a/ũ. Sed meliꝰ deriuatur
ab hyẽs hyemis. ⁊ tũc scribitur cũ aspiratione sicut hybernꝰ/a/ũ. Et est hyber hybernus.
nũ tp̃s in hyeme ⁊ vere: quasi breue vernu qđ tp̃s plerũq; totã hyemem sigt.

Baiulo porto fero sustento subleuo gesto **Porto.**
Gestio cum cupio: gesto si pondera porto

¶ Ista v̄ba idem signt cũ hoc v̄bo porto/as/aui. Baiulo/as. simplex est ⁊ non
ꝯpositũ vt patet in hoc hymno. Quẽ terra ponthus. ibi: claustrũ marie baiulat Baiulo
qr ibi hec syllaba ba producitur: nã stat in tertio pede qui est spõdeꝰ: qr si p̄ma Notabile
de baiulat esset breuis tũc ille pes esset trocheus quod esse non potest maxime
in illo metro quod est iambicũ non recipiat trocheum. Et si baiulo esset dictio
composita tunc cõponeretur de basis quod corripit primã sillabã: et iuliꝰ/iuli.
qui fuit filius Enee. Et sic patet q̃ ille versus est falsus. Cloto colũ baiulat. ⁊c̃.
Uel q̃ baiulo põt esse compositũ ⁊ tũc corripit primã: et potest esse simplex: tũc
producit primã syllabam. ¶ Fero/fers/tuli/ferre/latũ/tu. actiuũ et anoma-
lum. ¶ Sustento/as. frequentatiuũ de sustineo/es. ¶ Subleuo/as. de sub ⁊ le
uo/as cõponitur. ¶ Gesto/as. frequentatiuũ de gero/is. Et nota differentiam Gesto.
inter gestio/tis/tiui/tire. ⁊ gesto/as/aui/are. Gestire .i. cupere: ⁊ gestare .i. por- Gestio
tare. Et vtrumq; de gero/geris/gessi. dicitur.

Pergo vel gradior adeo vado proficiscor **Pergo**
Predictis societur eo vel itinero verbis

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo pergo/gis/perrexi/pgere quod
cõponitur de per et rego/gis. ¶ Gradior/ris/gressus sum/gradi. verbũ depo- Gradior
nens quod cõponitur cõgredior/ris. Aggredior/ris. Regredior/ris. Egredior
ris/egressus sum/egredi. Adeo is/adiui/adire/aditum/aditu. media correpta

Vado. in supinis cōponitur de ad et eo/is. ¶ Vado/is/vasi/dere. Et cōponitur euado dis/euasi/euadere/euasum/su. in supinis (to scape) Proficiscor/ris. ꝑfect⁹ sum proficisci. i. pergere dicitur de proficio/cis/feci. Eo/is/iui/ire. eundi/do/dū. itū/tu. in supinis. Itinero/as/aui. de iter/ris. dicitur.

Quero Vestio/scrutor explozo/queroqꝫ rimor
Scitor et indago/percontor scissitor addo.

Vestigo ¶ Ista ꝟba idē signt cū hoc verbo quero/ris/quesiui/querere. quesitū/tu i sup
Scrutor. pinis. Vestigo as/aui/are. qð ⁊ vestio/as/aui/are. dr: qð deriuatur de hoc vesti
Rimor gium/gii. Scrutor aris/scrutatus sum/tari. ꝟbū deponēs. Explozo as/aui/are
cōponitur de ex et plozo. ¶ Rimor/aris. ꝟbū deponēs. i. inquirere/inuestigare
Scitor. Et tractū est a porcis ꝙ per rimas terre siliquas ⁊ radices inqrūt. Scitor/aris
frequentatiuū irregulare ſm signtionē ⁊ formationē de scio/scis. scitū/tu. u in o/
⁊ additur r/fit scitor/aris. i. querere. Indago/as. i. inquirere/inuestigare. vnde
Percontor hec indago/inis. i. inqsitio ¶ Percontor/aris. de per ⁊ contor/aris. qð idē est qð
querere: vel ꝑquirere. Et dr de hic cōtus/ti/to. i. pertica cū qua piscatur/scruta
Scissitor. tur aqua inquirēdo pisces. Et etiā est quoddā gen⁹ teli. ⁊ ꝓprie qð ferrū nō ha
bet: sed est acuta cuspide ¶ Scissitor/aris/tatus sum/ri. i. inqrere. Et formatur
a scða ꝑsona hui⁹ ꝟbi scisco/scis. abiecta s/et addita tor fit scissitor/ris. ⁊ idē est
qð scrutari. i. inquirere/ inuestigare/ interrogare/querere. Et est similiter ir-
regulare frequentatiuū ⁊ ſm formationē et significationem.

Rhete Rhete sagena/plaga/cum casse/sagenula/lina.
Addas rheticulum/de rheti rhetio dictū.

¶ Ista noīa idē signt cū hoc noīe rhete/tis. qð dicitur de retineo/es. Vn̄ hoc rhe
ticulū diminutiuū. Et rhetiarius/rii. qui facit rhetia. ¶ Hec sagena/ne. de hoc
Sagum. sagū/gi. dr. Sagū vestis alicui⁹ sagaciter facta. De sago saccus: de sacco sit tibi
succus. De succo/siccus: de succo sit tibi soccus. De socco soci⁹ sic grāmatice te
Plaga net visus. Vn̄ hic sagenari⁹/rii. est ille qui facit sagenas. ¶ Hec plaga/ge. i. rhe-
te vel poti⁹ funis rhetis ꝓprie quidē plage sunt funes illi quib⁹ rhetia tēdunt
Cassis circa summā partē: sed ponitur qn̄qꝫ pro ipsis rhetibus. ¶ Hic cassis/sis/si. a ca
Linum reo/es. dicitur. vel de capio/pis. ¶ Hoc linū/ni. est materia vn̄ fiūt rhetia. Et qn̄
qꝫ ponitur ꝓ rhetibus materia scꝫ pro materiato. Vn̄ Ouidi⁹. Lina madent co
mites ferrumqꝫ comare foratum ¶ Item nota ꝙ rhetio/tis/tiui/tire. i. capere
cōponitur cum in. et dr irrhetio/tis/tiui/tire. i. illaquEare/impedire. ꝟ⁹. Quas
irretiui volucres has illaqueaui.

Rusticus. Rusticus agricola/rudis/⁊ villanus agrestis
Et cum ruricola: societur villicus istis.

¶ Ista nomina idem significant. ¶ Hic rusticus/ci. Et est rusticus operarius
in rure vel qui in rure moratur ⁊ colit rus. id est arat rus. Hic ⁊ hec agricola le.
Rudis De ager/agri. ⁊ colo/is. cōponitur. ¶ Hic rudis/dis/di. vel hic ⁊ hec rudis: ⁊ hoc

rude: q2 rudis est rusticus nõ subtilis. ¶ Hic villanus/ni. vel hic villicus/ci. Et possunt declinari mobiliter: villanus/na/nũ. Villicus/ca/cum. i. rusticus. Et dicitur de hec villa/ville. Hic & hec agrestis/et hoc agreste. de ager/agri. dicitur hic et hec ruricula/le. de rus/ruris. et colo/colis. — Villanus

Custodes ouium nos dicimus opiliones — Opilio
Archimandritas constat quos esse vocatos
Mulio sed custos multorum dicitur esse
Ad quos cura boum spectat dic esse bubulcus

¶ Superius auctor docuit quot nobis potest rusticus appellari. Hic docet q̃ sunt ab effectu meri rustici dicẽs q istis scz opilio/custos ouiũ. ¶ Hic archimãdrita/te. grecũ. Et dr̃ de archos qd̃ est p̃nceps & mãdros ouis: quasi princeps ouium. Hic mulio/onis. de mulus/muli. dicitur. ¶ Hic bubulcus/bubulci. de bos/bouis & custos componitur. Et dicitur custos boũ. ¶ Hic subulcus/subulci. de sub/et sus/suis. & custos. i. custos suum. i. porcorum. — Archimãdrita — Bubulcus. — Subulcus.

Inter se distant teres/orbiculare/rotundum — Rotundũ
Hastam dic teretem: pomum dic esse rotundum
Effigiem pomi retinet sibi spera vel oui
Sperica de spera sic credas esse vocata

¶ Nomina ista quo ad genus idem signt. Differũt tamẽ quo ad speciem & ponũtur pro rotũdo. ¶ Hic et hec teres teretis media correpta in genitiuo. Et dicitur a tero/ris. & proprie pertinet ad hastã: vt hasta dicitur teres. ¶ Hic & hec orbicularis/et hoc orbiculare. i. circularis. Orbis enĩ est rotũditas circuli & cuiuslibet rei. & dr̃ de rota/te. quia quasi rota est. Rotũdus/da/dũ. de hec rota/te: et proprie pomum est rotundũ. ¶ Hec spera re. & proprie est spera vnũ corpus rotundũ vt pomũ vel ouũ. Et diffinit sic ab Hug. Spera est mediante diametro continua circuli cõductio. Et dicitur spera quasi spaciũ rotundũ. Et dicitur de hoc spaciũ/cii. Unde spericus/ca/cum. — Teres — Orbicularis — Spera

Regredior/repedoq3/remetior/atq3 reuertor
Repatrio/remeo/redeoq3 recurro/recuso

¶ Dicit q ista verba sunt eiusdẽ significationis. Regredior/ris. vbũ deponẽs de re & gradior componitur. Repedo/as/aui/are. de re et pedo/as. quod deriuatur a pes/pedis. sed non est in vsu. ¶ Remetior/tiris/remensus sum/tiri. deponens de re et metior. Reuertor/ris/reuersus sum/reuerti. deponens. et etiam reuerto/tis. in eodem sensu inuenitur: sed reuertor est deponẽs: et reuerto neutrum potest etiam esse actiuum: vt reuertam te. i. retrouertam te. ¶ Repatrio/as. — Regredior. — Repedo — Remetior. — Reuertor.

aul. de re et patrio/as. cōponitur. Remeo/as. cōponitur de re: ⁊ meo/as. i. eo/is ire. Redio/is/ire. de re et eo interposita. Recurro/ recurris. de re. et curro/ris

Recurso. Recurso/as/aui/are. frequentatiuum de recurro/ris/recurri/recursum/recursu in supino: ꝛ in o fit recurso/as/are.

Sera

Pessula sunt obices: sera sunt repagula vectes
Addatur clatrus de cladendo tibi dictus.

Repagulum ¶ Ista noīa sunt eiusdē signationis cū hoc noīe repagulū/li. i. obex qui ad impedimentū obicitur ⁊ opponitur: vel quecūq̄ firmatura hostii. angl. (a dore barre) Et dr̄ repagulū a repādo/dis ¶ **Pessulum** hoc pessulum/li. de pello/lis. ¶ Hic obex/cis. penultima producta in omnibus casibus. Et forte tūc scribitur cū duplici/ii. vt obiicis sicut obiicio vñ deriuatur. autor hic tamē corripit necessitate metri coactus. ¶ **Sera.** Hec sera/re. ⁊ est ꝓprie lignū qd̄ ex trāsuerso hostii opponit̄. Unde sero/as/aui. hostio opprimere/hostiū claudere/firmare. ¶ Hec vectis/tis. de veho/his. dr̄. ¶ **Clatrus.** Hic clatrus/tri. de claudo/dis. dicitur: q2 claudit hostiū. Et proprie clatrꝰ est repugnaculū qd̄ hostio opponitur: vel ipsum hostiū: ⁊ precipue hortorū/vinearū/vel viridariorū.

Scutum

Dic parmas clipeos ancile vel egida scutum
Pelta rotundatur clipei pars vmbo vocatur

¶ Ista noīa sunt eiusdē signationis. Et sunt arma defensiua quibꝰ ictꝰ hostiū repellitur. **Parma.** Hec parma me. ⁊ dr̄ q̄si parua arma: vel parma quasi par manui. aug. (a bokeler). ¶ **Clipeus.** Hic clipeꝰ/pei. de clipeo/pis. qd̄ est furari dr̄: q2 furatur ictꝰ percutientis. ¶ **Ancile** Hoc ancile/lis. de ante dr̄: q2 ante hoīem debet esse ¶ **Egida** Hec egida/de. vel hec egis/egidis. de ago/agis: ⁊ est acti casus. Actō hāc egidē vel egida. Et dicitur egis/egidis. ab egle qd̄ est capra: q2 tegit̄ pellibꝰ caprinis. Et fuit egis scutū palladis. Hec egida/de. vel egis/egidis. dr̄: q2 agitur ante pectꝰ pugnantis. ¶ Hoc scutū/ti. ab hec scuta/te. qd̄ forma rotūda dr̄: vel ab excutio/tis. q2 ex se excusat ictꝰ telorū. ¶ **Pelta.** Hec pelta/te. de pello/lis. ¶ **Umbo** Hic vmbo/onis. de hic vmbilicus/ci. dicitur: ⁊ est media pars scuti vel pelte. angl. (a bese)

Sepulchrū

Dicas mausoleum poliandrū tumba sepulchrum.
Sarcofagus bustum tumulus vel pyramis vrna.
Bās monumenta necis coiūgitur his monumētū.

¶ Ista noīa sunt idē cū sepulchro de sepelio/lis. q2 i eo sepeliūtur corpora mortuorū. **Mausoleum.** Hoc mausoleū lei. dr̄ de mausolo inuētore illiꝰ: ⁊ tūc producit penultimā **Poliandrum** Uel dr̄ de manes/niū. q̄ sunt anime infernales: ⁊ tūc corripit penultimā ¶ Hoc poliandrū/dri. dr̄ de polis qd̄ est ciuitas cuiuslibet viri: ⁊ andros qd̄ est vir: q2 est vltima ciuitas cuiuslibet viri. Uel poliandrū dr̄ vel interpretatur multitudo virorū: ⁊ sic dr̄ cimiteriū ꝓpter multitudinē virorū ibi sepultoꝝ. ¶ Hec tumba/be. de tumeo/es. dicitur. Et similiter tumulus/li.

¶ hic sarcofagus/gi. de sarcos. i. caro: et fagin comedere: qr ibi comeduntur car- Sarcofagus.
nes nostre a vermibus. ¶ hoc bustũ/ti. ab vro/is. dr: qr ibi solet corp⁹ mortuo- Bustum
rũ cõburi. ¶ hic pyramis/idis. a pyr qđ est ignis: qr surgit in acutũ sicut ignis: Pyramis
¶ hec vrna/ne. est ꝓprie vas qđ ꝓ cõdensis defũctorũ cineribus adhiberi solet. Urna.
¶ Un̄ poeta. Solo tegitur quod nõ habet vrnã. i. sepulchrũ. ¶ hoc monumẽtũ Monumentũ.
ti. i. sepulchrũ: qr pertranseuntiũ mẽtes moueat ad hoc debere trãsire. Et dr a
moueo/es. qr mouet mentẽ seu memoriã defuncti.

Est callis trames est orbita semita limes Semita.
Uiculus et vicus est publica strata platea
Est biuium via duplex est triuium via triplex
Compita quadriuium dic quatuor esse viarum
A calet callis/sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit/sed iter dat semita semis

¶ Ista nõia idẽ signt cũ hoc nõie semita/te. Et dr a semis quod est dimidiũ: et
est semita duorũ pedũ scz via stricta vt alter alteri⁹ in trãsitu trãsire nõ possit Callis.
Et dr semita: quasi semis iter. i. dimidiũ iter. Et est semita ꝓprie hoim. Callis
ferarũ et pecudũ. a calcãdo/vel a calẽdo: vel a callo. Est eni callis ꝓprie semita
stricta et tenuis a callo pedũ perdurata. ¶ hic trames/itis. a trãsmitto/tis. par- Trames
ua via trãsuersa per agrũ: qr trãsmittit ad aliã partẽ agri: vel a trãsuerto/tis
qr per trãsuersum ducat: vel a traho/is. qr trahit publica via ¶ hec orbita te. Orbita
dr ab orbis: et est ꝓprie vestigiũ curri vel rote. Ab orbe. i. circulo rote dicta/scz
actus rote quo pecus duci solet. ¶ hic limes/tis. dr de limus/a/ũ. et sunt ꝓprie Limes
limites trãsuersa in agris itinera: vel fines qui diuidũt: et exterminãt. Un̄ limi-
to/as/aui/are. i. terminare. hic viculus/li. diminutiuũ de vicus/vici. a vice der-
riuatur: qr vice ciuitatis habetur. ¶ hec strata/te. a sterno/nis/straui. dicitur. Strata
¶ hec platea/tee. a platon grece qđ est latũ latine: qr lata via est. ¶ hoc biuiũ Platea
biuii. de bis et via: vbi due vie ꝯcurrũt. Quadriuiũ: vbi q̃tuor vie ꝯcurrunt. Tri- Biuium.
uium: vbi tres vie ꝯcurrũt. et exponũt se vñ ꝯponitur. ¶ hoc cõpitũ/ti. est colle- Triuium
ctio pluriũ viarũ: loc⁹ vbi plures vie se petũt. et ꝯueniũt sicut biuiũ/triuiũ/qua- Quadriuium.
driuiũ. Et deriuatur de cõpeto/tis. vel cõponitur de con et pital qđ est via. Un-
de hic et hec cõpitalis/et hoc le. ¶ hec via/vie. de veho/his. dicitur.

Sol tytan phebus/titulus venit hinc et ephebus. Sol

¶ Ista nõia ꝯueniũt in signtione. hic sol/solis. deriuat a solus/a/um. qr solus lu- Tytan
ceat fulgore suo syderibus obscuratis. ¶ hic titan/is. media ꝓducta. i. sol. vnde
titulus/li. Et dictus est tytan a tytan quod interpretatur illuminãs. ¶ Titulus
diffinitur sic. Est breuis annotatio eorũ q̃ cõtinentur in sequẽti opere continẽtur Ephebus
¶ hic ephebus/bi. cõponitur de phebus/bi. Et est epheb⁹ valde pulcher: et val-
de lucidus scz iuuenis pulcher et impubis. Unde ephebiolus/li. diminutiuum
Et possunt declinari mobiliter. Ephebus/a/ũ. et ephebiolus/a/um. Et dicitur
phebus/phebi. de fes grece quod est lux latine.

Stolidꝰ. Et fatuus stolidus/erroneus/insipiensq̃
Inscius et brutus/simplex/ydeota/stultus
Indoctus simul insipidus coniungitur istis
Inconsultus et elinguis cum verba negantur
Incautus sit in his/imprudens inique peritus

¶ Ista nola sunt idē. Fatuus/tui. dicitur de for/faris. Et est fatuus qui impe
ritiam suā ostēdit fando quicq̃d latet in aio/vel respondendo ad interrogata.
Uel ideo dicitur a fando fatuꝰ. q: nec ipse quod fatur: nec qđ alii dicūt itelligit.
Stolidus. ¶ Stolidꝰ de extollo/lis/extuli/extollere. Stultꝰ de extollo/lis. ¶ Erroneꝰ/a/
um. de erro/as. ¶ Insipiēs de in ⁊ sapiēs. Inscius/a/um. de in et scio/scis. Bru=
Brutus tus/a/ū. i. stolidꝰ/insulsus/stultꝰ/immūdus. de bruteo/es. dicitur. Hic ⁊ hec et
hoc simplex/cis. cōponitur de sine: et hec plica/ce. ¶ Hic ⁊ hec ydeota/te. cōpo=
Ideota. nitur de ydus quod est diuisus/a/ū. ⁊ tota littera. i. illitteratus: quasi diuisus
litteris scʒ indoctus insipiens. Indoctus/a/ū. de in et doctꝰ: quasi non doctus.
Insipidus/a/ū. de in et sapiēs. Incōsultus/a/ū. de in ⁊ cōsultus/a/ū ¶ Hic ⁊ hec
Elinguis elinguis/et hoc e. cōponitur de e prepositione ⁊ lingua: quasi extra linguā po=
Imprudens. situs. Incautus/a/ū. de in et cautꝰ/a/ū. Hic et hec et hoc imprudēs/tis. q̃si pro
cul ante videns ea que ṽtura sunt. Imperitus/a/ū. de in ⁊ peritus/a/um.

Scannū. Scānum libellum/subsellia/sella/scanellum
Predictis pluteum sedemq̃ sedilia iungas.

¶ Ista nola ꝯueniūt in sigtione cū hoc nole hoc scānum/ni. Et dicitur de scan=
do/dis. Hoc scabellū pro scanellū/li. dicitur per mutationē n lr̃e in b. ¶ Hoc sub
Subsellium sellū/lii. de sub: et hec sedes/dis. dicitur. ¶ Hec sella/selle. de sedeo/es. dicitur.
Scanellum. ¶ Scanellū/li. per vnū n/diminutiuū de scannū. Et dicitur etiā scanulū/li. et
scanellum/li. in eodē sensu cū scanellum a quo etiam deriuatur
¶ Hoc pluteum/plutei idē qđ seges. ⁊ dicitur de pluo is. sola voce ¶ Hec sedes
dis. de sedeo/es. dicitur. Hoc sedile de sedeo/sedes.

Seges. Est seges atq̃ ceres sunt fruges et sata messes
Cum seritur seges est sata cum radicibus herēt
Fruges cum fruimur/sunt messes q̃n metuntur.
Deq̃ creando ceres fertur quia res creat omnes
Dicitur annona quam postulat annuus vsus
Semineum sementum semētis idem sunt
Semina iungantur predictis a sero dicta
Et sementina res est a semine dicta.

¶ Ista nōia conueniūt in significatione. hec seges/tis. a sero/ris. vel a seco/as dicitur. ¶ hec ceres/ris. media correpta genitiui est ꝓprie dea frugū. Et dr̄ a creo/as: q̄r creat fruges/vel etiā alias res om̄es. Fruges nō habet n̄ti casum singularē in vsu: ⁊ dr̄ fruges a fruor/ris. Segetes dicūtur cū seruntur a sero/is. Messes cū metūtur ⁊ colligūtur a meto/is. Fruges cū fruuntur a fruēdo. i. vescēdo. hoc satū/ti. de sero/seui/re. satū/tu. ⁊ sunt sata cū herēt radicib⁹ post seminationē. ¶ hec annona/ne. de ann⁹/ni. dr̄. eo ꝙ singulis annis remouetur. hoc semē/is. de sero/is. dr̄. Un̄ semine⁹/a/ū. ⁊ hoc semineū/ei. i. semen vel cuiuslibet rei exordiū vl̄ inchoū de semine: ⁊ semētinus/a/ū. ⁊ hoc sementinū/ni. i. semen. ⁊ hec semētis/tis. i. semē frugū vel tp̄s seminādi.

Seges · Ceres · Fruges. · Annona.

Discus catinus lanx est scutella parasis
Fit de lance bilanx: parasitus nota parapsis.

¶ Ista nōia sunt eiusdē significationis cū isto nōie. hec scutella/le. Et dicitur de hoc scutū/ti. ¶ hic discus/ci. dr̄ de scus qđ est rotundū. Un̄ hic disculus diminutiuū. Et nota ꝙ discus est scutella et nō mēsa. licet ꝓ ea ponatur ꝑ methonomiam. hic catinus/ni. i. discus. ⁊ dr̄ a caton qđ est cōmune: q̄r cōis oib⁹ est. ¶ hec parasis/sidis. de par et abscida cōponitur. hec lanx/cis. de latus/a/ū. dr̄: q̄r lata est. ⁊ ꝓpriclanx est discus trutine: ⁊ cōponitur cū bis/⁊ dr̄ bilanx/cis. i. trutina que habet duas lances. ¶ hic parasitus/ti. cōponitur de parapsis ⁊ situs/a/um. quasi in parapside: ⁊ dr̄ i versu ꝙ parapsis/est nota parasitis. i. leccatoribus et gulosis.

Scutella · Discus · Catinus. · Parasis · Parasitus

Est consors sociusq̃ comes collega sodalis
Dat sors consortem comitem via: mensa sodalem
Missio collegam: socium labor efficit idem.

Socius.

¶ Ista nōia ꝯueniūt in sigñtione cū hoc nōie soci⁹: habēt tn̄ aliqualem differentiam vt in eoꝝ expositione patebit. hic socius/cii. a socus qđ est quoddā calciamentū. Et sunt socii ꝓpter periculi ⁊ oꝑis vel laboris societatē: quasi in vno soco. i. caliga. i. in vno vestigio manētes: ⁊ est ꝓprie soci⁹ in periculo. ¶ hic ⁊ hec comes/tis. i. socius ⁊ ꝓprie comes in itinere: ⁊ dr̄ a como/as. ¶ hic ⁊ hec collega/ge. i. soci⁹ ⁊ ꝓprie in officio: ⁊ dr̄ de con/⁊ lego/as. i. simul mittere. hic et hec sodalis. i. socius in mēsa/vel scutella/vel in sede: ⁊ dr̄ a sedes: vel a suadeo/vel a sedeo. ¶ hic et hec cōsors/tis. de con ⁊ sors/tis. ⁊ ꝓprie cōsors est soci⁹ in ꝑmio ⁊ dr̄ consors quasi eiusdē sortis.

Comes · Collega. · Consors.

Signifer antesignarius rem signat eandem
His primicerius vexillifer associatur
Primus pila ferens est primipulus in istis

¶ Ista nōia idem significāt. hic signifer/ri/ro. est ille qui portat vexillū in bello ante exercitū. ⁊ dr̄ de hoc signum/ni. ⁊ fero/fers. ¶ hic antesignari⁹/rii. est idē: et dicitur de ante/et hoc signum/ni. ⁊ fero/fers. ¶ hic primicerius/rii. dicitur de primus/et cera grece quod est legio latine: quia preire debet legionem.

Signifer · Antesignarius · Primicerius.

Primipulus

hic vexillifer/ri. de hoc vexillū ꝛ fero/fers. scʒ q̄ fert vexillū. ¶ hic primipulꝰ/li. penultima ꝑducta dr̄ de primus/a/ū. et hoc pilū/li. quod telū dicitur.

Splendet et irradiat lucet nitet atqʒ choruscat
Emicat atqʒ micat rutilat claretqʒ relucet.

Splendeo. Niteo. Corusco Emico Rutilo

¶ Ista v̄ba idē signt cū splēdeo/es/ui/ere. caret supinis. vnde hic splēdor/oris et splēdidus/a/ū. Irradio/as/aui/are. de in et radio/as. Luceo/ces/luxi/ere caret supinis: ꝛ cōponitur reluceo/ces. ¶ Niteo/es/ui/ere. caret supinis: ꝛ cōponitur reniteo/es. ꝛ inniteo/es. Unde hic nitor/oris. ꝛ nitidus/a/ū. Chorusco/as/aui/are. i. splēdere. Unde hec choruscatio/onis. id est splēdor/fulgor. ¶ Emico as/aui/are. caret supinis de e ꝛ mico/as/cui. dr̄. Rutilo/as/aui/are. i. splēdere. Et dr̄ de rutilus/a/ū. ꝛ illud de rubeo/es. Clareo/es/ui/ere. de clarus/a/ū.

Sordes. Proluuies sanies caries pus res eadem sunt
Sordes spurcitia fex et feculentia squalor
Cum macula tabes assint contagia labes
Sordem dic tecti scoriam dic esse metalli
Dant tabi tabo non plus per cetera quero.

Proluuies. Tabes Caries Pus Scoria. Scorio Sordes Spurcitia. Fex. Squalor Contagium Labes

¶ Ista noia idē signt. hec ꝓluuies/ei. i. sanies vel sordes dicitur de proluo/is. hec sanies/ei. i. putredo q̄ ex sanguine nascitur: ꝛ differt a tabo qꝛ fluere sanie viuoꝝ est: sed fluere tabe mortuoꝝ est. Itē tabes est putredo q̄ stat/sanies que fluit: ꝛ dicitur sanies a sanguis/nis. ¶ Tabes dr̄ a sto/stas: quasi stabes: ꝛ a tabes/tabi gtūs: et tabo dtūs et abltūs ł eodē sensu cū tabes. ꝛ est neutrū dyptotū. i. habet variationē duorū casuū vel duarū vocū casualiū in gtō tabi. dtō et ablatiuo tabo. ¶ hec caries/ei. de careo/es. dr̄. Et est caries ꝓprie lignorū: putredo vero aliarū rerū. ¶ hoc pus indeclinabile de puteo/es. dr̄. i. putredo vel infirmitas q̄ reddit hoiem putridū. Itē habetur hoc pus/puris/puri. i. custodia. Un̄ pus ꝓ putredo nō declinabile credo. Pus declinatur custodia qn̄ notatur. Et tūc dr̄ de purus/a/ū. ¶ hec scoria/e. suffocatio vesice: ita vt vrina denegetur vel vētris officiū. vn̄ hic scorio/onis. stultꝰ/stolidꝰ/fatuꝰ. hec scorea/ree. ab excoquo/is/excoxi. dr̄. i. sordes et purgamentū metallorū: qꝛ de ferro excoquitur ¶ hec sordes dis. i. putredo metalloꝝ scorea ꝛ aliarū rerū. vn̄ hec sordecula le. Et sordes immūdicia domꝰ vel tecti. ¶ hec spurcitia/e. de spurcꝰ/a/ū. gtō spurci. addita tia fit spurcitia. ¶ hic fex/cis. a fago/gis. dr̄. ꝛ cōponitur fex cū lētos: qđ est plenū: ꝛ dr̄ feculētꝰ/a/ū. i. plenꝰ fece. Unde hec feculētia/tie. i. plenitudo fecis. hic squalor/oris. de squaleo/es. dr̄. hec macula/le. de maculo/as/aui. ꝛ dr̄ maculo/las. de macies/ei. Et est macula nota/vitiū/turpitudo. Et dr̄ squama lorice et filū rhetis. ¶ hoc ꝯtagiū/gii. de cōtingo/gis. ¶ hec labes/bis. de labor/eris. dr̄. i. putredo/ꝑnicies/ruina/miseria. Un̄ hec labecula/le. diminutiuū.

Glabrio vel tinea capitis sunt hinc gloriosus

Glabrio sed cuius caput occupat est gloriosus
Corporis et reliqui scabies est: hinc scabiosus
Pustula corporibus totaliter heret et vlcus.

¶ hic ponit autor sordes que ꝯtingūt holem. Et dꝫ ꝙ ista. hic glabrio/onis. et Glabrio
put hic sumitur est ꝟmes in capite: ꝛ dꝛ a glaber/bra/brū. ꝛ est glaber modꝰ si=
ne pilis: ꝛ de glabrio dꝛ glabriosus/a/ū. i plenus glabrionibꝰ. Jtē glabriosꝰ dꝛ
de hec glabra bre. qꝺ est scabies in capite. Sed nec glabrio nec glabria nec gla
briosus est in Papia catholicon. hec tinca nec. proprie vermis vestimētorum Scabies
ꝛ dicitur de tero/ris. ¶ hec scabies/ei. ꝛ scabra bre. dꝛ de scabo/bis bere. Sed Scabia
differūt hec noia. Scabia est sicut lepra asperitas carnis cū pruritu ꝛ squama
tione. Vñ hec scabiecula/le. ꝛ scabiola/le. diminutiua: ꝛ scabiosus/a/um. ¶ hec
pustula/le. de pus qꝺ est putredo dꝛ: et est pustula i superficie carnis. vñ hec pu Pustula
stula/le. diminutiuū. ꝛ pustulentus/a/um. et pustulosus: et pustulēs/entis. i. vl
cerosus. i. postulis plenꝰ ꝛ tali infirmitate infirmatꝰ ¶ hoc vlcus/eris. de oleo/ Ulcus.
es. dꝛ. et differt a vulnere: nam vulnus est animi vlcus ad corporis refertur in Uulnus
iuriā. Jtē vulnus corporis recēs plaga: vlcus vero inueteratū vulnus. Jtē vul
nus qꝺ ferro vel fuste vel lapide quasi vi nascitur. Ulcus qꝺ per se nascitur i car
ne ipsa putredo qua oleat. Unde vlcerosus/a/um.

Serpens

Est serpens ydrus coluber simul ydria chilidrus
Uipera/seps/aspis: simul et nepa iūgitur anguis
Atqꝫ dracena/draco: fit scorpio de speciebus

¶ Jsta noia idē signāt quo ad speciem. hic serpēs/tis. dꝛ a serpo/pis. ¶ hic ydrꝰ ydrus
dri. hec ydra/dre. ꝛ illud de ydro qꝺ est aqua. nā serpens aquaticꝰ est. ¶ hic co Coluber
luber bri. de colo/is. ꝛ vmbra/bre. quasi colēs vmbrā ¶ hic chelidrus/dri. i. ser Chelidrus
pēs quidā brachiatꝰ vt scorpio. Et dꝛ a chele qꝺ est brachiū et ydrꝰ dri. ¶ hec Uipera
vipera/re. ꝯponitur de vi et pario/ris. qꝛ vi pariat. hic seps indeclinabile fm
hug. a sepio/pis. dꝛ. quidā serpēs exiguus qui nō solū corpꝰ sed etiā ossa vene= Aspis
no consumit. ¶ hic aspis dꝛ quasi aspergēs pus. i. venenū. Vñ aspis qꝛ venenū Nepa.
immittit ꝛ aspgit. ¶ hec nepa pe. quidā serpēs ꝗ natos suos ꝯsumit excepto vno
ꝗ dorso suo incedit ꝛ inhesit ꝛ post ipe qui seruatꝰ est ꝯsumit parentē. Et dꝛ ne- Anguis
pa quasi necās partus. ¶ hic anguis/is. de ango/gis. dꝛ. hec dracena/ne. vxor Draco
draconis. ¶ hic draco/onis. a greco dꝛ. Greci eni draconē dracōta vocāt. Et dꝛ
draco dū est in tēplo. Anguis dū est in aqua. Serpēs dū est in terra ¶ Scorpio Scorpio
onis a scorte qꝺ est dulce: ꝛ poio/is. qꝺ est fingo/gis. cōponitur. hic scorpio onis
ꝛ scorpiꝰ/pii. in eodem sensu quoddā aial venenosum est vel serpēs. ¶ Cōstrue Constructio
Scorpio fit de speciebus. i. de specie precedentiū serpentū.

sacrifico.

Jmmolo sacrifico facio lito mactito macto
Nomen carnificum: dic mactando trahit ortum
A lanio dictos quos dicimus esse lanistas

¶ Ista verba sunt eiusdē significationis cū hoc verbo sacrifico/as. cōponitur de sacris
Immolo ⁊ facio/is. ¶ Immolo/as/aui. cōponitur de i et hec mola/le. ⁊ est mola prout hic
accipitur panis ex farina ⁊ aqua ⁊ sale quo olim victime inter cornua pfunde-
Lito bātur. ¶ Lito/as/aui. ⁊ differt a sacrificare: nā sacrificat q̄ sacrificiū facit ¶ Fa
Facio cio/cis. i. sacrificare. vn̄ Virg. Cū facio vitulā pro frugibus ipse venito. Litat q̄
Macto sacrificiū dat ⁊ quod sacrificio ptinet vl' petit vel imperat. ¶ Mactito/as/aui.
Macellio frequētatiuū de macto/as. i. sacrificare/immolare/trucidare/ interficere. Vn̄
Macellarius hoc macellū/li. loc⁹ vbi mactātur pecora. ⁊ hic macellio/onis. ⁊ hic macellari⁹
rii. q̄ pecora mactat ⁊ vēdit carnes. Et forte autor iste cū dicit. Nomē carnificū
de mactādo trahit ortū. Intellexit de istis noib⁹ macellio ⁊ macellari⁹ q̄ habēt
ortū suū a macto/as. qr carnifex habet ortū suū de caro carnis ⁊ facio/cis. ⁊ nō
Lanista. de macto. ¶ Hec lanista/te. ⁊ hic lanio/onis. ⁊ hic lani⁹/nii. in eodē sensu. i. car-
nifex vel homicida macellio. Et dicūtur a lanio/as/are. i. scindere/ lacerare.

Sotular Calcius est solea pro sotularis aluta
Et quia munda luto nomen sibi sumpsit aluta.

Notabile

¶ Ista noia idē signt cū hoc noie hic sotular/aris. ⁊ est calciamentū pedis. No
ta f'm auicennā ca. v. de pseruādis extremitatib⁹ a nocumēto frigorū dicentē
Nō oportet q̄ sotularis aut calciamētū quo pes tegitur sit strict⁹ ita vt eo pes
moueri nō possit. Et ita patet q̄ rectius dr̄ hic sotularꝫ in nrō casu ⁊ nō sotular
Calceus. ¶ Hic calceus/cei. vel calcius/cii. indifferēter per e vel per i/ pōt scribi: sicut cal
Solea ceo a quo deriuatur de calix/cis. vel a calcādo. ¶ Hec solea/lee. a solū dr̄. qr so-
Pero lū pedis tegat: vel qr solo terre adhereat. ¶ Hic pero/onis. est calciamētū rusti
Aluta coꝝ. ¶ Hec aluta/te. dr̄ ab alo/alis. qr alit pedes: ⁊ est pellis tenuata. anglice.
(cordwan) ⁊ ponitur p calceo: qr calcei inde sunt scꝫ materia p materiato. Au
tor tamē vult q̄ aluta dicat' ideo: qr mūda et pura a luto et sordibus.

Telum. Pile vel hastile iaculum catapulta sagitta
Missile vel telum necnon addatur arundo
Spicula vel gelas simul addas atqꝫ sarissas

Sagitta. ¶ Ista noia idē signt cū hoc noie hec sagitta/te. quod dr̄ de sagio/is. vl' sagax/
Pilum qr sagaci iactu emittit': ferit enī penitus. ¶ Hoc pilū/li. telū dr̄ de pello/is. ¶ Hoc
Hastile hastile/lis. de hasta/te. Hoc iaculū/li. de iacio/cis/ieci/iacere. Hec catapulta te.
Missile. est sagitta cū ferro bipēni quā barbatā vocant. ¶ Hoc missile/lis. de mitto/tis
dr̄: qr est abilis ad mittendū. Hec arūdo/inis. pprie est cāna: ponitur tn̄ p sagit
Telum ta q̄ acuta est vt arūdo. ¶ Hoc telū/li. a telon quod est longū dr̄. Hoc spiculū/li.
Gesa ⁊ hec spicula/le. p eodē de hec spica/ce. dr̄. ¶ Hec gesa/gese. est genus armorū.
Notabile. Hec sarissa/se. i. telū. ¶ Nota q̄ pila dicūtur arma romanoꝝ. Gesa gallicorum
angl'. (a iauelyn) Sarisse macedonū. i. sagitte/

Terra Ops humus atqꝫ solum rea terra vel arida tellus.

¶ Ista nomina idē significant cum terra. Et dr̄ terra a tero/teris qr teritur et
Ops terimus illā pedibus nostris. ¶ Hec ops/opis. i. terra que alio noie dicitur rea

ree.i.cõscia. ¶ Nota differentiã inter ops/cobs/scobs/et scrobs. vñ9. Fex dos-
muũ scobs est: vndarũ fossaq3 scrobs est. Facũda cobs ẽ terre: dea fertilis ops Notabile
est. Et ponitur ops sol pro dea terre. Et rea/ree.i.humus/mi.qđ de humeo/es
dr. ¶ hoc solũ/li.de sol/solis: q2 soli pateat. Unde hoc solum/li.i.inferior pars Solum
pedĩ: q2 eo terre vestigia imprimim9. ¶ hec arida/aride.i.terra. Unde psalmi Arida
sta. Et aridã fundauerũt manus ei9: ibi aridã.i.siccã terrã. ¶ hec tellus tellu Tellus
ris.i.terra frugifera. Unde catho. Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et
dr a colo colis/colui/colere: q2 ei9 fructus colimus.

Lar thalam9 camera simul est penetrale recessus:
Addas conclaue: vel canopea penates
Rheticulum sericum notat nobis canopeum

¶ Ista noĩa idẽ signt cum hoc noĩe hic thalam9/mi.et dr de thalamos grece: Thalamus
qđ est cubiculũ latine. ¶ hic lar/ris.de largior/iris.vel de largus/a/ũ. q2 inde Lar.
procedit largitas: et proprie est dom9. Itẽ lar/ris.est ignis. Unde quidã dixit.
Uidi larem in laribus.i.ignẽ in domibus. ¶ hec camera/re. de camur quod est
curuũ dr. ¶ hoc penetrale/lis.vel hoc penetral/lis.i.domus secreta: et dr de pe Camera
netro/as.vel de penitus. ¶ hoc cõclaue/is.cõponitur de con ⁊ hec clauis/is. Penetrale
¶ hoc canopeũ/pei.penultima correpta de canapus/pi.dr qđ est ciuitas egy- Conclaue
pti: ⁊ ponitur canopeum pro camera. Est tñ proprie rheticulũ quoddã de seri- Canopeum.
co subtilissimũ quo repelluntur et muse circa lectos nobilium. Unde in aurora.
Rheticulum sericũ scriptura vocat canopeum.

Templa monasteria delubraq3 fana vocamus Templũ.
Basilicam simul ecclesiam iungimus illis

¶ Ista noĩa signt idẽ cũ hoc noĩe templũ/pli.qđ cõponitur de hoc tectũ/cti. et
amplus/pla/plũ. Unde templũ quasi tectũ amplũ. ¶ hoc monasteriũ/rii.dr de Monasterium
monos quod est vnum: ⁊ sterion statio monachorũ. hoc delubrum/bri de luo/ Phanum
is.dr: ¶ hoc phanũ/ni.dr de phanos qđ est sonus. Uel dicitur de for/faris.p cõ
trarium: q2 phanus non est locus fabulationis sed deuote orationis. ¶ hec ba Basilica
silica/ce.proprie dom9 regia est: scz palatiũ regis vel imperatoris: sed modo p
translationẽ dr basilica ecclesia: quasi palatiũ regis ⁊ dr basilica a basile9 quod
est rex. ¶ hec ecclesia/sie.interpretatur cõuocatio scz fideliũ: q2 oẽs ad se vocat Ecclesia
Et dr de ec quod est prepositio greca tantum valens quantũ con apud nos: et
clysis quod est vocatio quasi conuocatio.

Sũt canopea tentoria papiliones Tentoriũ
A canopo castro canopeum namq3 vocatur
Quod conum supra portent sic credo vocata.

¶ hic autor dicit q hec noĩa idẽ significant cum hoc noĩe tentoriũ/rii. quod
dr de tendo/dis. q2 tenditur cũ funibus: et est anglice (a pauylyon) ¶ hoc cano
peũ/pei.supra exponitur: sed non in ista significatione: in qua rarissime reperit.

Papilio. Et dicit autor q derivatur a canopo qd est castrū .i. ciuitas egypti: vel a con
cont: q2 ad similitudinē coni a lato tenditur in acutū. ¶ hic papilio/onis. s pa=
pe dr. Et est ꝓprie quedā auicula que in suo aduētu miretur admirationē. vn
de papiliones dicūtur tētoria ad similitudinē illius auis volantis.

Thus Thuris thuribula dic incēsoria vasa
Et quod idem signat istis societur acerra

¶ Ista noia ɔuenīūt in significatione hoc thuribulū/li. Et dr de thus thuris .i.
Incensorium vas in quo thus adoletur. Et dr a theos. vel de tūdo/dis. ꝛ tūc non aspiratur.
Acerra. ¶ hoc incēsoriū/rii. ab incēdo/dis. incensum/su. ¶ hec acerra/re. i. thuribulū.
Et dr de acer/ceris quadā arbore. Thus dicitur de theos qd est deus: q2 in sa=
crificiis deorum adoletur

Ventus Est turbo ventus est flamen flatus et aura
Ventorum species complectere versibus istis
Sunt subsolanus vulturnus et eurus eoi
Circius occasum zephirusq3 fauonius afflant
Sed veniunt aquilo boreas ac corus ab arcto.
Atq3 de medio notus afflat et affricus austro.

¶ Autor ponit hic noia q ɔuenīūt in significatione cū hoc noie vent9. Deinde ponit
Turbo diuersa noia ventorū. Primo dicit. Turbo est vēt9: ꝛ dr turbo a terra: q2 quoti
ens talis vēt9 cōsurgit terra i circuitu mittitur. Est eni turbo vertigo vētorum
Ventus. ¶ hic vēt9/ti a venio/is. dr. hoc flamē/inis. a flo/flas. ꝛ sili flat9. hec aura/re.
ab aer/ris. ꝛ est aura leuis vēt9. Dein dicit autor o lector cōplectere spēs vēto
rū in istis v̄sib9 q sequitur. Subsolan9 vulturnus ꝛ eur9: sunt eoi. i. vēti orietā=
Subsolanus les. Subsolan9 dr a sub/ꝛ sol/solis: q2 sub ortu solis surgit ille vēt9. s. directe ori
Vulturnus ente. ¶ Vulturn9 est vēt9 collateralis sibi v̄sus austrū. ¶ Eurus est collatera=
Eurus lis sibi v̄sus aquilonē: q alio noie dicitur euro aqlo vel triphonic9. ¶ Circius ze
Circius. phir9 et fauonius afflant occasum sc3 solis. veniūt ab occidēte. Circius/circii.
de circ9/ci. dr. i. circulus ꝓprie vētus q diuerse ꝛ acriter circuitū faciendo volat
zephirus. ¶ hic zephir9/ri. grece flores dr. q2 flores in germina in ei9 flatu viuificētur/q
alio noie dr fauoni9 a faueo/ues. q2 fauore flores produntur ꝛ terra germinatur
Aquilo Sed aqlo boreas: ac corus veniūt ab ortu. i. a plaga boreali. hic aqlo/onis. ab
aqua dr: ꝛ dr aqlo quasi ligās aquas: q2 vētus est seren9 ꝛ aquas stringit sc3 cō
gelādo. Idē ḡ boreas dr: q2 ab yperboreis oris flat: ꝛ idē corus vocatur. Et no
Notabile ta q corus ꝓ vento producit primā: ꝛ caret aspiratione. In aliquib9 significationib9
corripit primā et habet aspirationē. Unde versus. Consonat turba corus: quo
Constructio. tiens est aere chorus ¶ Cōstrue vltimū v̄sum. Atq3 nothus ꝛ affric9 afflant ab
austro. i. a plaga australi medio die. hic nothus/ti. dr malus. ꝛ sinister vēt9 sc3
auster q pluuiosus est: ꝛ calore suo flores et pisces in mari adulterat ꝛ corrūpit
Et nota q nothus pro vēto scribitur cū h/ꝛ corripit primā. Sed notus/a/um.
de nescio/cis. producit primam. Unde quidam. Flatus summa nothus crebro
mihi flamine nothus. hic affricus/ci. est vētus flans a meridie. Unde papias.

Affricum dicimus ventum a meridie flantem.

Vina merum bachus bronius vel liber hyacus — Vinum
Istis lineus coniungitur atq; lieus
Atq; tenens mentem temetum faciet temulētum.
Est ydromellum mulsum nectar ceruisia syra
Pigmentum mustum mellicratumq; falernum
Et sapa quod medici ponunt sub nomine vini

¶ Autor docet hic conuenientiā in fictione cum hoc nomine vinū/ni. Deinde
ponit in generali diuersa noia potuū. hoc vinū/ni. de vitis/tis. dr: qr de vite pro — Merum
cedit. hoc merū/ri. a meris quod est diuisio dr. Et proprie merū est bonū vinū — Bachus
clarū et fece diuisum. ¶ hic bachus/chi. est de9 vini. Et ponitur qnq; pro ipso — Bronius
vino. vt ibi. Cum venere et bacho. &c. hic bronius nii. i. deus vini: vel ipm vinū
Et dicitur a bronum qd est appetere: qr dat appetitū comedendi. ¶ hic liber
bri. i. bachus. Et dr de libero/as. qr liberat animū de curis. hic hiacus/ci. i. ba=
chus. Et dr de hio/hias: qr facit venas hiare. Lineus & lieus. i. bachus. Et dici
tur a lien quod est splen: qr a splene risus procedit: et ebrii quasi semper rident
Vel dicitur a ligo/as. qr ligat linguam & impedit expedite loqui. ¶ hoc teme= — Temetum
tum/ti. a teneo/es. & est proprie bonū vinū: qr teneat mētes. Unde temetū qua
si tenens mētem dr. Unde temulentus/a/um. quod cōponitur de temetum: et
lentos quod est plenū: et est temulētus ebrius plenus vino. ¶ Post hec noia — Idromellum
ponit autor noia quorundā potuū: et sunt ista ydromellū/li. i. aqua mellita. Et — Mulsum
cōponitur ab ydro quod est aqua/ & mel/lis. ¶ hoc mulsum/mulsi. vel hec mul
sa/se. quedā potio que ex aqua vel vino et melle cōficitur. & dicitur de mulceo/
ces. Item mulsum si. idē est qd medo: est eni medo a melle dictū. i. potio mixta — Nectar
cū melle. ¶ hoc nectar/ris. penultima gti correpta: de necto nectis dicitur li= — Ceruisia.
quor scz vinū pigmentatū dictū: qr nectat linguas bibentiū. ¶ hec ceruisia/sie. — Sira
de ceres/ris. dicitur: quia de cerere. i. frugib9 fit. hec sira per sincopam dicitur
de cicera/re. & est quedam potio que fit ex succo frumēti pomorū / cerasorū vel
pirorum: vel huiusmodi fructuū. Et etiam omnis pot9 cōfectus potest dici ci= — Pigmentum
cera: et est nomen hebreū: vel dicitur succus. ¶ hoc pigmentum pigmēti. a pi
la dicitur. id est taberna: qr in pila tonsum est: & pigmentū confectio ex vino & — Mustum
melle/et diuersis speciebus suauis & odorifera. ¶ hoc mustū musti. a mus qd
est terra dicitur. Mustū/musti. vinū: qr in se habeat terram / et vinum mixtū.
¶ hoc falernum falerni a falerno monte campanie dicitur vbi optimum vinū
crescit. ¶ hec sapa sape. a sapio/sapis dicitur. id est dulce acetum. vel dulce aci — Sapa.
dum vinum.

Est indumentum vestis vestitus amictus — Vestis
Exuuias spolio cum pannis addito texta
Quod legis est textus depellit et frigora textum
Panniculos inopis velamina iungimus illis

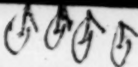
His vestimentū societur et operimentum
Quod nisi longatum versu nequit esse locatum

¶ Ista noīa ꝯuenīūt in significatione cū hoc noīe hec vestis/tis. ꝛ dr̄ de vestio/
is. Hoc indumentū/ti. de induo/is dicitur. Hic vestit⁹/us/ui. de vestio. Hic amic-
Exuuie — tus/us/ui. de amicio/cis/ciui/cire. i. tegere. ¶ Hec exuuie/arū. de exuo/is. ꝛ sunt
Pannus. — exuuie ducū: ꝛ spolia primorū: ꝛ dr̄ hoc spoliū/lii. de spolio as/aui/are. ¶ Hic pā
nus/ni. a pan qḋ est totū et oē: qꝛ pann⁹ in oī hoīe apperitur. Vn̄ hic pāniculus
li dimīutiuū: ꝛ sunt pāniculi puerorū. Hoc velamē/inis. a velo as. i. tegere.
¶ Hoc vestimentū/ti. a vestio/is/iui/ire. Hoc operimētū/ti. de operio is/iui/ire
i. tegere. Et nota ꝙ opimentū nō pōt stare in ꝟsu: qꝛ hȝ breuē syllabā inter du
as lōgas videlȝ per. Hoc textū/ti. de texio/is. i. vestȝ. Itē habet hic text⁹ us/ui.
qḋ est grossior lr̄a in libro. angl. (a texte). Cōstrue illū ꝟsum. Qḋ legis est text⁹,
aliḋ qḋ legis in libro est text⁹: sed textū. i. vestȝ que depellit frigora. i. frig⁹.

Vinea — Unum significant vinetum vinea vitis
Vinetum proprie locus est vbi vinea crescit
Pampinus est folium/botrus flos/vinea totum
Uuam multa simul dic singula grana racemos
Surculus aut ramus/est palmes siue propago
Vinea siluestris/sterilis labrusca vocatur.

¶ Ista noīa ꝯuenīūt in sigt̄ione cū vinea. Hoc vinetū/ti. a vinea dr̄. Hec vinea
nee. a vinio/is. dr̄. Hec vitȝ/tis. a vicio/cis/ciui/cire. dr̄. i. ligare: qꝛ vites ligātur
Pampinus. — ¶ Post hec ponit autor quedā noīa ptinētia ad vites. ¶ Hic pāpin⁹/ni. i. foliū
vitis. dr̄ de palmes/itis. ¶ Hec botr⁹/ri. feminini gn̄is illud quod est in acino
sed ponit̄ qnq3 p acino/qnq3 p vua/qnq3 p racemo. Et inuenit̄ aliqñ masculi-
ni gn̄is. vt Deut. xxxii. Botrus amarissim⁹. Hic acin⁹ est botr⁹: vel granellū il-
Uua. — lud qḋ est in grano vue: ꝛ dr̄ de acetū/ti. ¶ Hec vua/ue. ab humeo/es. qꝛ int⁹ est
humida vel humore plena/ꝛ succo et pinguedine. Et est vua ipm totū cū race-
mis acinis. ¶ Hic racem⁹/mi. a ramus [illegible] paru⁹ ramusculus cū vua: ꝛ est ps
botri vel granū. ¶ Hic surculus/li. de surc⁹ quod est sursum. ¶ Ram⁹/mi. a ra-
Palmes — dix/cis. dr̄. vn̄ ramusculus/li. Hic palmes/tis. est ram⁹ vitis ppter fecūditatem
a palma dictus. Hec propago/is. flagellū vitis de propago/[illegible] ¶ Hec la-
Labrusca — brusca/ce. est vitis siluestris a [illegible] dr̄. ideo q [illegible] extremitatib⁹ vel agro
rum finib⁹/vel marginibus nascitur.

Venter — Aluus alueolus/est venter ventriculusq3
Additur his vterus pregnantibus appropriatus
Virginis est aluus et sic alendo vocata
Ex vtero dicti germani sunt vterini

¶ Ista nola idē sign̄t cū hoc noīe hic venter/tris. Et dicitur vēter a vēt^9/ti. q: vē
tum cōcipiat. Et differt ab aluo ꝛ vtero. Nā aluus est illud receptaculū quod
recipit cibū ꝛ in quo sordes sunt et purgari solet. Vñ dicit sic: q: abluatur .i. pur Differunt
getur: ex ipso eni sordes stercorū defluūt. Vēter vero est qui acceptos cibos te
git ꝛ apparet extrīsec^9 scz pars exterior in qua est pinguedo: ꝛ ptēditur a pe Venter
ctore vsqz ad inguinē: et est vēter: q: per totū corp^9 vite alimēta trāsmutat vel
accipit ventū. ¶ Uterus ꝑprie est mulieris in quo cōcipit. Et dr̄ vterus q: du
plex sit ab vtraqz in duas se diuisit partes vel q: inter^9 impleatur fetu. Item
a vēter vētriculus/li. diminutiuū. ¶ Hic vterus/ri. ab vter/vtra/vtrū: vt supe Uterus
rius dr̄: ꝛ est ꝓprie mulierū scz locus cōceptionis. Et ab vter^9 dr̄ vterin^9/a/ū.
Et sunt vterini q ex codē vtero ꝛ diuersis partib^9 sunt geniti: q: vterus tantū
mulieris est. Hec aluus/alui. ab aluo/is. ꝛ est aluus q̄ cibos recipit ꝛ purgari so Aluus
let. vnde alueolus/li. diminutiuū .i. paruus aluus. Iste autor vult q aluus dicat
ab alo/alis: sed potius de abluo/abluis. deriuatur.

¶ Explicit liber synonimorum magistri Johānis de Garlandia vna cū expositione magistri Galfridi anglici nouiter impressus Londoniis per Wynādum de worde/in parrochia sancte Brigide in vico anglice nūcupato (the Fletestrete) sub intersignio solis commorātem. Anno dn̄i. M. CCCCC. xviii. decimo autem die Februarii.

Iste liber pertinet ad me Edwardu..

Iste liber pertinet ad me Edwardu..

c e (Iste liber) Iste ff

Roberte Catlyn

R&C